

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Edessä loistava tähti
– jalkautuvan nuorisotyön laatutähti

Työväline jalkautuvaan nuorisotyöhön

Tiina Papunen

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma YAMK (90 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 4/ 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tiina Papunen	Sivumäärä 79 ja 19 liitesivua
Työn nimi Edessä loistava tähti -jalkautuvan nuorisotyön laatutähti. Työväline jalkautuvaan nuorisotyöhön.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Merja Kylmäkoski	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Helsingin kaupunki nuorisosiainkeskus/Pirjo Mattila	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä kehitin jalkautuvaa nuorisotyötä. Jalkautuvan nuorisotyön kehittämistarve perustui toimintaympäristöstä nousseisiin tarpeisiin. Opinnäytetyössä selvitin mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostuu. Työntilaaaja oli Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus, jossa työskentelin. Opinnäytetyössä tuotin jalkautuvasta nuorisotyöstä avointa tietoa työn tilaajalle. Opinnäytetyöllä pyrin vaikuttamaan siihen, että jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan jatkossa enemmän.</p> <p>Opinnäytetyö oli kehkeytyvä kolmivaiheinen prosessi, joka toteutui 10.11.2015 – 2.1.2017. Kehkeytyvä kehittämisprosessi tuotti läpi työn uutta syventyvää ymmärrystä ja avasi uusia tarkastelukulmia. Ehkäisevän päihdetyön laatutähti rajasi prosessimaisesti kehkeytyvän prosessin. Työssä hyödynsin aineisto- ja menetelmä -triangulaatiota, jotta kehittämisprosessissa pystyttiin vastaamaan suunnitelman mukaisiin ja prosessin aikana syntyneisiin kehittämiskysymyksiin.</p> <p>Kehittämisprosessin ensimmäisessä vaiheessa jalkautuvan nuorisotyön esiymmärrys muodostui nuorisolaista, avoimista Internet-sivuista sekä aiemmista tutkimuksista. Toisessa vaiheessa kehitin jalkautuvan nuorisotyön tietoperustaa yhdessä jalkautuvan nuorisotyön esimiesten ja toimijoiden kanssa. Menetelminä käytin Webropol-kyselyä ja strukturoitua vertaisarviointia. Tässä vaiheessa kehitin jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmän, jonka tavoitteena oli vähentää jalkautuvan nuorisotyön monimerkityksellisyttä. Kehittämisprosessin kolmannessa vaiheessa kehittämisprosessin johtopäätösten ja tulkintojen avulla kehitin työvälineluonnos. Työvälineluonnos testattiin ja arvioitiin luonnollisissa toimintaympäristöissä sekä todenmukaista jäljittelevän tilaisuuden avulla. Saadun arviointipalautteen perusteella kehitin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden.</p> <p>Kehitetty jalkautuvan nuorisotyön laatutähti oli vastaus siihen, mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostuu. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti on nuoria kohtaavien ammattilaisten työväline, mikä helpottaa laadukkaan jalkautuvan nuorisotyön suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähteä on kehittämisprosessin aikana käytetty tilaajan organisaatiossa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti julkaistiin tammikuussa 2017. Maaliskuussa se esiteltiin tilaajan järjestämässä kohdennetun nuorisotyön koulutuspäivässä. Työväline on otettu myönteisesti vastaan, koska sen on uskottu helpottavan jalkautuvaa nuorisotyötä. Työvälineen vahvuudeksi on koettu se, että työtä toteuttava verkosto ratkaisee ja päättää lopulta mitä se asioista ajattelee.</p>	
Asiasanat laatutähti, kehkeytyvä kehittämisprosessi, jalkautuva nuorisotyö, monimenetelmällisyys, työväline.	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in NGO and youth work, Master of Humanities

ABSTRACT

Author Tiina Papunen	Number of Pages 79 and 19
Title Super Star -Quality Star of Outreach Youth Work. Tool for Outreach Youth Work.	
Supervisor(s) Merja Kylmäkoski	
Subscriber and/or Mentor Youth Department of Helsinkin City/Pirjo Mattila	
<p>Abstract</p> <p>Within this thesis the method of outreach youth work was built upon. The demand of developing outreach youth work was based on the needs of the operational environment. The elements and parts, which compose of outreach youth work, were examined in this thesis. The sponsor of the work was the Youth Department of Helsinki City, where the author of the thesis was also working. The outcomes of this thesis were freely provided to the sponsor. The aim of the work was to influence, that more outreach youth work would be accomplished in the future.</p> <p>The thesis was a evolving three phase procedure, that took place between 10.11.2015-2.1.2017. The ongoing development troughought the process gave a new and deeper undstanding as well as providing new perspectives. The evolving process was defined by the Quality Star, a tool used within the field for substance abuse prevention. The dossier and method triangulation were utilised, so that the questions developed before and during the process could be answered.</p> <p>During the first phase of the process a preliminary understanding of outreach youth work was achieved through sources such as the Youth Act, websites and previous studies. In the second phase I developed a knowledge base for outreach youth work, together with professional supervisors and workers within the outreach youth work field. I approached the process by using a Webropol-survey in conjunction with structured peer review. During this phase, I formed a definition of outreach youth work with the aim of reducing the ambiguous meanings of the term. During the third phase, I developed, with help of conclusions and intepretations of the developing process, a draft tool. The developed draft tool was tested and evaluated both in their authentic operational environments and through a stimulation test. By following the evaluation feedback, I developed a Quality Star in relation to outreach youth work.</p> <p>The developed Quality Star for outreach youth work answered the question, what parts and elements compose outreach youth work. The Quality Star of outreach youth work is a tool for professionals when engaging with youths and helps facilitate planning, implementation, evaluation and development of quality outreach youth work. During the process, the Quality Star has been applied in the sponsor's organisation together with other youth work operators. The Quality Star of the outreach youth work was officially published in February 2017. In March of that year it was presented at a seminar for focussed youth work organised by the sponsor. The tool received positive feedback in its aim to help outreach youth work. The strength of the tool is its ability to allow workers to effectively implement decisions.</p>	
<p>Keywords ,</p> <p>Quality Star, outreach youth work, multi-methodology, developing process, work tool</p>	

SISÄLLYS

1 Tervetuloa	5
2 Kehittämistyön taustaa	6
2.1 Aikuisten huoli käynnistää kehittämisen	7
2.2 Tutkimuksellinen kehittäminen	8
2.3 Laatutähti	10
3 Esiymmärrys jalkautuvasta nuorisotyöstä	13
3.1 Laki jäsentää nuorisotyötä	13
3.2 Avoin tieto	16
3.3 Aikaisemmat tutkimukset	18
3.4 Esiymmärrys	20
4 Jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan kehittäminen	21
4.1 Kehittämisen prosessin lähestymistavat	22
4.2 Haasteet	25
4.3 Päätehtävien kuvaavuus	27
4.4 Toteutustasot	29
4.5 Ymmärryksen syventäminen	32
4.6 Määritelmän kehittäminen	35
4.6.1 Viisi määritelmäluonnosta	37
4.6.2 Strukturoitu vertaisarviointi	38
4.7 Uusi ymmärrys	42
5 Jalkautuvan nuorisotyön laatutähden kehittäminen	45
5.1 Luonnos	47
5.1.1 Laatutähti rakentuu johtopäätösten avulla	48
5.1.2 Oivallus tuottaa uuden ymmärryksen	52
5.2 Arviointi	57
5.2.1 Keskeiset hyödyt	60
5.2.2 Tarpeettomat asiat	62
5.2.3 Puutteet	63
5.2.4 Yhteisöllinen kehittäminen	64
5.3 Kehittämistarpeet	67
6 Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti	69
7 Kehittämisen prosessin luotettavuus	71
8 Kerroin mitä asioita pitää ajatella	77
Lähteet	80
Liite 1	84

1 TERVETULOA

Tässä opinnäytetyössä kehitin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti on nuoria kohtaavien ammattilaisten työväline, mikä helpottaa laadukkaan jalkautuvan nuorisotyön suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti rakentuu kuudesta sakarasta ja näiden sisäisistä elementeistä sekä verkostolle osoitetuista kysymyksistä. Kehitetty työväline perustuu opinnäytetyön tutkimuksellisiin kehittämistuloksiin.

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä ja
- hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti nostaa keskeiset osat ja elementit esiin, mitä on ajateltava ja ratkaistava, jotta työ on laadukasta. Se ei anna suoraa vastausta siihen, millaista jalkautuvan nuorisotyön pitää olla Tepsassa tai Helsingissä. Työtä toteuttava verkosto ratkaisee ja päättää mitä asioista ajatellaan. Keskiössä on verkoston yhteinen jaettu ymmärrys, jonka avulla rakennetaan yhteinen kokonaisnäkemys ja tavoite-tila jalkautuvasta nuorisotyöstä.

”Kaikki loputon kauneus, kaikki järjettömyys. Kaikki ruoskivat toiveet, kaikki päättämättömyys. Ovat lopulta tarkoituksen palasia, osa arvoitusta ja osa totuutta”. (Wirtanen C&P Apulanta Oy, 2015.) Tämä opinnäytetyö on juonellinen prosessikuvaus siitä, miten ratkaisin jalkautuvan nuorisotyön arvoituksen. Opinnäytetyössä selvitän mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostuu. Olet tervetullut tutustumaan matkaani. Jos olet kiinnostunut tuottamastani osatotuudesta -jalkautuvan nuorisotyön laatutähdestä, niin sen löydät opinnäytetyöni liitteestä.

2 KEHITTÄMITYÖN TAUSTAA

Opinnäytetyöni toteutin 10.11.2015 – 2.1.2017. Opinnäytetyöni oli kehkeytyvä prosessi. Opinnäytetyössäni kehitin jalkautuvaa nuorisotyötä. Opinnäytetyön tavoitteena oli nostaa esiin keskeiset osat ja elementit, joiden avulla jalkautuvaa nuorisotyötä voidaan suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää tavoitteellisesti. Kehittämisprosessi muodostui kahdesta toisiinsa kiinnittyvästä vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa selvitin jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan. Prosessin toisessa vaiheessa kehitin työvälineen, jonka avulla jalkautuvaa nuorisotyötä voi suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää.

Osa opinnäytetyön sanoituksista syntyi opintojaksoihini liittyvien itsenäisten oppimistehtävien tuotoksista. Esiymmärrykseni muodostui nuorisolaista, avoimista Internet-sivuista sekä kirjallisista teoksista. Opinnäytetyön kirjallisen prosessin aloitin 10.11.2015 tutkimalla Helsingin jalkautuvan nuorisotyön tietoperustaa YAMK:n opintoihini sisältyvän palvelujen kehittämistehtävällä opintokokonaisuuden opintojaksolla. Kehittämiskysymys oli: perustuuko Helsingin jalkautuva nuorisotyö etsivän nuorisotyön päätehtäviin? Opinnäytetyöprosessini jatkui työorganisaatioiden opintojaksolla edellisen prosessin tuloksien pohdinnalla. Tässä osassa, etsin vastausta kahteen kysymykseen. Kysymykset olivat 1) mihin työn toteutustasoihin jalkautuva nuorisotyö kohdistuu ja 2) kootaanko, välitetäänkö ja hyödynnetäänkö jalkautuvan nuorisotyön avulla saatua tietoa? Lisäksi tässä osassa kehitin yhdessä jalkautuvan nuorisotyön toimijoiden kanssa jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmä. Ensimmäisen kehittämisprosessin vaiheen tavoitteena oli lisätä tietoperustaista ymmärrystä jalkautuvasta nuorisotyöstä.

Kehittämisprosessin ensimmäisen vaiheen johtopäätösteni ja kirjallisuuden avulla selvitin jalkautuvan nuorisotyön keskeiset osat ja elementit. Kehittämisprosessin toisen vaiheen reflektoinnin tuloksena kehitin yhteisölliseen kehittämiseen perustuvan työvälineluonnoksen jalkautuvaan nuorisotyöhön. Työvälineluonnoksen testauksen ja arvioinnin perusteella tehtyjen muutosten jälkeen 2.1.2017 työväline sai lopullisen muotonsa.

2.1 Aikuisten huoli käynnistää kehittämisen

Saarela-Kinnunen ja Eskola tulkitsevat Hanna Laitista niin, että hänen mukaan tutkimuskohteen valinta perustuu joko teoreettiseen tai käytännölliseen intressiin. Heidän mielestään Laitinen tähdentää, että tapauksen synnyn selvittäminen on olennainen osa kehittämistyötä. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2015,183.) Laineen, Bambergin ja Jokisen mielestä valinta perustuu kehittäjän omaan kiinnostukseen. Heidän mielestään kehittäjällä on usein tapauksesta aiempaa kokemusta. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 26.) Laitisen ohjetta noudattaen kerron opinnäytetyöni aiheen syntymiseen vaikuttaneen tilanteen.

Kesäkuussa 2015 Malmin alueella aikuisille nousi huoli yhä nuoremmista nuorista, jotka viettävät liikaa aikaa kauppakeskuksessa. Huolen esitti poliisin ennalta estävän toimintalinjan edustaja. Samaan aikaan useampi alueella asuva henkilö nosti saman huolen puheeksi alueellisissa nettikeskusteluissa. Tarve alueelle jalkautumiseen syntyy usein juuri viranomaisten, asukkaiden tai viestintävälineiden ilmaisemasta huoolestta. Huoli koskee yleensä nuorten näkyvää ongelma- ja häiriökäyttäytymistä. (Juvonen 2009, 156.) Monitoimijaisessa verkostotapaamisessa päätimme jalkautua kauppakeskukseen. Jalkautumisen suunnittelu ja organisointi annettiin kolmelle toimijalle, joista yksi olin minä.

Oletin löytäväni helpolla tietoa jalkautumisesta, koska siitä on puhuttu organisaatiossamme pitkään. Jo vuoden 2010 alueellisten palveluiden viikonlopputoiminnan osaprosessissa mainitaan, että nuorisoasiainkeskus jalkautuu alueelle ja verkkoon (nuorisoasiainkeskus 2010). Yllätyin, että tiedon hankinta oli haastavaa. Dokumentoitua tietoa jalkautumisista en organisaation sisältä löytänyt. Työtehtävää suorittaessani kaipasin myös työvälinettä. Valmis suunnittelupohja ei välttämättä olisi sellaisenaan ollut siirrettävissä alueellemme, mutta sen avulla olisimme varmistaneet kokonaisvaltaisen suunnitteluun.

Hankkiessani keskustelujen avulla tietoa erilaisista jalkautumisista huomasin, että toimijat sanoittivat mielellään omaa hiljaista tietoaan. Ymmärsin, että toimijoilla olisi kokemustietoa, jota hyödyntämällä saisin selvitettyä mistä jalkautuvassa nuorisotyössä on kyse. Kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta saamani tieto oli sirpaleista

sekä puutteellista. Toimintaan liittyvä tieto on usein piilevänä tietona, jota ei osata sanoittaa. Tulkintani mukaan sana jalkautuminen oli kaikille tuttu, mutta sen sisällöissä ja tulkinnoissa on eroavaisuuksia. Keskusteluiden avulla havaitsi, että organisaatiossani sekä muiden toimijoiden toteuttama jalkautuva nuorisotyö oli Helsingissä lähes olematonta. Tarvetta jalkautuvalle työlle kuulopuheen perustella oli enemmän kuin valmiutta sen toteuttamiseen. Tämä oli mielenkiintoinen havainto.

Jalkautumisen suunnittelussa haaskasimme resursseja. Olen samaa mieltä Sydänmaalakan kanssa. Hänen mukaan ongelma organisaatiossa on tiedon saaminen kaikkien ulottuville. Hänen mielestä organisaatiot olisivat tehokkaampia, jos vain ne tietäisivät, mitä ne tietävät. Nyt kuluu paljon aikaa, kun yritämme löytää tietoa ja keksimme asioita uudestaan. (Sydänmaalakka 2012, 176.) Hän kuvaa hyvin tilannettamme, näin juuri meillä tapahtui – yritimme löytää tietoa ja haaskasimme resursseja.

Jalkautuvan nuorisotyön kehittäminen käynnistyi omasta työkokemuksestani. Esittelin opinnäytetyön suunnitelman organisaatiolleni. Havaitsin esittelyssä omien ja työntilaajan päämäärien sekä tavoitteiden yhdensuuntaisuuden. Työntilaajan päämäärä oli se, että tulevaisuudessa henkilöstö vastaisi resurssit huomioiden herkemmin alueilta nouseviin jalkautumistarpeisiin. Uskoin, että jalkautuvaa nuorisotyötä toteutettaisiin enemmän, jos meillä olisi selkeä käsitys työn tietoperustasta ja kokonaisuudesta. Tavoitteenani oli vaikuttaa siihen, että ymmärrys jalkautuvasta nuorisotyöstä kasvaa. Opinnäytetyössäni selvitin, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä? Opinnäytetyöllä pyrin vaikuttamaan siihen, että jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan jatkossa organisaatiossani enemmän.

2.2 Tutkimuksellinen kehittäminen

Opinnäytetyöni haasteet ja kehittämiskysymys, nousivat jalkautuvasta nuorisotyöstä. Opinnäytetyöni oli tutkimuksellista kehittämistä, jossa yhdistin kehittämistoimintaan tutkimuksellisia lähestymistapoja. Lähestymistavat kuten asetelmat ja menetelmät olivat avustavassa roolissa. Pääpaino opinnäytetyössäni oli kehittäminen, mutta siinä

sovelsin ja hyödynsin tutkimuksellisia periaatteita. (Toikko & Rantanen 2009, 19 – 23.)

Kehittämisosessini metodisena lähtökohtana oli kehittämisosetelman vähitellen tapahtuva selkeytyminen. Opinnäytetyötäni oli prosessi, jossa aineiston tulosten, tul- kintojen ja johtopäätösten avulla ymmärryksen jalkautuvasta nuorisotyöstä syventyi. Prosessin alkupuolella opinnäytetyötäni ohjasi tutkimuksellinen intressi, halu ymmär- tää Helsingin jalkautuvaa nuorisotyötä (Heikkinen 2015, 204). Kehittämisosessin johtopäätökset – arvoituksen palaset toimivat uutena ymmärryksenä (ks. Kiviniemi 2015, 76, 82). Johtopäätösten avulla tein tarkennuksia ja muutoksia läpi prosessin. Tavoitteenani oli muuttaa toimijoiden hiljainen tieto reflektoiden avoimeksi tiedoksi, jotta saavutettua tietoa hyödynnettäisiin koko toimija-alaa koskevassa keskustelussa (Toikko & Rantanen 2009, 22). Opinnäytetyön lopussa kehittämäni konkreettinen muutosinterventio perustui opinnäytetyösosessissa tuotettuihin johtopäätöksiin. Muutosinterventiolla tarkoitan opinnäytetyössäni kehittämääni työvälinettä.

Kehittämisosessissa käytin eri lähestymistapoja. Lähestymistavoilla tarkoitan niitä menetelmällisiä keinoja, joilla kehittämistyön aion suorittaa (Anttila 2007, 22). Kehit- tämisosaineistoni ja menetelmäni voi jakaa karkeasti laadullisiin ja tilastollisia. Kun sa- massa kehittämisosessa yhdistetään tavalla tai toisella erilaisia esimerkiksi tilastollisia ja laadullisia aineistoja ja analysointimenetelmiä, kutsutaan menetelmää triangulaati- oksi. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 46 - 47.) Laine, Bamberg ja Jokinen (2008, 23) jakavat Denziniä mukaillen triangulaation neljään tyyppiin: 1) aineistotriangulaatio, 2) menetelmätriangulaatio, 3) teoriatriangulaatio ja 4) tutkijatriangulaatio.

Kehittämisosessissa käytin sekä laadullisia että tilastollisia aineistoja. Tilastollinen aineisto työssäni muodostui opinnäytetyösosessin aikana tuotetusta Webropol- kyselyn määrällisistä osioista, jonka analysoin osin laadullisesti ja osin määrällisesti. Laadullinen aineistoni muodostui kirjallisten teoksista, avoimista Internet-sivustoista, Webropol-kyselyn avovastuksista, työvälineen kirjallisista arvioinneista sekä oman ymmärryksen kehittymisestä. Osan näistä aineistoista tuotin itse ja osan näistä han- kin opinnäytetyötäni varten. Aineistojen analysoinnissa käytin laadullisia sekä tilastol- lisia analysointitapoja, pääpaino oli kuitenkin laadullisessa analyysissä. Monimene-

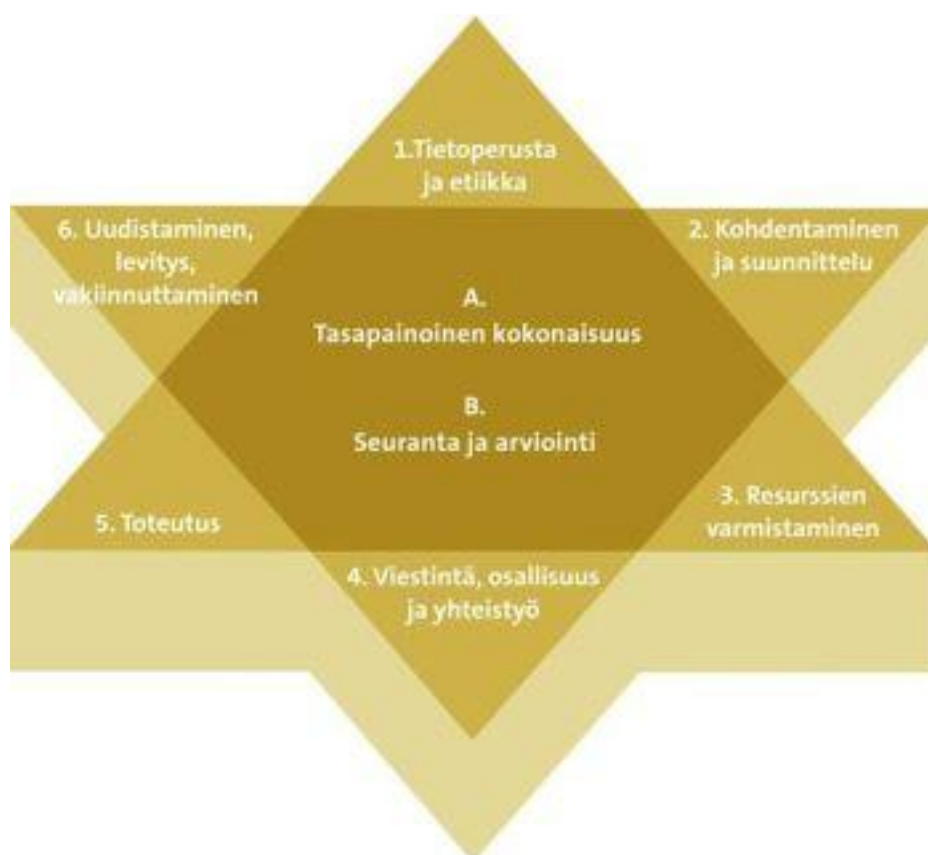
telmällisyyden hyödyntämisen tavoitteena oli jalkautuvan nuorisotyön kokonaisvaltaisen ymmärtäminen. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 104 – 105.)

Opinnäytetyöni oli kehkeytyvä prosessi, joka tuotti uutta ymmärrystä ja avasi uusia syventäviä tarkastelukulmia. Opinnäytetyössäni hyödynsin aineisto- ja menetelmätriangulaatiota, jotta pystyin vastaamaan suunnitelmani mukaisiin ja prosessin kuluessa syntyneisiin kehittämiskysymyksiini. Prosessimaisesti kehkeytyvässä opinnäytetyössäni oli se riski, että aineisto kasvaa ja työstäni tulee hajanainen. (Kiviniemi 2015, 74 – 78.) Tämän riskin pyrin minimoimaan rajaten jalkautuvan nuorisotyön tarkastelun laatutähden avulla.

2.3 Laatutähti

Laatutähti on Terveiden ja hyvinvointilaitoksen kehittämä työväline ehkäisevän päihdetyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Laatutähti pohjautuu Stakesin vuonna 2006 julkaistuun ehkäisevän päihdetyön laatukriteereihin. Ehkäisevän päihdetyön vuonna 2013 julkaistu laatutähti sisältää sekä ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit että työvälineen. Warsellin ja Soikkelin (2013, 10) mukaan laadukas työ koostuu kuudesta osasta, jotka ovat keskenään tasapainossa. Näiden osien keskinäistä riippuvuussuhdetta, he kuvaavat visuaalisesti ytimellä varustetulla kuusisakaraisella laatutähdellä. Laadukas työ muodostuu osien keskinäisestä tasapainoisesta kokonaisuudesta sekä refleksiivisestä seurannasta ja arvioinnista.

Laatutähden sakarat eli osat ovat 1) tietoperusta ja etiikka, 2) kohdentaminen ja suunnittelu, 3) resurssien varmistaminen, 4) viestintä, osallisuus ja yhteistyö, 5) toteutus ja 6) uudistaminen, levitys ja vakiinnuttaminen sekä tasapainoinen kokonaisuus että seuranta ja arviointi. Laatukriteerit ovat sakaroiden sisäisiä elementtejä. (Emt., 7,10.)

Kuvio 1. Laatutähti (Warsell & Soikkeli 2013,10).

Kokonaisuuden saati tasapainoisen kokonaisuuden hallinta on prosessin alussa mahdotonta. Aluksi muodostetaan esiymmärrys asian tai ilmiön kokonaisuudesta. Esiymmärryksen pohjalta tulkitaan ilmiön yksityiskohtia, jolloin käsitys syvenee ja ymmärrys kokonaisuudesta muuttuu. (Emt., 11.) Työvälinettä työstämällä pala kerrallaan, ahdistus vähenee ja ymmärrys kokonaisuudesta muuttuu, selkeytyy ja tarkentuu. Tulokseksi tavoitellaan tasapainoista kokonaisuutta.

Arviointi kulkee laatutähdessä mukana, aina suunnitteluvaiheesta loppuun asti. Suunnitteluvaiheessa seurataan ja arvioidaan sakaroiden ja elementtien tasapainoa. Näiden täsmentyessä niitä tarkastellaan uudestaan suhteessa muihin ratkaistuihin tehtäviin. Jos näissä on ristiriitoja, tehdään arvioinnin perusteella tarvittavat muutokset. Systemaattisempi arviointi on myös huomioitava jo suunnitteluvaiheessa, koska se perustuu työn dokumentoituun aineistoon. On varmistettava, että prosessin aikana

kerätään riittävästi dokumentoitua aineistoa. Arviointi voidaan kohdistaa prosessiin tai tulosarviointiin tai näiden yhdistelmään. (Emt., 10, 13, 15.)

Tietoperusta ja etiikka sakarassa painotetaan, että tietoperusta on kaiken asiantuntijatyön lähtökohta. Ratkaisut ja valinnat on perusteltava tiedon kautta, jotta toiminta on laadukasta. Perusteltavuus on se tekijä, mikä erottaa arkitiedon ammattitiedosta (emt., 17; Norman, Odell, Tapio & Vuohelainen 2015, 13.) Tietoperustalla viitataan kaikkeen siihen tietoon, jonka perustella ratkaisut tehdään (Warsell & Soikkeli 2013, 17). Lait asettavat raamit toiminnalle. Ne kertovat mikä on oikein ja mikä väärin, mutta eivät ole aukottomia. Ne eivät kerro, mikä on eettisesti oikein ja väärin (Kuula 2006, 21). Työ voi olla hyvää tavoitellessaan olla tahattomasti myös leimaavaa ja syrjivää (Warsell & Soikkeli 2013, 19). Etiikka on läsnä silloin, kun ei ole olemassa yksiselitteistä vastausta, miten pitää toimia, miten ei ja miksi (Kuula 2006, 21).

Toisessa laatutähden sakarassa keskitytään kohdentamiseen ja suunnitteluun. Kohdentamisen ja suunnittelun osassa tavoitteena on suunnitella työ sellaiseksi, että se kaikilta muodoiltaan tilanteeseen sopivaa (Norman, Odell, Tapio & Vuohelainen 2015, 10). Erityisen tärkeää tässä osassa on se, että sakaran sisäiset elementit ovat tasapainossa keskenään. Kohdentamisen ja suunnittelun sakarassa pohditaan mm. toimintaympäristöä, toiminnon tavoitteita, menetelmiä ja toteutustasoja. (Warsell & Soikkeli 2013, 21 - 23.) Laatutähden kolmannessa sakarassa keskitytään resurssien varmistamiseen. Henkilöstön tiedot, taidot, asenteet ovat toiminnon menestymisessä avainasemassa. Resursseilla tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilöstöresursseja, tiloja ja välineitä. Neljännessä laatutähden sakarassa pohditaan kolmea eri teemaa, jotka ovat viestintä, osallisuus ja yhteistyö. Tämä osa sisältää myös yhteistyön periaatteet ja käytännöt. (Emt., 28 – 29, 30.)

Laatutähden viides sakara käsittelee toteutusta. Toteutuksen aikana kerätään tietoa työn toteutuksesta, tuloksista ja tuotoksista. Myös ei aiotut tulokset ja poikkeamat suunnitelmasta kirjataan. Toteutus on dokumentoitava huolella. Lisäksi työ arvioidaan joko tulos- tai prosessiarvioinnilla. Tiedon dokumentoinnin avulla, pystytään muodostamaan käsitys siitä toteutuvatko mm. toiminnan tavoitteet. (Emt., 33.) Kuudes laatutähden sakara on uudistaminen, levitys ja vakiinnuttaminen. Tässä vaiheessa ratkaistaan onko kyse kertaluonteisesta vai pitkäkestoisesta toiminnasta. Toteu-

tuksen aikana hankitun tiedon perusteella tehdään päätelmät ja kehittämis ehdotukset. Jos toimintaa päätetään jatkaa, siirrytään ensimmäiseen sakaraan. (Emt., 34.)

Warsellin ja Soikkelin (2013, 7) mielestä työvälineenä se soveltuu myös muihin toimintamuotoihin. Hyödynnän kehittämisprosessissani laatutähden toiminta-ajatusta. Haluan jakaa ymmärrystä siitä, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Selvitän laatutähden avulla, mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö koostuu. Laatutähden toiminta-ajatus kulkee työssäni kiinteästi aina esiymmärryksen muodostamisesta, tietoperustan selvittämisessä ja työvälineen kehittämisessä.

3 ESIYMMÄRRYS JALKAUTUVASTA NUORISOTYÖSTÄ

Opinnäytetyöprosessin alussa, mielessäni risteili miljoona kysymystä, joihin kaikkiin halusin samaan aikaan vastauksen. Se ei ollut mahdollista, se ahdisti. Venkula vakuuttaa kuitenkin, että työtä työstämällä ahdistus vähenee ja prosessin loppupuolella kehittyneessä vaiheessa olennaiset asiat selkeytyvät. Onnistumisen kokemus on silloin mahdollista saavuttaa (Venkula 2005, 101 -102).

Laatutähden mukaisessa työskentelyssä on hyvä aluksi muodostaa esiymmärrys tarkasteltavan ilmiön kokonaisuudesta. Tämä jälkeen laatutähden sakaroita voi työstää, missä järjestyksessä tahansa. Toisaalta sakaroiden kiertäminen järjestyksessä myötapäivään auttaa etenemään kehittämistyössä johdonmukaisesti vaihe vaiheelta. (Warsell & Soikkeli 2013, 10.) Seuraavissa kappaleissa kerron, että esiymmärryksen muodostin nuorisolaista, avoimista Internet-sivuista sekä kirjallisista teoksista. Viimeisessä kappaleessa kerron miten esiymmärryksen avulla rajasin opinnäytetyöni.

3.1 Laki jäsentää nuorisotyötä

Nuorten tosiasiallisten mahdollisuuksien vahvistamista ohjataan hyvinvointiin kohdentuvalla suunnittelulla ja koordinaatiolla – nuorisopolitiikalla (Komonen, Suurpää &

Söderlund 2012, 11). Suomessa hallitsee valtiokeskeinen katsantokanta (Tiilikainen 2016, Viitanen 2014, 271). Nuorisolaki on yksi suomalaisen nuorisotyön tukipilareista. Sen tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolain toisen pykälän mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista, nuorten omalle ajalle kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, sosiaalista vahvistamista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta. (Nuorisolaki 1285/2016.)

Nuorisolaki on luonteeltaan hallinnollis-normatiivinen, sillä se on syntynyt poliittisen neuvottelun ja kompromissin tuloksena. Nuorisolain todellinen ohjauksellisuus rajoittuu koskemaan lähinnä julkishallinnon nuorisotyötä ja – politiikkaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että muut nuorisotyötä tekevät organisaatiot määrittelevät omat tehtävänsä ja tavoitteensa itse. (Nieminen 2014, 22.) Lainsäädännöllinen ohjaus herättää kuitenkin Suomessa pikemmin moraalisen velvoitteen kuin vastaan toimimisen tarpeen, sillä Suomessa valitsee kuuliaisuus poliittista ohjausta kohtaan. (Komonen, Suurpää & Söderlund 2012, 13; Tiilikainen 2016.)

Ammatillista julkishallinnollista nuorisotyötä ohjaavaa lakia voi kutsua universaaliksi. Nuorisotyössä ollaan kiinnostuneita kaikista nuorista, yhtäkään nuorta, ei suljeta sen ulkopuolelle. Nuorisotyössä nuoria ei arvoteta yksilöllisten suoritusten tai henkilökohtaisten ominaisuuksien mukaan. Jokainen nuori on arvokas ja jokaista nuorta tuetaan välittämään itsestään, toisistaan ja maailmasta. (Nieminen 2014, 39 - 40). Työssä ei erotella kohderyhmiä. Toimintoihin voivat tulla mukaan kaikki, jotka kokevat toiminnan merkitykselliseksi. Toisaalta nuorisotyön universalismi ei sulje pois sitä, että työtä voidaan toteuttaa kohdistetusti. Positiivisella erityiskohtelulla pystytään vaikuttamaan siihen, että heikommassa asemassa olevien nuorten tosiasialliset mahdollisuudet tasoittuvat muihin nähden. (Nieminen 2015.)

Vuoden 2011 nuorisolakiin tullut muutos sääti muun muassa etsivästä nuorisotyöstä (nuorisolaki 693/2010 7 b § 2.) Puurosen (2014, 22) mielestä Anderssonin mukaan, etsivässä työssä on kyse 1) kontakteista, 2) joka kohdistuu vaikeasti saavutettaviin kohderyhmiin, 3) ja siitä, että avun on oltava helposti saatavissa ja sellaista, ettei sitä voi antaa muulla tavoin. 4) Lisäksi työtä tehdään ympäristössä ja yhteydessä, jota

etsivä työntekijä ei voi kontrolloida. Vuoden 2011 lakimuutoksen valmistelun aikaan nuorten etsivää työtä tekevien keskuudessa oli jännitteitä ns. vanhan mallin mukaisen etsivän työn ja lakisääteisen etsivän nuorisotyön välillä. Jännitteet kumpusivat pelosta, että mahdollinen laki määrittää liian kapeasti ja tarkasti työn sisällön ja tavoitteet. Uhkana nähtiin, että etsivä nuorisotyö menettää peruslähtökohtansa. (AMET 2016.) Tällä peruslähtökohdalla viitataan Anderssonin määritelmän neljänteen kohtaa sekä siihen, että nuorten kontaktit on perustuttava aina vapaaehtoisuuteen.

Perinteistä nuorisotyötä toteutetaan ympäristöissä ja yhteyksissä, joissa nuorisotyöntekijät kontrolloivat. Perinteisessä työssä on usein kirjattu tilan käyttäjien kanssa yhteiset pelisäännöt, joita ohjaajat valvovat. Jalkautuvaa nuorisotyötä ei toteuteta ympäröivien mukana ympäristöissä, jota kontrolloivat henkilöt olisivat ohjaajia. Kontaktien vapaaehtoisuus on kyseenalaista perinteisessä nuorisotyössä, sillä saapuminen tilaan antaa tietyn tyyppisen velvollisuuden ja oikeuden olla vuorovaikutuksessa. Näistä näkökulmista katsottuna jalkautuvaa nuorisotyötä ei ole perinteistä nuorisotyötä, mutta ei se täysin täytä etsivän nuorisotyön periaatteitakaan. Jalkautuva nuorisotyön asettuneen johonkin nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön välimaastoon.

Etsivä nuorisotyö määriteltiin lakimuutoksessa 2011 ensimmäisen kerran nuorisotyöhön ja politiikkaan kuuluvaksi toiminnaksi (Männikkö 2011, 9). Etsivän nuorisotyön tehtävä on tuen tarpeessa olevien nuorten tavoittaminen sekä auttaa heitä sellaisten palvelujen ja tukien piiriin, joilla edistetään nuoren kasvua ja itsenäistymistä sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016). Nykyisin kunnat vastaavat etsivän nuorisotyön toimeenpanosta joko itsenäisesti tai hankkivat palvelun toimeksiantosopimuksella. Valtion avustama etsivä nuorisotyö vaatii kunnan valtuutuksen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.) Kun puhutaan etsivästä nuorisotyöstä, perustuu se lakiin sekä opetusministeriön suosituksiin. Vuodesta 2011 eteenpäin vain tietyt kriteerit omaavat toimijat voivat kutsua virallisesti työtään lakisääteiseksi etsiväksi nuorisotyöksi.

Etsivää nuorisotyötä Helsingissä tekevät:

- 15–17-vuotiaat: Tulevaisuustiski
- 15–29-vuotiaat ruotsinkieliset: Ungdomsverkstaden Sveps
- alle 29-vuotiaat: Helsingin seudun erilaiset oppijat ry

- Stadin ammattiopiston etsivä työ/ urasuunnitteluohjaajat
- VAMOS

(Helsingin kaupunki 2016).

Nykyistä valtion avustamaa etsivää nuorisotyötä kutsutaan toisen aallon etsiväksi työksi (Männikkö 2011, 8). Nuoret ohjautuvat avun piiriin erityisesti viranomaisverkostoista sekä vanhempien ja nuorten omien yhteydenottojen myötä. Kadulla tehtävän etsivän nuorisotyön määrä on vähentynyt viime vuosina merkittävästi (Alanen & Kotkavuori 2014, 14.) Yksikään Helsingin lakisääteistä etsivää nuorisotyötä toteuttavista tahoista ei tee etsivää katutyötä. He eivät yksinkertaisesti ehdi sitä tekemään, koska heille ohjautuvien nuorten määrä on valtava. Mielenkiintoista on se, että etsivän nuorisotyön katutyö Helsingissä on nykyisin olematonta, vaikka etsivään nuorisotyötä ohjataan sekä kansallisilla ja EU- tasoilla ohjelmilla. Hanke ja projektiluontoisen nuorisotyön lisääntyminen on lohkonut nuorisotyötä (Komonen, Suurpää & Söderlund 2012, 12) ja monipuolistanut työn toimintaympäristöä. Ohjelmat ovat ohjanneet tavoitteet kapeille sektorille ja kadulla tehtävä työ on siirtynyt harmaalle alueelle, jota juurikaan Helsingissä tehdä.

Etsivän katutyön vähenemistä on perusteltu toimintaympäristössä tapahtuneilla muutoksilla. Alasen ja Kotkavuoren mukaan (2008, 14) avun tarpeessa olevat nuoret eivät oleile kaduilla. Alanen ja Kotkavuori viittaavat mielestäni erityistä tukea tarvitseviin nuoriin. Totuus kuitenkin on, että nuoret yhä oleilevalla kaduilla, ostoskeskuksissa ja huoltoasemille. Jos nuorisotyötä ei näissä ympäristöissä ehditä tekemään, niin mihin perustuu tieto siitä, että oleilevat nuoret eivät tarvitse erityistä tukea? Voidaanko avun tarpeessa oleva nuori määritellä ilman, että nuorta kohdataan?

3.2 Avoin tieto

Seuraavaksi esittelen tiivistetyt kuvaukset työmuodoista, jotka tuottavat nuorisotyötä jalkautuen Helsingissä. Kuvaukset perustuvat avoimeen tietoon. Avoimella tiedolla tässä yhteydessä tarkoitan, toimijoiden itsensä organisoimia vapaasti luettavia Internet-sivuja.

Aseman Lapset ry:n toimintamuodot, mitkä toteuttavat jalkautuvaa nuorisotyötä ovat Löytävä nuorisotyö, Katuväkivallan ehkäisevä työ ja Walkers-bussi. Löytävä nuorisotyö toimii julkisissa ja puolijulkisissa ympäristöissä, se on kohdennettu alle 18-vuotiaille. Työn lähtökohtana on kasvatuksellinen ja syrjäytymistä ehkäisevä ote. Katuväkivallan ehkäisevä työn tavoitteena on ehkäistä väkivaltaa ja sen seurauksien ymmärrystä. Walkers-bussi on nopean reagoinnin työmuoto, jota toteutetaan mm. Helsingissä. Työmuotoa toteutetaan yhteistyössä alueiden palveluiden kanssa puutumalla alueilla havaittuihin nuoriin liittyviin huolta herättäviin ilmiöihin. Kohderyhmänä ovat alle 18-vuotiaat nuoret. Toiminnalla pyritään tavoittamaan nuoria, joita alueelliset palvelut eivät tavoita. Toiminta perustuu matalan kynnyksen toimintaan ja leimaamattomuuteen. (Aseman lapset ry 2015.)

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen Asemanseutu-toiminta on matalan kynnyksen kohdennettua toimintaa. Se toimii yhteistyössä Aseman Lapset ry:n ja Walkers -kahvilan kanssa. Palvelu jalkautuu Helsingin keskustan kaduille, kauppakeskuksiin ja muille nuorten suosimille ajanviettopaikoille. Se on suunnattu keskustassa aikaansa viettäville nuorille ja nuorille aikuisille. (Helsingin kaupunki nuorisoasiankeskus 2015.) Aseman – seututoiminnan lisäksi nuorisotyöyksiköt toteuttavat jalkautumisia muun toiminnan ohessa. Nuorisotyöyksiköiden jalkautumisista ei ole saatavissa avointa dokumentoitua tietoa.

Jenginuorten rikosentorjuntahanketta hallinnoi Kriminaalihuollon tukisäätiö. Rahoitus tulee Raha-automaattiyhdistykseltä. Alueellinen jalkautuva lähityö on keskittynyt Malmin ja Tapulikaupungin alueen nuoriin. Pää tavoitteena on rakentaa monikulttuuristen jenginuorten tavoittamiseen ja heidän tarvitsemiinsa palveluihin sitouttamiseen tähtäävä ennalta ehkäisevä malli. (Kriminaalihuollon tukisäätiö 2015.)

Palveluoperaatio Saapasta hallinnoi Helsingin seurakuntayhtymän erityisnuorisotyön keskus Snellu. Saapas toimii alle 18-vuotiaiden nuorten parissa, nuorten suosimilla oleskelupaikoilla kuten keskustassa ja lähiöissä. Työ muodostuu kuulumisten vaihtamisesta, eteenpäin ohjauksesta sekä tarvittaessa akuutin avun tarjoamisesta. (Helsingin seurakunnat 2015.)

Nuorisotyö raiteilla -hankkeen toimintaympäristönä ovat pääkaupunkiseudun junat ja radanvarren kohtaushaarat. Tavoitteina on nuorisotyön vieminen paikkoihin, missä nuoret liikkuvat ja viettävät vapaa-aikaansa. Tavoitteena on tukea nuorten hyvinvointia ja tunnistaa syrjäytymisen vaaravyöhykkeessä olevat nuoret. Hanketta toteutetaan yhdessä Aseman Lapset ry:n sekä Vantaan, Espoon ja Helsingin nuorisotoimen kanssa. (Vantaan kaupunki 2016.)

3.3 Aikaisemmat tutkimukset

Etsivän nuorisotyöhön liittyvien teosten, tutkimusten ja opinnäytetöiden näkökulmat vaihtelivat vahvistaen etsivän nuorisotyön laajaa kenttää. Nostan tässä esiin teokset, joilla oli merkittävä vaikutus esiymmärrykseeni, näkökulmani muodostumiseen, kehittämisprosessiin sekä lopulliseen opinnäytetyöhöni.

Ensimmäinen lukemani kirja oli Haldis Hjortin Etsivän työn psykologia (Hjort 1995). Tätä teosta pidetään etsivän työn perusteoksena, joka avaa työn filosofian ja teoreettisen taustan. Hjort itse pitää etsivän työn menetelmien perusteoksena Gro Lien teosta, jonka avulla hän tekee yhteenvedon työn tavoitteista. Työntavoitteiksi hän nimeää, etsimisen, kontaktin solmimisen, motivoinnin, välittämisen ja opettamisen. Lisäksi tavoitteena on ehkäistä ongelmia, vaikuttaa välillisesti ja välittömästi ympäristöön sekä koota ja välittää tietoa eteenpäin. (Emt., 17 – 18.) Hjortin perusteoksen jälkeen siirryin tähän päivään tutustumalla teokseen Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa. Teoksen ongelmälähtöisyys aiheutti ristiriitaisuuden tunteen minussa. Kuten teoksen nimestä voi päätellä, näkökulmana on syrjäytymiskierteen etenemisen ehkäisyssä. Kohderyhmänä olivat vain vähäosaiset ja syrjäytyneet, jotka pääasiassa olivat aikuisia (Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa 2007). Myöhemmin viitatessani tähän teokseen, käytän viittausta Etsivä työ Euroopan.

Seuraavana kohteenani oli Männikön YAMK:n opinnäytetyö vuodelta 2010 Etsivää työtettä etsimässä. Kehittämistoimintaa nuorten palveluverkostossa. Männikön opinnäytetyön tutkimuskohteena oli etsivä työote. Etsivä työote perustui etsivän nuo-

risotyön toiminta-ajatukseen, mutta ei ollut lakisääteistä etsivää nuorisotyötä. Etsivällä työotteella hän tarkoitti työmenetelmää tai toimintatapaa, jolla työtä tehtiin eri palveluissa. Työotteessa yhdistyi nuorten kohtaaminen ja ammattikuntien yhteistyö. Ammattikuntien yhteistyössä oli kaksi ulottuvuutta palveluverkoston tuntemus ja ohjausyhteistyön tekeminen. Menetelmänä tai toimintatapana etsivää työtettä voidaan soveltaa jokaiseen nuoria kohtaavan ammattilaisen työhön. Työotteesta voivat hyötyä kaikki nuoria kohtaavat ammattilaiset. Etsivää työtettä voivat käyttää esimerkiksi seuraavat ammattiryhmät: oppilaanohjaajat, kuraattorit, terveydenhoitajat, koulupsykologit, lastensuojelun, diakoniatyöntekijät sekä nuorisotyöntekijät. (Männikkö 2010,14,36, 40.) Vuotta myöhemmin Männikön julkaisi samaa aihetta käsittelevän Etsivän nuorisotyön ja työotteen pika-analyysin. Männikkö nosti tärkeän näkökulman työotteen levittämiseksi. Hänen mielestään tärkein keino työotteen levittämiseksi on hyvien kokemusten, hyötyjen näkyväksi tekeminen, niiden julkituominen sekä hyvien toimintamallien parastaminen (Männikkö 2011, 35).

Anne Puurosen teoksessa Etsivän katse etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä Puuronen viittaa teoksessaan Männikön ajatuksiin muun muassa esitellessään etsivän nuorisotyön päätehtävät (Puuronen 2014, 24.) Puuronen esittelee teoksessaan erilaisia määritelmiä nuorten etsivälle työlle. Lopuksi hän päätyy Männikön (2011) tekemään johtopäätökseen, että keskeistä eri työskentelytavoissa on apua tarvitsevan nuoren etsiminen, avun tarjoaminen ja se, että avun vastaanottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen (Puuronen 2014, 24). Tämä teos auttoi minua hahmottamaan, mitä Männikkö tarkoittaa etsivän nuorisotyön ideologialla. Etsivän nuorisotyön päätehtävien määrittelyssä hän viittaa Männikön 2011 laatimaan listaukseen (emt., 23).

Hjortin (1995, 17 – 18, 53) ja Männikön (2010, 65; 2011, 11) sekä edellisten työnta-voitteiden ja päätehtävien näkemysten perusteella laadin seuraavan etsivän nuorisotyön päätehtävien listauksen:

1. Etsiä nuoria ja nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua
2. Kontaktin solmiminen nuoreen
3. Nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin
4. Välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut

5. Opettaa nuoria hyödyntämään palveluita
6. Vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity
7. Koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista

3.4 Esiymmärrys

Palvelukuvausten perusteella työmuotojen yhteiset tunnistettavat piirteet ovat kontaktin solmiminen nuoreen ja ennaltaehkäisevä työote. Toimintamuodoissa kohdataan nuoria Helsingissä mm. julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Palvelukuvausten perusteella samankaltaisesta työmuodosta käytetään erilaisia nimityksiä. Avoimen tiedon perusteella kullakin työmuodolla on omia tavoitteita, jonka nuorisolain ohjauksellisuus mahdollistaa (Nieminen 2014, 22). Yhteisiä tavoitteita ei palvelukuvausten perusteella voi päätellä. Mikään näistä työmuodoista, ei toteuta etsivän nuorisotyön lakiin perustuvaa nuorisotyötä. Palvelukuvausten perusteella pystyn vakuuttamaan, että Helsingissä samankaltaista työmuotoa toteuttavat Aseman Lapset ry:n toimintamuodot: Katuväkivallan ehkäisevä työ, Löytävä nuorisotyö ja Walkers-bussi, Kriminaali-huollon tukisäätiön Jenginuorten rikosentorjuntahanke, Nuorisoasiainkeskuksen Aseman-seutu ja nuorisotyöyksiköt, seurakuntayhtymän erityisnuorisotyön keskus Snellu, ja Nuorisotyö raiteilla.

Etsivä työ Euroopan ja Hjortin teosten jälkeen koin epävarmuutta siitä, olinko etsimässä tietoa väärästä tietoperustasta. Jalkautuva nuorisotyö ei ollut perinteistä etsivää nuorisotyötä. Myöskään lakiin perustuvan etsivän nuorisotyön määritelmän mukaan kehittämiskohteeni ei ole etsivää nuorisotyötä. Jalkautuva nuorisotyö ei esiymmärrykseni mukaan sijoitu täysin myöskään perinteisen nuorisotyön kentälle. Tulkin-tani mukaan Männikön lanseeraama etsivän nuorisotyön työote sijoittuu nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön rajapinnalle. Jalkautuvassa nuorisotyössä saatetaan hyödyntää etsivän nuorisotyön toimintaperiaatteita. Työssä saattaa olla kyse nuorisotyöstä, jota tehdään Männikön lanseeraamalla etsivällä työotteella. Männikön mielestä etsivän työotteen käyttö edellyttää työntekijöiltä motivaatiota, mutta myös rohkeutta astua ulos mukavuusalueelta. (Männikkö 2011, 35.)

Lakiin perustuvan nuorisotyön tehtävien määrittelyjen, palvelukuvausten ja tutkimusten perusteella tein esitulkinnan kehittämiskohteenani olevalle jalkautuvalle nuorisotyölle. Esiymmärryksen mukaan jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan Helsingissä alaikäisten nuorten vapaa-ajalla julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa tehtävää ennalta ehkäisevää nuorisotyötä, joka ei perustu nuorisolain kymmenenteen pykälään (nuorisolaki 1285/2016). Kehittämistyössäni selvitän perustuuko nuorisotyö, jota tehdään jalkautuen etsivän nuorisotyön toiminta-ajatukseen? Onko työssä kyse nuorisotyöstä, jota tehdään etsivän nuorisotyön työotteella? Etsivän nuorisotyön teosten tarkasteluissa viitattiin etsivän nuorisotyön päätehtäviin ja niiden keskeiseen merkittävyyteen. Tästä syystä jalkautuvan nuorisotyön asemoinnin tarkastelun teoreettisena rajattuna hypoteesina käytän ensimmäiseksi etsivän nuorisotyön päätehtäviä.

4 JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN TIETOPERUSTAN KEHITTÄMINEN

Tietoperustalla viitataan kaikkeen siihen tietoon, jonka perusteella ratkaisut tehdään. Tietoperusta muodostuu kokemustiedosta ja teoratiedosta. Kokemustieto kehittyy ammattilaiselle käytännön työn kautta ja teoreettinen tieto laajentaa työn näkökulmaa. (Warsell & Soikkeli 2013, 17.) Toimintaan liittyvä tieto on usein piilevänä tietoa, jota ei sanoiteta ääneen. Virtainlahti (2009, 167) kutsuu ammattilaisen piilevää kokemustietoa hiljaiseksi tiedoksi. Ongelma hiljaisessa tiedossa on se, että se on dokumentoimaton eikä sitä voi käyttää laajemmin hyödyksi (Venkula 2005, 120). Kokemustietoon voi liittyä havaintojen valikoivaisuus ja huomion kiinnittyminen rajattuihin näkökulmiin (Toikko & Rantanen 2009, 41). Usein asioita tehdään uudella tavalla ennen kuin joku ulkopuolinen kehittäjä löytää perustelut toimintatavan järkevyyden (Venkula 2005, 120).

Kuvio 2. Tietoperusta muodostuu teoratiedosta ja kokemustiedosta.

Jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan kehittämisprosessiin osallistin 21 esimiestä, 20 jalkautuen nuoria kohtaavaa toimijaa. Heidän osallistumisensa tapahtui Webropol-kyselyn ja strukturoidun vertaisarvioinnin avulla. Osallistuneet toimijat edustivat heterogeenisesti Helsingin jalkautuvaa nuorisotyötä. Toimijat, joiden hiljaisen tiedon muuttin kehittämisprosessissa näkyväksi, edustivat seuraavia tahoja:

Aseman lapset ry:n löytävä nuorisotyö ja Walkers-bussi

Helsingin jalkautuvan nuorisotyön esimiehet

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen

Asemanseutu

jalkautuvan nuorisotyön esimiehet

Klaari Helsinki

Koillisluotsi

Malmin nuorisotalo

Safe-Stadihanke

Tapulikaupungin nuorisotalo

Krits ry:n Jengi nuorihanke

Malmin seurakunta

Nuorisotyö raiteilla

Poliisin ennalta estävä toimintalinja

Seurakuntayhtymän erityisnuorisotyön keskus Snellu

4.1 Kehittämisprosessin lähestymistavat

Kaikessa kehittämisessä on tavoitteena saada aikaan muutos (Komonen & 2014, 10; Toikko & Rantanen 2009, 16), jolla tähdätään jonkin selkeästi määritellyn tavoitteen saavuttamiseen (Toikko & Rantanen 2009, 14). Olennaista kehittämisessä on se, että siinä tavoitellaan jotakin, jonka uskotaan olevan parempaa (Komonen, Suurpää & Söderlund 2014, 10). Tavoitteenani oli selvittää jalkautuvan nuorisotyön tietoperustaa. Kehittämisprosessissa selvitin, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä? Tämän laajaan kysymykseen hain vastauksia selvittämällä esimiesten kokemuksen perusteella:

- Millaisia haasteita esimiehet ovat kokeneet jalkautuvassa nuorisotyössä?
- Perustuuko jalkautuva nuorisotyö etsivän nuorisotyön päätehtäviin?
- Mihin toteutustasoihin työ kohdistuu?
- Dokumentoidaanko jalkautuvaa nuorisotyötä?
- Mille tahoille tietoa välitetään?
- Miten tietoa hyödynnetään?

Lisäksi kehittämisprosessissa kehitin yhdessä toimijoiden kanssa jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmän. Määritelmän tavoitteena oli luoda normi käsitteen käytölle ja vähentää jalkautuvan nuorisotyön monimerkityksellisyyttä (Aalto-yliopisto 2016). Tavoitteenani oli selkeyttää määritelmän avulla sekä jalkautuvaa nuorisotyötä että etsivää nuorisotyötä.

Kehittämisprosessini oli tutkimuksellista kehittämistä, jonka aineiston tuotin kehittämisprosessin aikana. Kehittämisprosessissa aineistona käytin Webropol-kyselyä, vertaisarviointeja sekä teoreettista tietoa. Webropol-kyselyn lähetin kaikille tietämilleni 34 Helsingin jalkautuvan nuorisotyön esimiehelle. Kohderyhmän valintaa vaikutti se, että esimiehet ovat vastuussa jalkautuvan nuorisotyön toteutuksesta. Heillä on vahva kokonaisnäkemys toteutettavasta työmuodosta, vaikka eivät itse välttämättä toteuta työmuotoa. Kyselyyn vastasi 22 esimiehistä (66 %). Vastanneista noin puolet (52 %) olivat kunnallisen puolen esimiehiä ja puolet (48 %) edustivat muita sektoreita. Tämä seikka oli merkittävä, koska tällä pystyin varmistamaan sen, että vastaajat edustavat työmuotoa heterogeenisesti. Tämä mahdollisti kokemustiedon moniäänisyyden ja tuotetun tiedon hyödyntämisen myöhemmin koko toimialalla.

Webropol-kyselyni muodostui 12 kysymyksestä. Kysymystyyppeinä käytin suljettuja, monivalinta- ja avoimia kysymyksiä. Suljetut kysymykset olivat muotoiltu ja rakennettu niin, että monivalinta- ja avoimiin kysymyksiin vastanneiden vastaukset perustuivat kokemuksiin eikä mielikuviin. Tulosten analysoinnissa hyödynsin sekä tilastollista että laadullista analyysia.

Monivalintakysymyksissä sovelsin tilastollista tutkimusta, jonka avulla mittasin etsivän nuorisotyön teoriasta johdettua hypoteesia eli olettamusta (Heikkilä 2010, 13). Tilas-

tollinen tutkimus on tekijöiden eli muuttujien mittaamista, niiden suhteiden välisten vuorovaikutusten laskemista ja tekijöiden esiintymisen määrällistä laskemista (Vilkkä 2016, 17). Muuttujia mittasin Webropol-kyselyn avulla. Selvitin kokemukseen perustuvia mielipiteitä siitä, kuinka etsivän nuorisotyön seitsemän päätehtävää eli muuttujaa kuvaavat jalkautuvaa nuorisotyötä (Heikkilä 2010, 13). Etsivän nuorisotyön päätehtävät Hjortin (1995, 17–18, 53) ja Männikön (2010, 65; 2011, 11) mukaan ovat: Etsiä nuoria ja nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua, kontaktin solmiminen nuoreen, nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin, välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut, opettaa nuoria hyödyntämään palveluita, vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity sekä koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista. Nämä seitsemän päätehtävää pilkon kyselyssäni 15 kysymykseksi, mitkä toimivat mittareinani. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joissa oli valmiit Likertin asteikkoon perustuvat vastausvaihtoehdot. Vaihtoehdot olivat kuvaa hyvin – kuvaa melko hyvin – kuvaa huonosti – kuvaa hyvin huonosti. Viimeisenä vaihtoehtona oli, en osaa sanoa.

Tilastollisen vaiheen tulokset ohjasivat minut tarkastelemaan tarkemmin jalkautuvan nuorisotyön tiedon koontia ja välittämistä. Tilastollisella lähestymistavalla tämä ei olisi ollut mahdollista. Jatkamalla tarkastelua laadullisella lähestymistavalla olisi mahdollista syventää sisällöllistä tietoa. Lähestyin tutkittavaa asiaa kahdella eri menetelmällä. Korvasin tilastollisen lähestymistavan heikkoudet laadullisen lähestymistavan vahvuuksilla. Menetelmätriangulaario mahdollisti myös tiedon syventämisen. Kahden menetelmän käyttämisellä hain myös tulosten luotettavuuden vahvistamista. (Anttila 2007, 143.)

Laadullisen aineiston analysoin laadullisen aineistolähtöisen sekä teoria sidonnaisen luokittelevan sisällönanalyysin avulla (emt., 120). Teoria sidonnaisessa sisällönanalyysissä luokittelin aineiston etsivän nuorisotyön päätehtävien sekä Warsellin ja Soikkelin määrittelemien toteutustasojen mukaan. Luokittelun jälkeen syvensin analyysiä teoreettisilla näkökulmilla. Jalkautuvan nuorisotyön määritelmäaineiston analysoin luokittelevan sisällönanalyysin keinoin ilman teoreettista viitekehystä. Tätä aineistoa täydensin aiemmilla tuloksillani, joiden avulla rakensin jalkautuvalle nuorisotyölle viisi määritelmäluonnosta.

Määritelmien sopivuuden arviointiin osallistin Walkers-bussin toimintaan osallistuvat toimijat. Arvioinnit toteutettiin pääasiassa Walkers-bussin toiminta-aikana, jonka aikana toimijat jalkautuivat alueelle. Kahdelta arvioitsijalta pyysin sähköpostin välityksellä arviointia. Toimijat muodostivat 21 toimijan ryhmän, mutta kukin toimija arvioi yksilötyönä rakennettuja määritelmiä. Menetelmä muistutti strukturoitua kyselyä, jossa kysytään täsmälleen samat kysymykset kaikilta kyselyyn osallistujilta. Koska menetelmässäni yhdistyy vertaisarviointi sekä strukturoitu kysely, nimesin menetelmän strukturoiduksi vertaisarvioinniksi. Vertaisarvioinnin tulokset analysoin laadullisesti. Analysoinnin avulla ja tekemilläni valinnoilla kehitin jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmän.

4.2 Haasteet

Jalkautuvan nuorisotyön kehittäminen syntyi tarpeestani ymmärtää Helsingin jalkautuvaa nuorisotyötä. Oman kesäisen työkokemukseni perusteella koin, että jalkautuvasta nuorisotyöstä saatava tieto oli sirpaleista ja puutteellista. Halusin selvittää mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Kehittäminen perustui omaan subjektiiviseen työkokemukseen, tilaajaorganisaation tarpeisiin sekä Puurosen tutkimuksesta nousseisiin kehittämistarpeisiin. Kehittämisprosessin aloitin tilanneanalyysillä, jonka tavoitteena oli kartoittaa nykytilanne. Jotta saisin jalkautuvan nuorisotyön nykytilasta kattavamman ymmärryksen, oli selvitettävä millaisia haasteita jalkautuvan nuorisotyön esimiehet olivat kokeneet työssä.

Lähes kaikki (95 %) esimiehistä kertoivat kokeneensa erilaisia haasteita. Esimiesten kokemuksen perusteella työn haasteita olivat perustehtävän, tavoitteiden ja aseman epämääräisyys. Eräs vastaaja kysyi, ”onko jalkautuvan nuorisotyön toteuttaminen nuorisotyön tehtävä?” Tulkitsen kysymyksen liittyvän jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan epäselvyyteen. Jos tietoperusta olisi selkeä, kysymys ei olisi aiheellinen. Tällöin tietäisimme, kenen tehtävä on toteuttaa jalkautuvaa nuorisotyötä.

Haasteiksi vastaajat kokivat jalkautuvan nuorisotyön organisoimattomuuden ja toimintaohjeiden puutteellisuuden. Toisaalta eräs vastaaja antoi ymmärtää, ettei kaik-

kea tarvitsekaan aina ohjeistaa. ”Työmuotoa ei mietitty loppuun asti, mitä sitten?” Työturvallisuuteen liittyviä haasteita esimiehet mainitsivat runsaasti. Eniten vastaajat mainitsivat haasteiksi toimintaympäristöstä tulevat mahdolliset uhkaavat vaaratilanteet. Haasteeksi koettiin myös puutteelliset työvälineet. Yhdessä vastauksessa puutteellisilla työvälineillä viitattiin vaatetukseen. Muiden vastausten perusteella ei selvinnyt, mitä muuta puutteellisilla työvälineillä tässä yhteydessä tarkoitettiin.

Lisäksi haasteiksi koettiin riittämättömät henkilöstöresurssit, kuten seuraavasta lainauksesta voi päätellä. ”Tällä hetkellä jalkautumista toteutetaan pienellä porukalla, vaikka tarvetta olisi todella paljon enemmän.” Tämä vastaaja oli havainnut työn tarpeen, kun toinen vastaaja hämmästeli työn tarvetta seuraavasti: ”Mistä työn tarve ja paine työn toteuttamiseen kumpuaa?” Ideaalissa tilanteessa nuorisotyö perustuu nuorten tarpeisiin (Komonen, Suurpää & Söderlund 2014, 11). Tarpeiden määrittelyn voi tehdä joko nuoret itse tai työntekijä. Vastauksen perusteella voidaan olettaa, että vastaajan toimialueella tunnistettua tarvetta työlle ei ollut. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa kuvattiin vähäiseksi tai jopa olemattomaksi kuten seuraavasta lainauksesta pystyy päättelemään. ”Organisointi ja yhteistyö on olematonta”. Merkittäväksi haasteeksi vastaajat nimesivät yhteistyön tekemisen vähyyden.

Haasteissa mainittiin runsaasti toimintaympäristöön liittyviä haasteita. Näitä olivat työskentely nuorten reviirillä ja nuorten oman valinnan merkityksen korostuminen. Toimintaympäristöön liittyvistä haasteista mainittiin työn ja työaikojen kuormittavuus. Haasteiksi mainittiin henkilöstön osaaminen, jolla tarkoitettiin sekä nuorten kohtaamisista että verkostojen kanssa tehtävään työtä. Nämä tehtävät vaativat vastaajien mielestä henkilöstöltä erityisosaamista, jota ei kaikilla kuitenkaan ole. Toisaalta erään vastaajan mielestä taitojen kehittyminen on mahdollista saavuttaa työtä tekemällä. ”Työ vaatii osaamista ja ammattitaitoa onnistuakseen ja taito kehittyy tekemällä.”

Moninaisten haasteiden perusteella jalkautuvasta nuorisotyöstä välittyi sekava ja päämäärätön kuva. Tämä ei välttämättä tarkoittanut, että näin olisi ollut yksittäisen toimijan näkökulmasta. Tulkintani saattoi olla seurausta siitä, että vastaajat edustivat toimialaa heterogeenisesti. Tällöin oikeampi johtopäätös oli, että toimialana jalkautuva nuorisotyö oli sekava ja päämäärätön. Tulkintani mukaan haasteet olivat riippuvuussuhteessa toisiinsa nähden. Mainitut haasteet sivusivat toisiaan ja osin tuottivat toisiaan. Tällä tarkoitan seuraavaa. Jos jalkautuvalla nuorisotyölle olisi rakennettu

toimintaohjeet olisi oletettavaa, että niissä olisi huomioitu työturvallisuusasiat. Koska toimintaohjeita ei ole, niin turvallisuusasioita ei ole ratkaistu. Resurssit ja yhteistyön tekeminen koetaan vähäisiksi. Toisaalta yhteistyötä lisäämällä työhön voitaisiin saada lisää resursseja.

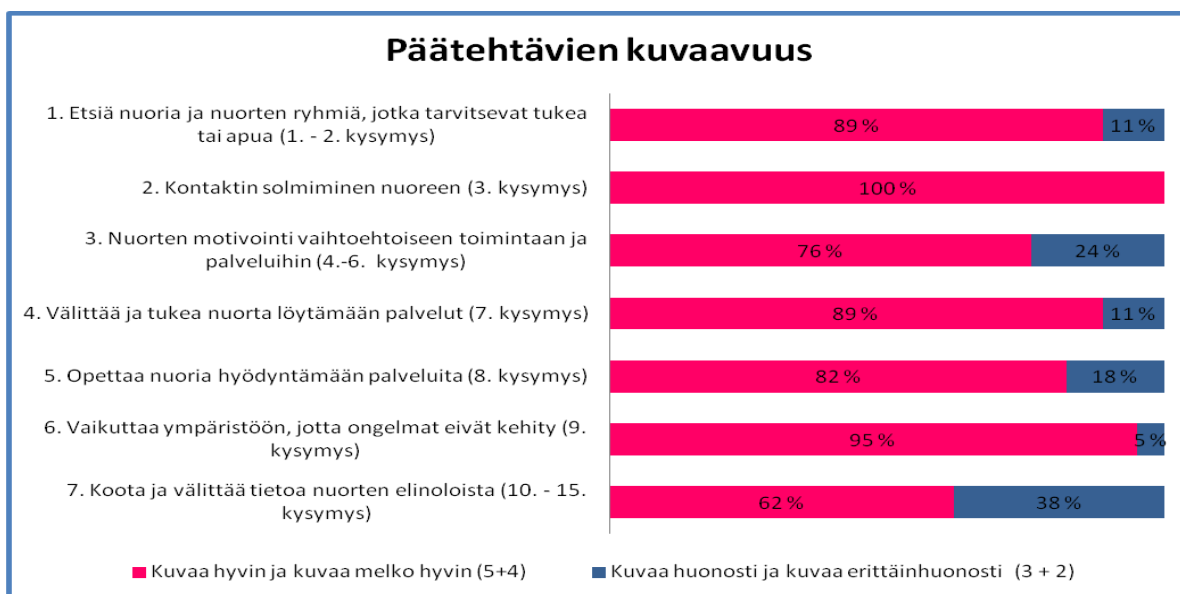
Ratkaisemalla esimiesten kokemien päätehtävien ja tavoitteiden epäselvyydet, saattavat näiden ratkaisut vaikuttaa heikentävästi muihin haasteeseen. Uskoin, että päätehtävien ja tavoitteiden selkeyttäminen auttavat ymmärtämään mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Oman kokemukseni sekä vastaajien kokemuksen perusteella vakuutuin, että kehittämiselle oli tarvetta.

4.3 Päätehtävien kuvaavuus

Monivalintakysymysten tuloksia tarkastelin ensin nuorisotyön päätehtäväluokittelun mukaan. Tämän jälkeen tarkastelin tulosten analyysiä Warsselin ja Soikkelin (2013, 24) työn toteutustasojen teorialla. Tulosten luokittelun jälkeen syvensin ymmärrystä tarkastelemalla mittareiden eli arviointikohteiden tuloksia prosentuaalisesti.

Päätehtävien prosenttiluvut perustuivat arviointikohteiden alkuperäisiin lukuihin, ne eivät olleet arviointikohteiden prosentuaalisia keskiarvoja. Monivalintakysymysten tuloksissa yhdistin kuvaa hyvin tai kuvaa melko hyvin vastaukset yhdeksi tulokseksi ja kuvaa huonosti tai erittäin huonosti vastaukset omaksi tulokseksi. Tarkastelu tapahtui näiden jaoteltujen ryhmien prosenttijakautumien perusteella. Päätehtävän kuvaavuuden kriteeriksi määrittelin vastaukset, jotka vähintään 80 % kuvasivat hyvin tai kuvasivat melko hyvin arvioitavaa kohdetta. Päätehtävät, jotka kuvasivat alle 80 % mielestä arvioitavaa kohdetta, eivät kriteerin mukaan kuvanneet jalkautuvaa nuorisotyötä. Seuraavaksi avaan kahdella esimerkillä miten asettamani kriteeri vaikutti tuloksiin. Arvioita kohde ”3. Kontaktin solmiminen nuoreen ja nuorten ryhmään” kuvaa hyvin tai melko hyvin kaikkien (100 %) mielestä toteutettavaa jalkautuvaa nuorisotyötä. Tämä arvioitava kohde kuvaa jalkautuvaa nuorisotyötä, koska kuvaavuus prosentti on yli 80 %. Heikoiten (39 %) kuvaava arviointi kohde on ”11. koota tietoa nuorten

elinoloista eri tietokantoihin”. Tämä arvioitavakohde ei kuvaa jalkautuvaa nuorisotyötä, koska sen kuvaavuus prosentti on alle 80 %.

Kuvio 3. Arvioitavat kohteet päätehtävä luokittelun mukaisesti.

Tarkastellessa esimiesten kokemuksia päätehtävittäin prosenttijakaumia kuvaavuuden näkökulmasta, asettuivat vastaukset 100 % ja 62 % välillä. Arviointikohteet on luokiteltu kuviossa 3. päätehtävien mukaan. Tarkastellessa esimiesten kokemuksia tämän luokituksen mukaan havaittavissa on, että neljän päätehtävän kuvaavuusprosentti oli yli 80 %. Johtopäätökseni oli, että päätehtävät, jotka kuvasivat tämän aineiston pohjalta jalkautuvaa nuorisotyötä rajauksetta, olivat

1. Etsiä nuoria ja nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua (89 %)
2. Kontaktin solmiminen nuoreen (100 %)
4. Välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut (89 %)
5. Opettaa nuoria hyödyntämään palveluita (82 %)
6. Vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity (95 %)

Päätehtävä kolme ”nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin” kuvasi 76 % mielestä jalkautuvaa nuorisotyötä. Noin puolen (62 %) esimiehistä oli sitä mieltä, että seitsemäs päätehtävä ”koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista” kuvasi jalkautuvaa nuorisotyötä. Tämän tuloksen perusteella johtopäätökseni oli, että päätehtävät kolme ja seitsemän eivät kuvanneet rajauksetta jalkautuvaa nuorisotyötä.

4.4 Toteutustasot

Warsellin ja Soikkelin (2013, 24) mukaan työ voidaan kohdentaa yksilö-, lähisuhde-, paikallisyhteisö- tai yhteiskuntatasolle. Lähisuhteet voivat olla nuoren pari- ja perhesuhteita tai kiinteitä ystävyys-suhteita. Paikallisyhteisöt voivat olla esimerkiksi asuinalue- tai kouluyhteisöjä. Yhteiskuntatasolla tarkoitetaan sekä kansalaisyhteiskuntaa että virallisesti organisoituja kuntia, alueita ja valtiota. Yhteiskunta pitää sisällään joukkoviestinnän, yhteiskunnallisen keskustelun, yleisen mielipiteen ja päätöksenteon. (Emt., 24.) Luokittelin päätehtävät Warsellin ja Soikkelin määrittämien totutustasojen mukaan. Ymmärryksen mukaan päätehtävät 1.- 5. kohdistuivat yksilö ja lähiyhteisötasoon. Päätehtävät 6. ja 7. voivat kohdistua sekä paikallis- että yhteiskuntatasoon.

Kuvio 4. Toteutustasot, joihin työ voidaan kohdentaa (Warsell & Soikkeli 2013, 24).

Vastaajat arvioivat nuoreen tai nuorten ryhmään kohdistuvia konkreettisia tekoja nuorten etsimisen, kontaktin luomisen, tukemisen, opettamisen ja motivoinnin näkökulmasta. Nämä teot kuvasivat jalkautuvaa nuorisotyötä 76–100 % mukaisesti. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että kontaktin solmiminen nuoreen kuvaa täysin (100 %) jalkautuvaa nuorisotyötä. Kuvaavuuden kriteerin mukaan tekoja kuvasi myös rajauksetta nuorten tai nuorten ryhmien etsiminen (89 %), tukeminen (89 %) ja opettaminen (82 %). Päätehtävä kolme ”nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin” kuvasi 76 % mielestä jalkautuvaa nuorisotyötä. Tämän aineiston valossa johto-

päätökseni oli, että työn kohde on nuori- ja nuorten ryhmät. Toteutustasojen näkökulmasta jalkautuva nuorisotyötyö kohdistui yksilö- ja lähisuhteisiin.

Tulkintaani tukee Alasen ja Kotkavuoren (2014, 17) tulkinta työn yksilö- ja lähiyhteisötasosta. Heidän (2014, 17) mukaan Puuronen tähdentää, että etsivää nuorisotyötä tekevien keskuudessa vallitsee yhteisymmärrys siitä, että työn keskeisin sisältö on nuorilähtöinen ohjaus. Tämä nuorikeskeisyys tulee myös julki myös etsivien itsensä laatimassa määrittelyssä ”Etsivä nuorisotyö on yhtä kuin hankalasti tavoitettavan nuoren tavoittaminen vaivaa nähden. Etsivä nuorisotyö ”fanittaa” nuorta, kysyy tyhmiä kysymyksiä ja etsii oikeat ihmiset.” (Puuronen 2014, 22). Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista (nuorisolaki 2016). Juvosen mielestä (2009, 67) etsivän nuorisotyön tehtävä on nuorten elämän vahvistaminen. Juvonen viittaa ilmaisullaan nuorisolain määrittämiin tehtäviin. Sekä nuorisolain tehtävillä että Puurosen tarkennuksilla viitataan Warsellin ja Soikkelin määrittelemään yksilötasoon.

Juvosen näkemys työlle määritellyistä tehtävistä ei lopu tähän. Hän jatkaa, että työn tehtävänä on myös nuorten elinolojen vahvistaminen, nuorten arjen ja syrjäytymisen osatekijöiden kertominen päättäjien suuntaan (Juvonen 2008, 67). Juvonen viittaa pohdinnallaan mielestäni paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon. Nuorisolaissa näihin tasoihin viitataan sillä, että lain tarkoituksena on parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja (nuorisolaki 1285/2016). Myös Alanen ja Kotkavuori (2014, 17) ovat valmiita lisäämään näkemyksiinsä tämän tärkeä ulottuvuuden. Heidän mielestään iso osa työn potentiaalista jää käyttämättä, jos työ palvelee vain yksittäistä nuorta. Yhteiskunnallisesti etsivä työ onkin osa ehkäisevää ja rakenteellista sosiaalipolitiikkaa. Tarkoituksena on ehkäistä sosiaalisia ongelmia ja tukea turvallisen kasvu ympäristön kehittämistä. (Juvonen 2009, 156; Alanen & Kotkavuori 2014, 17.)

Nuorisolain, Juvosen sekä Alasen ja Kotkavuoren viittausten perusteella työ tulee myös kohdistaa paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon. Seuraavaksi tarkastelen näiden kahden toteutustason näkökulmasta jalkautuvan nuorisotyön kuvaavuutta. Päätehtävät, jotka voivat kohdistua paikallisyhteisö- tai yhteiskuntatasoon ovat ”vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity” sekä ”koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista”. Kuvaavuuden kriteerin mukaan työtä kuvasi rajauksetta ”vaikuttaa ympäris-

töön, jotta ongelmat eivät kehity”, koska sen kuvaavuusprosentti oli lähes sata (95 %). Päätehtävään ”koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista” liittyi viisi eri arvioitavaa kohdetta. Tätä tehtävää oli tarkasteltava tarkemmin arviointikohteiden mukaan. Päätehtävän koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista, johdetut arviointikohteet tuloksi-
neen olivat seuraavat:

10. Koota tietoa nuorten elinoloista (78 %)
11. Koota tietoa nuorten elinoloista eri tietokantoihin (39 %)
12. Välittää tietoa nuorten elinoloista yhteistyökumppaneille (82 %)
13. Välittää tietoa nuorten elinoloista viranomaisille ja päättäjille (83 %)
14. Välittää tietoa nuorten elinoloista eri tietokantoihin (56 %)
15. Tehdä muutosehdotuksia hallinnollisille ja poliittisille viranomaisille (53 %)

Kuvaavuuden kriteerin mukaan jalkautuvasta nuorisotyöstä tietoa ei koota (78 %), tietoa ei koota myöskään eri tietokantoihin (39 %) eikä sitä välitetä niihin (59 %). Määrällisen aineiston perusteella muutosehdotusten tekeminen hallinnollisille ja poliittisille viranomaisille (53 %) ei kuvannut työtä. Tätä arvioitavaa kohdetta sanoitettiin eräässä avovastuksessa seuraavasti: ”Jaamme tietoa kaikille toimijoille, jotka voivat hyödyntää sitä”. Tiedon jakamiseen laajemmallekin ryhmälle ollaan valmiita, mutta tiedon hyödyntämisen vastuu jätettiin tiedon vastaanottajan vastuulle. Tiedon välittämiseen ei tämän kuvauksen perusteella liittynyt valmiiden muutosehdotuksen esittämistä. Alasen ja Kotkavuoren (2014, 17) mielestä etsivän nuorisotyön velvollisuuksiin kuuluu työn tuoman tiedon välittäminen yhteistyötasoille, eri organisaatioille ja päättäjille. Heidän mielestään päättäjien olisi hyödyllistä ottaa etsivien tieto vastaan ja hyödyntää saatua tietoa paremman kunnan rakennusaineena. (Emt., 17) Heidän näkemyksensä on samansuuntainen kuin vastaajien. Tieto siirretään päättävälle taholle, mutta vastuu tiedon hyödyntämisestä on tiedon vastaanottajalla. Vastaajien mielestä jalkautuvan nuorisotyötä kuvaa tiedon välittäminen yhteistyökumppaneille (82 %), viranomaisille ja päättäjille (83 %).

Tämän aineiston perusteella johtopäätökseni oli, että jalkautuva nuorisotyö voidaan kohdistaa yksilö-, lähisuhde-, paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon. Tarkastellessani päätehtävää ”koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista” havaitsin, että se kuvasi vain

osittain jalkautuvaa nuorisotyötä. Saamani tuloksen perusteella työstä saatua tietoa ei koota, mutta sitä välitetään. Tässä oli selkeää ristiriita. Kokemustietoon voi liittyä havaintojen valikoivaisuus ja huomion kiinnittyminen rajattuihin näkökulmiin. (Toikko & Rantanen 2009, 41.) Tällä tarkoitan sitä, että ristiriita voi johtua vastaajien halusta arvottaa kuvaavuuden kohteita keskenään. Tiedon koonti saatettiin arvioida vähempi arvoiseksi kuin esimerkiksi kontaktin solminen nuoreen. Tämä näkökulma saattoi vaikuttaa tiedon koonnin kuvaavuuden määrittelyyn. Ristiriita voi johtua siitä, että kuvaavuus kriteeri oli väärin asetettu. Toisaalta ristiriita saattoi johtua määrällisen menetelmän heikkoudesta. Kehittämistyöni luettavuuden näkökulmasta tätä päätehtävän kuvaavuutta ja siihen liittyvään ristiriitaa oli tarkasteltava tarkemmin. Jatkoin tämän asian tarkastelua analysoimalla kyselyn suljettujen ja avoimien kysymyksen vastauksia.

4.5 Ymmärryksen syventäminen

Dokumentointi on yksi konkreettinen tapa, jolla tietoa voidaan koota. Suljettu kysymyksenäni oli: dokumentoitteko jalkautuvaa nuorisotyötä? Lähes kaikki (19 esimiestä) ilmoittivat dokumentoivansa jalkautuvaa nuorisotyötä. Lisäksi yksi esimiehistä kertoi, että tieto välitetään eteenpäin suullisesti. Tiedon koonti ei vaadi dokumentointia, vaikka se helpottaa tiedon eteenpäin siirtämistä ja sen laajempaa hyödyntämistä (Sydänmaalakka 2012, 191). Usein juuri kokemustieto on dokumentoimaton ja se on koottu yksittäisen henkilön muistiin. Yksi vastaajista kertoi, että dokumentoinnin hoitaa yhteistyökumppani. Lähes kaikki dokumentoivat tai kokoavat muutoin tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tämän aineiston perusteella johtopäätökseni oli, että jalkautuvassa nuorisotyössä dokumentoidaan tietoa. Edellinen johtopäätökseni oli se, että vastaajien mielestä tiedon koonti ei kuvaa työtä. Nämä johtopäätökset olivat mielenkiintoisia, koska ne olivat keskenään ristiriidassa. Toisaalta edellinen johtopäätös sisälsi ristiriidan, joka oli se, että tietoa välitetään, vaikka sitä ei koota. Johtopäätökseni oli se, että jalkautuvasta nuorisotyöstä kootaan tieto dokumentoimalla, vaikka tiedon koonti ei kuvannut vastaajien mielestään jalkautuvaa nuorisotyötä.

Johtopäätökseni oli, että päätehtävät, jotka kuvaavat tämän aineiston pohjalta jalkautuvaa nuorisotyötä rajauksetta ovat

1. Etsiä nuoria ja nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua
2. Kontaktin solmiminen nuoreen
4. Välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut
5. Opettaa nuoria hyödyntämään palveluita
6. Vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity

Päätehtävät kolme ja seitsemän eivät toteutuneet määrällisen aineiston näkökulmasta rajauksetta. Tavoitteenani oli yhä syventää ymmärrystä jalkautuvasta nuorisotyöstä. Esitin jatkokysymyksen niille vastaajille, jotka ilmoittivat dokumentoivansa työtä. Johtopäätösten vahvistamiseen ja toteutustasojen tarkastelun toteutin tarkastelemalla konkretisoitua kysymystä: Mille tahoille toimitatte dokumentin? Tähän avokysymykseen vastasi 19 esimiestä.

Luokittelin vastukset sen mukaan mille toteutustasoille dokumentin välittäminen kohdistui. Luokittelutasot olivat yksilö-, lähisuhde-, paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasot. Tämän aineiston perusteella dokumentoitua tietoa ei välitetä yksilö- tai lähiyhteisötasolle. Vastaajat kertoivat, että dokumentteja toimitetaan alueen toimijoille, paikallisille verkostoille, yhteistyökumppaneille, omille sekä alueen muille yrittäjille ja työntekijöille. Tiedon välittäminen kohdistui näiden vastausten perusteella paikallisyhteisötasoon. Tähän tasoon kohdistuva tiedon välittäminen oli runsasta.

Avovastuksissa kerrottiin tietoa välitettävän myös linjajohdolle, kunnan virkamiehille ja poliisin eri toimintalinjoille. Lisäksi muutamat vastaajat kertoivat, kuinka he välittävät tietoa ja kuvia eri sosiaalisen median kanaville kuten Facebookiin ja Instagramiin. Juvosen tulkitsee, että yksi etsivän työn yhteiskunnallista tehtävää on nuoria koskevan tiedon välittäminen päättäjille, yhteistyökumppaneille ja eri organisaatioille. (Juvonen 2009, 156.) Juvosen määrittelemä yhteiskunnallinen tehtävä toteutuu jalkautuvassa nuorisotyössä, koska tietoa välitetään näille tahoille. Tämä tulos vahvistaa aiemman johtopäätökseni siitä, että tietoa välitetään jalkautuvasta nuorisotyöstä. Lisäksi työ voidaan kohdistaa tietoa välittämällä eri toteutustasoille.

Halusin syventää ymmärrystäni siitä, miten hankittua tietoa hyödynnetään konkreettisesti. Tarkastelin aineistoa tiedon hyödyntämisen näkökulmasta. Paikallisyhteisöissä jalkautuvasta nuorisotyöstä saatua tietoa kerrottiin hyödynnettävän aluekartoituksissa, ilmiöistä tiedottamisessa, viestinnässä ja työn suunnittelussa sekä kehittämisessä. Selkeästi eniten vastaajat kertovat, kuinka tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja raportoinnissa. Verkostoissa kerrottiin keskusteltavan alueen nuorten liikkumisista ja niihin liittyvistä ilmiöistä. ”Tietoa välitetään, jotta opitaan tunnistamaan ilmiöitä”. Ilmiöiden tunnistamisen lisäksi ja ilmiötietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Eräs vastaajista myönsi, että ”kovin systemaattista tapaa tiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen ei toistaiseksi ole olemassa”. Erään esimiehen kuvauksen perusteella tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä kerätään laajasti ja sitä hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Seuraava lainaus kuvaa konkreettisesti tulkintaani. ”Työstä nousevat havainnot, ilmiöt, kokemukset, tiedot ja raportoinnit hyödynnetään työn kehittämisessä”. Tietoa saatetaan käyttää myös resurssien suuntaamiseen, kuten seuraavasta vastauksesta voidaan tulkita. ”Tietoa hyödynnetään resurssien jakamisesta avoimen toiminnan ja jalkautumisen välillä”.

Tiedon välittämisen välineisiin aineistossa viitattiin joko suoraan tai tulkinnallisesti. Viestinnän välineistä mainittiin avoimet Internet-sivut, sosiaalisen median välineet, dokumentit, muistiot ja raportit. Aineistossa mainittiin tiedon välittämisen välineinä myös yhteiset tapaamiset, keskustelut, palaverit ja kokoukset. Näihin kasvokkain tapahtuvia vuorovaikutuksellisia kohtaamisia kuvattiin mm. seuraavilla lainauksilla. ”Käymme keskusteluja moniammatillisissa verkostoissa ja jaamme tietoa” ja ”käsittelemme raportit lähiverkostojen kokouksissa sekä yksikkökokouksissa”. Viestinnän kohteina koko aineiston perusteella olivat alueen asukkaat, jalkautujat, alueen muut yhteistyötahot, verkostot, poliisi, media, esimiehet, linjajohto, rahoittajat ja turvallisuusalan yritykset.

Jalkautuvasta nuorisotyöstä saatua dokumentoitua tietoa hyödynnetään konkreettisesti paikallisyhteisöjen tasolla. Tietoa hyödynnetään aluekartoituksissa, ilmiöistä tiedottamisessa, viestinnässä, työn suunnittelussa, kehittämisessä ja resurssien suuntaamisessa. Lisäksi tietoa hyödynnetään yhteistyötahojen yhteisissä tapaamisissa. Yhteiskunnalliseen päätöstentekoon vaikuttaminen on pitkäjänteistä ja kärsi-

vällisyyttä vaativa prosessi. Työn tulokset eivät näy useinkaan välittömästi. Paikallisessa päätöksenteossa jalkautuvan nuorisotyön tiedon hyödyntämisen tulokset voivat kuitenkin näkyä nopealla aikavälillä.

Laadullisen aineiston tarkemman tarkastelun perusteella pystyin varmistumaan myös siitä, että jalkautuvassa nuorisotyössä kootaan sekä välitetään tietoa. Ymmärrykseni oli se, että Hjortin (1995, 17 – 18, 53) ja Männikön (2010, 65 ja 2011, 11) mukaan mukaillut päätehtävät kuvaavat jalkautuvaa nuorisotyötä. Määrällisen aineiston näkökulmasta ymmärrykseni oli, että jalkautuva nuorisotyö kohdistui yksilö-, lähiyhteisö- ja paikallisyhteisötasoon sekä mahdollisesti yhteiskuntatasoon. Vaikka dokumentteja ei välitetä yksilö- tai lähiyhteisötasoon, kohdistettiin työ kiistatta nuoreen tai nuoriin eli yksilöön tai lähiyhteisöön. Tämä johtopäätös perustui määrällisen aineiston tuloksiin. Laadullisen analyysin tulosten perusteella jalkautuva nuorisotyö kohdistui myös paikallisyhteisöihin, joita voivat olla erilaiset työyhteisöt ja asuinalueyhteisöt. Dokumentointi on yksi viestinnän väline, jonka avulla tietämystä voidaan siirtää (Sydänmaalakka 2012, 191) ja jakaa eri toteutustasoille. Jalkautuva nuorisotyö voidaan kohdistaa dokumentoinnin avulla yhteiskuntatasoon. Johtopäätökseni oli, että jalkautuva nuorisotyö voidaan kohdistaa yksilö-, lähiyhteisö-, paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon.

4.6 Määritelmän kehittäminen

Etsivä nuorisotyö on eräänlainen sateenvarjokäsite, jonka alle mahtuu erilaisia työmuotoja ja tapoja toteuttaa etsivää työtä (Etsivä työ Euroopan 2007, 21). Puhekielessä etsivästä nuorisotyöstä käytetään termejä ammatillinen etsivä työ, etsivä nuorisotyö ja etsivä työote (Puuronen 2014, 15; Männikkö 2010, 14). Toisinaan etsivä nuorisotyö on väline (Etsivä työ Euroopan 2007, 21), jonka avulla on mahdollista saavuttaa tavoite. Toisinaan se on työmenetelmä, toimintapa tai etsivää nuorisotyötä voi käyttää työotteena (Puuronen 2014, 22). Anne Puurosen (2014, 9) tutkimuksessa käy ilmi, että etsivää nuorisotyötä kuvaavat käsitteet ja termistöt eivät ole vakiintuneiden käytäntöjen tasalla. Tutkimuksessa tehtiin havainto siitä, että on tarve kehittää ja selkeyttää Suomessa tehtävän etsivän nuorisotyön määritelmiä. Jalkautuvalla nuorisotyöllä ei ole yhteisesti hyväksyttyä määritelmää. Kyselyni perusteella myös jalkautuvasta nuorisotyöstä käytettiin erilaisia termejä. Työtä kutsuttiin aluekartoitukseksi,

jalkautuvaksi työksi, jalkautuvaksi nuorisotyöksi, seinättömäksi nuorisotyöksi, erityisnuorisotyöksi sekä useilla itse kehitetyillä termeillä. Puhekielessä ammatillista nuorisotyötä oli erehdytty kutsumaan myös hengailuksi.

Kyselyni perusteella esimiehet kokivat jalkautuvan nuorisotyön tavoitteet epäselviksi. Tästä saattaa seurata se, esimiesten on vaikea asettaa henkilöstölle tavoitteita ja johtaa toimintaa tavoitteellisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei henkilöstö tiedä, mitä sen tulisi tehdä. (Grönroos 2010, 486, 535.) Eräs vastaaja kuvasi työn haasteita tästä näkökulmasta ”jalkautuvan työn perustehtävä ei ole selkeä tai tarpeeksi mietitty. Työllä ei ole kirkasta tavoitetta, joten osa nuorisotyön ammattilaisista kokee työmuodon haastavana”. Warsellin ja Soikkelin (2013, 22 - 24) mielestä täsmällisesti asetetut tavoitteet auttavat työn mittaamisessa ja tuloksellisuuden osoittamisessa. Voidaan ajatella, että jatkossa johtopäätösteni mukaiset jalkautuvan nuorisotyön päätehtävät osaltaan ohjaavat tavoitteellisesti työtä. Päätehtävät kuvaavat työtä yleisellä tasolla, ne eivät ole täsmällisiä. Toiminnan tavoitteilla ja käsitteellä on yhteys toisiinsa. Pääkäsitteen määritelmä voi tukea toiminnan tavoitteiden määrittelyä. Toikon ja Rantanen (2009, 130 – 134) mukaan käsitteet auttavat yhteisöjä hahmottamaan omaa työtään, koska ne selkeyttävät ammattityötä.

Anne Puurosen (2014, 9) tutkimuksessa käy ilmi, että etsivää nuorisotyötä kuvaavat käsitteet eivät ole hallussa toimijoilla eivätkä yhteistyökumppaneilla. Ne eivät ole vaikiintuneiden käytäntöjen tasalla. Määritelmien epäselvyys ei ole yllättävää, sillä nuorten elinympäristö on muuttunut vuosien aikana merkittävästi. Eikä vähäisenä muutoksena voi pitää vuoden 2011 nuorisolakimuutosta, joka sääti muun muassa etsivää nuorisotyötä. Jatkuva käsitteiden artikulaatio on Anttilan (2006, 130) mielestä tarpeen, koska käsitteet voivat olla peräisin vanhoista toimintaympäristöistä. Koska toimintaympäristöt muotoutuvat alati, on käsitteitä kehitettävä, jotta ne mukautuvat uusiin toimintaympäristöihin. (Emt., 130; Toikko & Rantanen 2009, 134). Puuronen teki havainnon tutkimuksessaan, että Suomessa tehtävän etsivän nuorisotyön määritelmiä on kehitettävä ja selkeytettävä (Puuronen 2014, 9). Halusin antaa oman panokseni termien selkeyttämiseen ja vähentää jalkautuvan nuorisotyön ilmaisun monimerkityksellisyyttä. Tavoitteenani oli kehittää jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmä, joka luo normin käsitteen käytölle. Määritelmäni tulee olemaan sopimus, siitä mitä jalkautuvalle nuorisotyöllä tarkoitetaan.

4.6.1 Viisi määritelmäluonnosta

Pyysin kyselyssäni vastaajia määrittelemään jalkautuvan nuorisotyön. Kysymys oli avokysymys, johon vastasi 20 vastaajaa. Vastaukset purin lukemalla ne ensin kertaalleen läpi tekemättä muistiinpanoja. Toisen lukemiskerran jälkeen tein yleisen johtopäätöksen, minulla oli 20 erilaista määritelmää, joiden sisältöön oli panostettu. Tämä näkyi siinä, että kuvaukset olivat kiteytettyjä. Tämän jälkeen luin määritelmiä yhä uudelleen, etsien määritelmistä yhdistäviä teemoja.

Nuorten kohtaamisesta kuvattiin lähes kaikissa määritelmissä. Kohtaamista sanoitettiin mm. kuinka nuoriin otetaan kontaktia, heitä kuunnellaan, autetaan, tuetaan, opetetaan ja ohjataan. Kohtaamisen sanoituksissa oli samoja piirteitä kuin nuoriin kohdistuvissa päätehtävissä. Määritelmissä kuvattiin myös kohtaamisen tavoitteita, joita olivat välittävän, rajoja asettavan ja kasvatuksellisen suhteen rakentaminen nuoreen.

Jalkautuvan nuorisotyön toimintaympäristöä kuvattiin kaikissa määritelmissä. Sitä sanoitettiin yksityiskohtaisilla kuvauksilla sekä laajoilla termeillä. Yksityiskohtaisissa kuvauksissa sanoitettiin, että jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään konkreettisissa paikoissa kuten kadulla, ostoskeskuksissa ja puistoissa. Toimintaympäristöä kuvattiin julkisen ja puolijulkisen tilan laajoilla termeillä. Yhdessä määritelmässä toimintaympäristöä kutsuttiin julkiseksi ja puolijulkiseksi ympäristöksi.

Määritelmissä kuvattiin toimintaympäristöä suhteessa nuoreen tai nuoriin. Kuvauksissa sanoitettiin toimintaympäristöä seuraavasti: ”siellä missä nuoret viettävät vapaa-aikaa”, ”siellä missä nuoret ovat” ja ”työssä mennään nuoren luonnollisiin elinympäristöihin”. Toimintaympäristöä määriteltiin myös ajankohdan avulla kuten, että työtä tehdään ”nuorten vapaa-ajalla”. Määritelmissä otettiin kantaa siihen kenen omistuksessa toimintaympäristöt ovat. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään ”nuorten toimintaympäristöissä” ja ”nuorten omissa arjen ympäristöissä”. Näissä kuvauksissa nuoret omistavat ympäristön, jolloin työskentely tapahtuu nuorten reviirillä.

Määritelmissä oli myös mainintoja siitä, että tavoitteena oli alueen ilmiöiden sekä tilanteiden kartoittaminen ja niihin paneutuminen. ”Jalkautuva työ on alueen ilmiöihin paneutumista, jolloin työntekijät jalkautuvat alueelle kartoittamaan tilannetta”. Luoki-

tellessani aiempaa aineistoa tiedon hyödyntämisen näkökulmasta havaintoni oli, että jalkautuvasta nuorisotyöstä saatua tietoa hyödynnetään runsaasti toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Selkeästi eniten, tietoa hyödynnettiin toteuttavien tahojen toiminnan kehittämisessä. Päätehtävien kuvaavuuden tarkastelussa olin varmistanut, että kerättyä tietoa välitetään myös eri tahoille ja toteutustasoille.

Eräässä kattavassa määritelmässä sanoitettiin, että ”--työ on vahvasti sektorit ylittävää yhteistyötä”. Esimiehet olivat maininneet kokemissaan haasteissaan yhteistyön tekemisen sekä resurssien vähyyden. Rajallisia resursseja pystytään kasvattamaan yhteistyötä tekemällä, josta hyötyvät organisaatiot ja työntekijät, mutta todellinen hyödyn saaja on nuori (Männikkö 2010, 66). Alasen ja Kotkavuoren (2014, 14 – 15) mielestä kukaan yksittäinen toimija ei kykene nykyisin tuottamaan palveluita yksinään. Monialainen ja moniammatillinen yhteistyö on kustannustehokasta, sillä se säästää kaikkien resursseja (Alanen & Kotkavuori 2014, 14 – 15, 78.) Tänä päivänä minun on vaikea uskoa, että nuorisotyötä tehtäisiin ilman yhteistyötä.

Esimiesten määritelmien ja aiempien tulkintojeni avulla rakensin viisi määritelmäluonnosta, jotka kasvoivat portaittain. Määritelmäluonnokset koodasin A, B, C, D ja E aakkosin. Portaittain kasvavalla määritelmällä tarkoitan sitä, että määritelmäluonnos laajeni uuden näkökulman avulla aakkosittain laajemmiksi määritelmiksi kuin mitä edellinen määritelmä oli ollut. Esimeriksi määritelmä B:n sanoitus oli ”Jalkautuva nuorisotyö on nuorten vapaa-ajan ympäristöissä tehtävää kohtaavaa ja kartoittavaa nuorisotyötä.” Määritelmä C perustui B määritelmään, mutta se laajeni tiedon hyödyntämisen näkökulmalla laajemmaksi kuin B määritelmä. C määritelmän sanoitus oli seuraavanlainen: Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on kohdata nuoria, kartoittaa ilmiöitä ja hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

4.6.2 Strukturoitu vertaisarviointi

Laadin määritelmistä strukturoitua vertaisarviointia varten aakkostetut määritelmäkortit. Vertaiset olivat alueemme Walkers-bussin toimintaan ja sen yhteydessä tapahtu-

viin jalkautumisiin osallistuneet toimijat. Toimijat edustivat kunnallisen, seurakunnan, säätiön ja järjestöjen toimijoita. Toimijat muodostivat 21 toimijan ryhmän, mutta kukin toimija arvioi yksilötyönä rakennettuja määritelmiä.

Jokaiselle vertaiselle kerroin, että määritelmien arviointi liittyy opinnäytetyöhöni. Kävin suullisesti läpi saatekirjeen ja annoin arvioijan tutustua saatteeseen. Pyysin arvioijia osallistumaan jalkautuvan nuorisotyön määritelmän kehittämiseen. Kaikki pyytämäni henkilöt suostuivat osallistumaan tehtävää. Jokaisen toimijan ohjeistin samalla tavalla. Kerroin, että määritelmät ovat rakennettu asteittain kehittyviksi ja ne perustuvat esimiesten tekemiin määritelmiin sekä tulkintoihini. Pyysin toimijaa tutustumaan määritelmiin rauhassa. Tämän jälkeen hänen piti arvioida määritelmä, mikä kuvaa parhaiten hänen näkemyksensä mukaan nykyistä jalkautuvaa nuorisotyötä. Toimijoilla oli myös mahdollisuus ehdottaa mitä määritelmään pitäisi lisätä, jotta se vastaisi paremmin hänen kokemustaan jalkautuvan nuorisotyön määritelmästä. Tämän lisäksi pyysin toimijaa valitsemaan yhden määritelmän mikä kuvaa parhaiten hänen näkemystään tulevaisuuden jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tulevaisuuden määritelmän avulla oli mahdollista selvittää, mihin suuntaan työtä toivottiin kehitettävän.

	Nykyinen jalkautuva nuorisotyötä *	Tulevaisuuden jalkautuva nuorisotyö **
A Määritelmä	0	0
B Määritelmä	7	0
C Määritelmä	6	0
D Määritelmä	3	2
E Määritelmä	4	18

Kuvio 5. Strukturoidun vertaisarvioinnin määrällinen tulos.

*Toimijoiden määrä, joiden mielestä määritelmä kuvaa parhaiten jalkautuvaa nuorisotyötä *

**Toimijoiden määrä, joiden mielestä määritelmä kuvaa parhaiten tulevaisuuden jalkautuvaa nuorisotyötä.

Tulevaisuuden jalkautuvan nuorisotyön määritelmästä toimijat olivat hyvin samaa mieltä. Kahdeksantoista arvioijaa oli sitä mieltä, että parhaiten työtä kuvaa E määritelmä. Tähän määritelmään haluttiin lisätä se, että toimijat edustaisivat myös muita tahoja kuin nuorisotyötä. Tulkintani mukaan, tulevaisuuden jalkautuvaa nuorisotyötä kuvaa seuraava määritelmä:

Jalkautuvalla nuorisotyö on nuorten vapaa-ajan ympäristöissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää kohtaavaa ja kartoittavaa nuorisotyötä, josta saatua tietoa hyödynnetään ja välitetään nuorisotyön kehittämiseksi.

Nykyisestä jalkautuvaa nuorisotyötä kuvaavasta määritelmästä toimijoiden mielipiteet hajautuivat usean määritelmän osalle. Mielipiteet painottuivat kuitenkin B ja C määritelmiin. Määritelmä B kuvasi seitsemän arvioijan mielestä nykyistä jalkautuvaa nuorisotyötä. Määritelmä C kuvasi kuuden toimijan mielestä jalkautuvaa nuorisotyötä. Näiden määritelmien mielipide ero oli yhden arvioijan varassa.

B määritelmän mukaan työ perustui nuorten kohtaamiseen ja ilmiöiden kartoittamiseen. Määritelmässä C nuoria kohdataan, ilmiötä kartoitetaan sekä edellytetään, että

saatua tietoa myös hyödynnetään. Määritelmä C:n sisältyy ajatus toiminnan kehittämistä. Arvioinnin aikana määritelmän C:n ulkoasua kommentoitiin myönteisesti. Sen selkeydestä pidettiin. Ulkoasun selkeyden takia, määritelmässä nousi arvioijien mielestä voimakkaammin esille nuorten kohtaaminen kuin muissa määritelmissä. Näihin määritelmiin toivottiin lisättävän se, että työtä tehdään yhteistyössä.

Määritelmä B	Määritelmä C
Jalkautuvalla nuorisotyö on nuorten vapaa-ajan ympäristöissä tehtävää kohtavaa ja kartoittavaa nuorisotyötä.	Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> • kohdata nuoria • kartoittaa ilmiöitä • hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

Kuvio 6. Nykytilan määritelmäluonnokset B ja C.

Nykytilan määritelmä kuvaa vallitsevaa tilaa, kun taas tulevaisuuden määritelmä on visionäärinen. Tulevaisuuden määritelmä kuvaa mahdollista toivottua parempaa jalkautuvaa nuorisotyötä. Tavoitteena oli kehittää jalkautuvaa nuorisotyötä paremmaksi. Tästä syystä kehitettävän jalkautuvan nuorisotyön määritelmän tuli sisältää visionäärinen näkökulma, jotta työ voi kehittyä toivottuun suuntaan. Strukturoidun vertaisarvioinnin avulla toimijat olivat ilmaisseet mielipiteensä. Tulkintani mukaan, heidän toivomansa visionäärinen näkökulma oli se, että työtä tehdään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja työtä kehitetään saadun tiedon avulla.

Toimijoiden kokemustiedon merkitys määritelmän kehittämisessä oli merkittävässä roolissa. Ensin esimiehet määrittelivät jalkautuvan nuorisotyön. Näiden vastausten perusteella kehitin viisi määritelmäluonnosta. Tämän jälkeen jalkautuvaa nuorisotyötä toteuttavat toimijat arvioivat, mitkä kyseisistä määritelmistä heidän kokemuksensa mukaa kuvaa nykyisin ja tulevaisuudessa tehtävää työtä. Toikko ja Rantanen (2009,

97) tulkitsevat Hyysaloa, että kehittämisprosessia voi ohjata vahvasti toimijoiden kokemustieto, mutta päävastuu kehittämisestä on kehittäjällä. Viime kädessä olin kehittäjänä vastuussa kehittämistyössä tehdyistä valinnoista (Toikko & Rantanen 2009, 97.) Jotta jalkautuva nuorisotyö kehittyy toimijoiden toivomaan suuntaan, oli minun otettava vastuu lopullisesta jalkautuvan nuorisotyön määritelmästä. Esitin jalkautuvan nuorisotyön määritelmäksi seuraavan määritelmän:

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä ja
- hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi.

Jalkautuvan nuorisotyön määritelmä oli ilmaistu tiiviisti ja positiivisesti eikä se ole kehämääritelmä (Anttilan 2006, 139). Määritelmänä se oli yksiselitteinen ja siinä oli sisäänrakennettu jalkautuvan nuorisotyön yleiset toiminnantavoitteet (Toikko & Rantanen 2009, 134). Jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet olivat 1) nuorten kohtaaminen, 2) ilmiöiden kartoittaminen ja 3) tiedon hyödyntäminen nuorisotyön kehittämisessä. Näiden yleisten tavoitteiden pohjalta organisaatiot voivat yhä itse määritellä omat konkreettiset tavoitteet. Konkreettiset ja täsmällisesti asetetut tavoitteet auttavat työn mittaamisessa ja tuloksellisuuden osoittamisessa (Warsell & Soikkeli 2013, 22.)

4.7 Uusi ymmärrys

Tavoitteenani oli selvittää jalkautuvan nuorisotyön tietoperustaa. Kehittämisprosessissa selvitin mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä? Tähän laajaan kysymykseen hain vastauksia selvittämällä esimiesten kokemuksen perusteella

- Millaisia haasteita esimiehet ovat kokeneet jalkautuvassa nuorisotyössä?
- Perustuuko jalkautuva nuorisotyö etsivän nuorisotyön päätehtäviin?
- Mihin toteutustasoihin työ kohdistuu?

- Dokumentoidaanko jalkautuvaa nuorisotyötä?
- Mille tahoille tietoa välitetään?
- Miten tietoa hyödynnetään?

Lisäksi kehittämisprosessissa kehitettiin jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmä, jonka osaltaan tulee selkeyttää työtä. Määritelmä luo normin käsitteen käytölle ja vähentää jalkautuvan nuorisotyön monimerkityksellisyyttä (Aalto-yliopisto 2016).

Esimiehet olivat kokeneet moninaisia haasteita, joiden perustella jalkautuvasta nuorisotyöstä toimialana välittyi sekava ja päämäärätön kuva. Koetut haasteet olivat riippuvuussuhteessa toisiinsa nähden. Toisaalta haasteet sivusivat toisiaan ja osin tuottivat toisia haasteita. Esimiehet kokivat mm. haasteiksi päätehtävien ja tavoitteiden epäselvyydet. Esimiehet kokivat haasteiksi myös riittämättömät resurssit, yhteistyön, osaamisen sekä työturvallisuuden. Uskoin, että päätehtävien ja tavoitteiden selkeyttäminen auttaisi ymmärtämään mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Pyrkimyksenä oli kehittämistyölläni vastata päätehtävien ja tavoitteiden selkeyttämiseen.

Kehittämisprosessin johtopäätös oli, että jalkautuva nuorisotyö perustuu Hjortin (1995, 17 – 18, 53) ja Männikön (2010, 65 ja 2011, 11) määrittelemien mukaan mukailtuihin päätehtäviin. Nämä päätehtävät ovat

1. Etsiä nuoria ja nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua
2. Kontaktin solmiminen nuoreen
3. Nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin
4. Välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut
5. Opettaa nuoria hyödyntämään palveluita
6. Vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity
7. Koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista

Jalkautuvasta nuorisotyöstä saatua tietoa dokumentoitiin ja tietoa välitettiin alueen toimijoille, paikallisille verkostoille, yhteistyökumppaneille, omille sekä alueen muille yrittäjille ja työntekijöille. Lisäksi tietoa välitettiin myös linjajohdolle, kunnan virkamiehille ja poliisin eri toimintalinjoille. Koko aineiston pohjalta viestinnän kohteena olivat

nuoret, alueen asukkaat, jalkautujat, alueen muut yhteistyötahot, verkostot, poliisi, media, esimiehet, linjajohto, rahoittajat ja turvallisuusalan yritykset. Johtopäätökseni mukaan työ voitiin kohdistaa tietoa välittämällä eri toteutustasoille. Johtopäätökseni mukaan jalkautuva nuorisotyö voitiin kohdistaa yksilö-, lähiyhteisö-, paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon.

Kehittämisosiossissa kehitettiin jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmä. Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä ja
- hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi.

Johtopäätösteni mukaan jalkautuva nuorisotyö ei ole perinteistä etsivää nuorisotyötä. Se on ennalta ehkäisevää työtä, jossa hyödynnetään soveltaen etsivän nuorisotyön toimintaperiaatteita. Jalkautuvassa nuorisotyössä yhdistyy ammattikuntien yhteistyö, nuorten kohtaaminen ja pyrkimys vaikuttaa paikallis- ja yhteiskuntatasoon. Tulkintani mukaan jalkautuvassa nuorisotyössä on kyse Männikön (2010, 14) kuvaamasta etsivän nuorisotyön työotteesta. Määritelmässä on sisäänrakennettu jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet, joiden avulla organisaatiot voivat itse määritellä omat konkreettiset tavoitteet. Jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet ovat 1) nuorten kohtaaminen, 2) ilmiöiden kartoittaminen ja 3) tiedon hyödyntäminen nuorisotyön kehittämisessä. Tarkastelin kehittämisosiossin johtopäätöksiä muiden laatutähden sakaroiden näkökulmasta. Havaitsin, että johtopäätökseni avasivat ajatuksia muidenkin sakaroiden sisällöistä. Määritelmän sisään rakennetut yleiset tavoitteet liittyvät työn kohdentamisen sakaraan. Määritelmä itsessään määrittää keskeisen työ menetelmän, joka on kohtaaminen.

Venkula oli luvannut, että miljoonien ahdistavien kysymysten ratkaisujen jälkeen onnistumisen kokemus on mahdollista saavuttaa (Venkula 2005, 102). Oli totta, että alussa mielessäni risteili miljoona kysymystä, nyt luku oli pienempi. Prosessin aikana ymmärryksen kehittyessä ahdistukseni väheni ja kehittämistyö selkeytyi. Olen Venkulan kanssa eri mieltä siitä, milloin onnistumisen kokemus on mahdollista saavuttaa. Pilkoin kehittämisosiossin selkeisiin osiin. Tämä mahdollisti onnistumisen kokemuksen

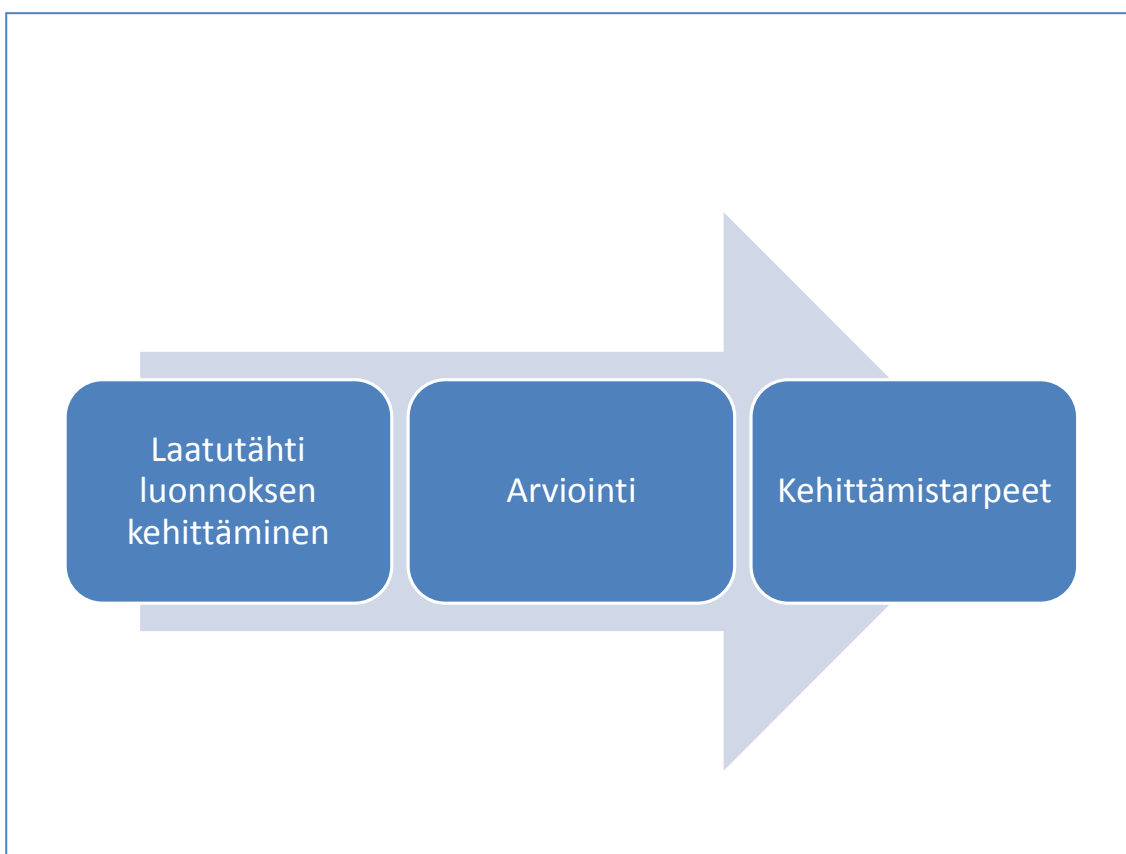
sen saavuttamisen jo ensimmäisen prosessin aikana, eikä vasta lopussa. Koin onnistuneeni, koska olin tuottanut jalkautuvan nuorisotyön esimiesten kokemustiedon avulla merkittävän tietoperustan jalkautuvalle nuorisotyölle. Kehittämisprosessissa ymmärryksen jalkautuvan nuorisotyön laatutähden osista ja elementeistä hahmottui. Ymmärrys oli kuitenkin vajavainen, johtopäätösten perusteella ei selvinnyt täysin mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Kehittämistä oli jatkettava, jotta jalkautuvan nuorisotyön kokonaisuus hahmottuisi paremmin.

5 JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN LAATUTÄHDEN KEHITTÄMINEN

Laatutähden mukaisesti olin aluksi muodostanut esiymmärryksen jalkautuvasta nuorisotyöstä. Esiymmärryksen muodostui nuorisolaista, avoimista Internet-sivuista sekä kirjallisista teoksista. Tämän jälkeen työstin laatutähteä myötäpäivää kiertäen. Selvitin jalkautuvan nuorisotyön esimiesten ja toimijoiden avulla jalkautuvan nuorisotyön tietoperustaa. Tarkastellessani kehittämisprosessin johtopäätöksiä muiden laatutähden sakaroiden näkökulmasta, tein havainnon. Saavuttamani johtopäätökset liittyivät laajemminkin laatutähden sakaroihin kuin vain tietoperustan sakaraan. Tunnelmaani ei latistanut se, että ymmärryksen jalkautuvan nuorisotyön laatutähden osista ja elementeistä oli vielä vajavainen. Ei myöskään se, että kehittämistä oli jatkettava, jotta jalkautuvan nuorisotyön kokonaisuus hahmottuisi paremmin.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitukseni oli toteuttaa seuraavaksi kysely jalkautuvan nuorisotyön toimijoille. Tavoitteenani oli täydentää heidän kokemustietonsa avulla jalkautuvan nuorisotyön laatutähden osia ja elementtejä. Valmistautuessani kyselyn laadintaan, palasin tarkastelemaan etsivän nuorisotyön ja muita johtopäätöksiini liittyviä teoksia. Tarkastelin teoksia laatutähden sakaroiden ja elementtien näkökulmasta. Pohdin, mitä täydentävää tietoa tarvitsen jalkautuvan nuorisotyön toteuttajilta – asiantuntijoilta. Tulin johtopäätökseen, että tarvittava tietokokonaisuus oli rakennettavissa johtopäätösteni sekä kirjallisten teosten avulla. Alkuperäinen suunnitelma ei tuntunut enää johdonmukaiselta työskentelytavalta.

Olisi ollut eettisesti väärin tuottaa toimijoille ylimääräistä vaivaa keräämällä heiltä tietoa, jonka voin hankkia muilla keinoin (Kuula 2006, 63). Päätin muuttaa suunnitelmaa. Tavoitteeni oli yhä syventää ymmärrystä siitä, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tämän vastauksen saisin jatkamalla selvitystä siitä, mistä laatutähden osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö koostuu. Muuttunut suunnitelma koski kehittämismenetelmiä ja prosessin etenemistä. Uudistettu suunnitelmani oli kolmivaiheinen. Ensiksi kehittäisin hankittujen aineistojen avulla itsenäisesti luonnoksen laatutähdestä. Tämän jälkeen altistaisin kehitetyn luonnoksen arvioitavaksi. Arvioinnin perusteella kehittäisin lopullisen jalkautuvan nuorisotyön laatutähden, jossa oli huomioitu toimijoiden näkemykset ja tarpeet. Seuraavaksi kuvaan esimerkein laatutähden kehittämisprosessin.

Kuvio 7. Uudistettu suunnitelma.

5.1 Luonnos

Luonnoksen kehittämisessä käytin aineistona aikaisempia johtopäätöksiäni sekä kirjallisia teoksia. Näitä aineistoja tarkastelin laatutähden sakaroiden eli osien ja näiden sisäisten elementtien mukaisesti. Tarkastelurunko muodostui yläkategorioista, jotka olivat laatutähden kuusi sakaraa sekä sen ydin. Yläkategoriat olivat 1) tietoperusta ja etiikka, 2) kohdentaminen ja suunnittelu, 3) resurssien varmistaminen, 4) viestintä, osallisuus ja yhteistyö, 5) toteutus ja 6) uudistaminen, levitys ja vakiinnuttaminen sekä 7) tasapainoinen kokonaisuus että 8) seuranta ja arviointi. Sakaroiden sisäiset elementit toimivat alakategorioina. Kaikissa alakategorioissa oli myös alakategoria ”muu”, johon oli mahdollista liittää aineistosta nousevat teemat. Yläkategoriat koodasin sakaroiden numeroiden ja alkukirjaimen mukaan. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 95 – 98, 113).

Yläkategoria	Koodi	Alakategoria
Kohdentaminen	2K	
		Tarve
		Toimintaympäristö
		Tavoitteet
		Menetelmät
		Kohderyhmä
		Vaikuttamistasot
		Muu
Suunnittelu	2S	
		Suunnittelu
		Muu
Resurssien varmistaminen	3R	
		Henkilöstö
		Henkilöstön osaaminen (tiedot, taidot ja asenteet)
		Henkilöstön osaamisen kehittäminen
		Yhteistyötahojen kartoitus
		Välineet

		Tilat
		Henkilöstön tuki
		Talousarvio
		Muu
Toteutus	5T	
		Suunnitelman toteuttaminen
		Toteutuksen seuranta
		Toteutuksen dokumentointi
		Muutosten tekeminen
		Muu

Kuvio 8. Esimerkki kohdentamisen, suunnittelun, resurssien varmistamisen ja toteutuksen tarkastelurungoista.

Aluksi aineistosta koodasin alleviivaten ensisijaisesti yläkategorian mukaisia sisältöjä. Toissijaisesti koodasin aineistosta nousevia muita sisältöjä. Valitsin koodattavaksi ne sisällöt, jotka kiinnittyivät näihin kategorioihin. Tätä vaihetta kutsuin karkeaksi analyysiksi. Tämän jälkeen luokittelin koodien mukaiset sisällöt alakategorioihin valiten aineistosta keskeisimmät sisällöt. Nämä keskeiset sisällöt sanoitin omiksi sanoituksiksi. Tämän jälkeen arvioin uudelleen vastasiko sanoituksiani yhä yläkategorioita. Arvioin-tini perusteella luokittelin ne tarvittaessa uudelleen laatutähden sakaroiden eli yläkategorioiden mukaisesti. Tämän jälkeen kiteytin sanoitukset. Nämä luonnokseen kiteytetyt sanoitukset kysymyksineen ovat luonnosvaiheen johtopäätöksiäni. (Emt. 95 – 98, 113.)

5.1.1 Laatutähti rakentuu johtopäätösten avulla

Seuraavaksi kuvaan kolmella esimerkillä analyysini logiikan. Analyysiesimerkkini kohdistuu laatutähden kohdentamisen ja suunnittelun yläkategoriaan. Kohdentamisen ja suunnittelun alakategoriat olivat tarve, toimintaympäristö, tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja vaikuttamistasot. Esimerkissäni käsittelen toimintaympäristöä. Valitsin toimintaympäristön analyysin logiikan esimerkiksi, koska sen kattoi koko ai-

neiston käsittelyn logiikan. Kuvaukseni koskee raaka-analyysiä seurannutta vaihetta, jossa analyysiaineisto oli muokattu omiksi sanoituksiksi. Ensimmäisessä esimerkissä analyysi perustuu kokonaisuudessaan laatutähden teoriaan. Toisessa esimerkissä luokittelu perustuu laatutähden teoriaan yläkategorian näkökulmaan, mutta vaatii uuden alakategorian rakentamisen. Viimeisessä aineistosta nousseen näkökulman tulokinnassa teen teoriasta poikkeavan ratkaisun.

Jalkautuvan nuorisotyön toimintaympäristöllä tarkoitetaan työn sosiaalista tai fyysistä ympäristöä. Jalkautuvan nuorisotyön määritelmä sisältää kuvauksen työn sosiaalisesta toimintaympäristöstä, joka on nuorten vapaa-ajan ympäristö (kehittämisprosessin johtopäätös). Nuorisotyön toimintaympäristön fyysinen tila voi olla yksityinen sisä- tai ulkotila, julkinen sisä- tai ulkotila, luonto tai virtuaalinen ympäristö. Tilat voidaan erotella myös tiloihin, jotka ovat suunnattu vain nuorille ja tiloihin, jotka ovat suunnattu kaikkien ikäryhmien käyttöön. (Nieminen 2014, 30–31.) Juvonen (2009, 160) tulkitsee, että Mäkisen mielestä nuoret joutuvat näissä tiloissa helpommin kontrollin kohteiksi. Jalkautuvan nuorisotyön fyysinen toimintaympäristö voi olla tarkoin rajattu alue kuten kauppakeskus tai aukio. (Warsell & Soikkeli 2013, 22–23.) Jalkautuvan nuorisotyön fyysinen toimintaympäristö on toisenlainen kuin valtion avustamassa uuden aallon etsivässä työssä, jossa katutyötä ei juurikaan ehditä nykyisin tekemään (Alanen & Kotkavuori 2014, 14). Työtä tehdään siellä missä nuoret ovat (Etsivä työ Euroopan 2007, 20) heidän omissa vapaa-ajan ympäristöissään.

Tarkastellessa toimintaympäristöä näistä näkökulmista, tämä voi liittyä toteutuksen tai kohdentamisen yläkategoriaan. Toteutuksen yläkategoriassa tasapainoillaan kahden vaatimuksen välillä. Toisaalta toteutetaan suunnitelmaa, mutta toisaalta seurataan työn etenemistä ja tehdään tarvittavia muutoksia sekä korjausliikkeitä. (Warsell & Soikkeli 2013, 33; Alanen & Kotkavuori 2014, 33.) Kohdentamisen ja suunnittelun yläkategorian tavoitteena on suunnitella työ sellaiseksi, että se kaikilta muodoiltaan tilanteeseen sopivaa (Norman, Odell, Tapio & Vuohelainen 2015, 10). Kohdentamisen ja suunnittelun sakarassa pohditaan mm. toimintaympäristöä, toiminnon tavoitteita, menetelmiä ja toteutustasoja. (Warsell & Soikkeli 2013, 21 - 23.) Toteutuksen yläkategoria sisältää ajatuksen, että työlle on jo tehty suunnitelma, jota seurataan ja muutetaan tarvittaessa. Tässä vaiheessa toimintaympäristö on jo siis määritelty. Kohdentamisen yläkategoriassa puolestaan tavoitellaan suunnitelmaa, jossa määri-

tellään toimintaympäristö. Näiden näkökulmien perusteella luokittelin toimintaympäristö kohdentamisen yläkategorian toimintaympäristön alakategoriaan. Tämä luokittelun jälkeen kiteytin toimintaympäristö sanoitukset.

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti luonnoksen toimintaympäristön faktatieto muokautui seuraavanlaiseksi:

Toimintaympäristöllä tarkoitetaan sosiaalista ja fyysistä ympäristöä. Jalkautuvan nuorisotyön sosiaalinen ympäristö on nuorten vapaa-ajanympäristö. Fyysinen toimintaympäristö on rajattu alue kuten kauppakeskus, puisto tai aukio. Työtä tehdään siellä missä nuoret ovat. (Papunen 2017.)

Yläkategoria: Kohdentaminen

Alakategoria: Toimintaympäristö

Toimintaympäristöä lähestyttiin aineistossa myös organisointimuodon vaihtoehtojen näkökulmasta. Organisointimuodon ääripäät ovat lyhyt projektimainen toiminta ja jatkuva pysyvä luonteinen toiminta. Lyhytkestoinen toiminta on tarkoitettu hetkelliseksi, tiettyyn tarpeeseen ja mahdollisesti hyvin rajattuun kohderyhmään suunnatuksi toiminnaksi. (Nieminen 2014, 30.) Jalkautuva nuorisotyö voidaan toteuttaa lyhytkestoisesti, vastaamaan jotakin tiettyä rajattua tarvetta. Toisaalta usein työn vaikuttavuus saavutetaan vasta pitkäkestoisella työllä. Naamaa kuluttamalla kohtaamiset syventyvät (Huhtajärvi 2014, 447). Nuoren kohtaamista voi kuvata portaittain eteneväksi luottamukseksi, joka syventyy porraskerrallaan (Männikkö 2011, 11). Pitkäkestoisessa työssä on mahdollista syventää luottamussuhdetta. Jalkautuva nuorisotyö voi koostua useammasta erillisestä lyhyestä jaksosta ja näin ne muodostavat yhdessä pitemmän jakson.

Laatutähden kolmannessa sakarassa keskitytään resurssien varmistamiseen. Henkilöstön tiedot, taidot, asenteet ovat toiminnon menestymisessä avainasemassa. Resursseilla tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilöstöresursseja, tiloja ja välineitä. (Warsell & Soikkeli 2013, 28 – 29.) Warsell ja Soikkeli eivät mainitse resurssien varmistamisessa aikaresurssia, mutta mielestäni keskeisin resurssi on aikaresurssi. Vaikka henkilöstöllä olisi kuinka paljon tietoa, asennetta, tiloja ja välineitä, mutta heil-

lä ei ole aikaa toteuttaa työtä, niin työtä ei voi toteuttaa. Tarkastellessa toimintaympäristöä toteutusajankohdan ja sen keston näkökulmasta luokittelin sen yläkategoriaan resurssien varmistamiseen, mutta rakensin sille oman alakategorian. Tämä uusi rakennettu alakategoria oli toteutusajankohta.

Jalkautuvan nuorisotyön toimintaympäristö – nuorten vapaa-ajan ympäristö, asettaa työturvallisuudelle tiettyjä vaatimuksia, joista tärkein on ennakointi. Toisaalta jalkautuvaa nuorisotyötä ohjaavat samat lait, asetukset, ohjeet kuin muutakin jalkautujien emo-organisaatioiden toimintaa. (Juvonen 2010, 80.) Työturvallisuuslaki on yksi jalkautuvassa nuorisotyössä noudatettavista laista. Jalkautuvan nuorisotyön työturvallisuus perustuu suunnitelmallisuuteen ja ennakointiin, joihin toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. (Työturvallisuus laki 2016.) Työskennellessä ollaan gandhimaisia, ramboilua ei voi perustella Borgen ohjeistus on, että uhkaavista tilanteista vetäydytään (Etsivä työ Euroopan 2007, 63), puretaan tilanne työparin kanssa ja toimitaan organisaation ohjeiden mukaan. Mikäli tilanne uhkaa terveyttä tai henkeä, ilmoitetaan siitä välittömästi hätänumeroon 112 (Emt., 27, 63.) Tämän jälkeen toimitaan organisaation toimintaohjeiden mukaisesti. Tarkasteltaessa toimintaympäristöä siihen liittyvien työturvallisuuteen liittyvien tekijöiden näkökulmasta oli sen sijoittumissa haasteita.

Warsellin ja Soikkelin (2011) alkuperäisessä laatutähdessä ei käsitellä työympäristöön liittyviä turvallisuusasioita henkilöstön näkökulmasta. Pohdin pitkään mihin tämä uusi elementti tulee sijoittaa. Päädyin ratkaisuun, että määrittelin turvallisuuden resurssiksi. Tiedämme ettei mitään työtä voida toteuttaa ilman resursseja. Tästä seuraa se, ettei jalkautuvaa nuorisotyötä voida toteuttaa, ellei turvallisuusasioita ole pohdittu. Jotta turvallisuus asiat huomioidaan varmasti työssä, liitin tämän uuden elementin tarkastelun yläkategoriaan resurssi. Tämän jälkeen rakensin uuden työturvallisuus alakategorian. Tämä tulkintani oli teoriasta poikkeava. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti luonnoksen sanoitus säilyi aiemman sanoituksen mukaisena, sitä en kiteyttänyt.

Edellä kuvatuilla esimerkeillä kerroin, kuinka analyysin tulkinnan avulla kehitin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden luonnoksen. Samaa logiikkaan noudattaen analysoin koko aineiston. Edellisten esimerkkien laajuudesta on ymmärrettävää, että tämän vaiheen yksityiskohtainen kuvaus ei olisi ollut mielekäästä eikä tarkoituksen mukaista. Esimerkkien tavoitteena oli osoittaa analyysini looginen eteneminen jalkautuvan nuo-

risotyön laatutähden luonnokseksi. Kuvasin millä perusteella toimintaympäristön näkökulmat kuuluivat eri tai samoihin kategorioihin. Analyysi perustui tulkintoihini ja valintoihini, olin tämän vaiheen tärkein väline. Esimerkein pyrin vakuuttamaan lukijat siitä, että jalkautuvan nuorisotyön luonnoksen kehittäminen oli luotettava. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 100 - 101.) Analyysini osoittaa käytännössä sen, että aineistoa en pystynyt analysoimaan vain teoriasidonnaisesti. Hyödynsin soveltaen teorialähtöistä analyysia.

Analysoinnissa tekemien tulkintojen ja valintojen avulla ratkaisin, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Selvitin mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö koostui. Tämän kehittämisprosessin johtopäätösten avulla rakensin jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnoksen. Sisältöjen uudesta luokittelusta ja tekemistäni analyysivaiheen valinnoista seurasi se, että alkuperäinen laatutähti ei vastannut täysin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden rakennetta. Poikkeamat koskivat pääasiassa sakaroiden ja elementtien termejä ja näiden sisältöjä. Sisällöllisesti jalkautuvan nuorisotyön laatutähti kuvasi jalkautuvaa nuorisotyötä eikä ehkäisevää päihdetyötä, kuten alkuperäinen laatutähti. Merkittävin rakenteellinen poikkeama oli aineistosta nousseen työturvallisuuden lisääminen tähden elementteihin. Toinen merkittävä lisäys oli aikaresurssi näkökulman lisääminen resurssi elementtiin. Luonnoksesta tunnisti Warsellin ja Soikkelin vuonna 2013 kehittämän alkuperäisen laatutähden, vaikka se sisällöllisesti kuvasi jalkautuvaa nuorisotyötä.

5.1.2 Oivallus tuottaa uuden ymmärryksen

Olin ratkaissut tulkintojeni avulla mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostui. Koin jälleen onnistumisen riemua. Pohtiessani yhteistyön tekemisen merkittävyyttä ja kehitettyä laatutähteä, käynnistyi uusi ajatteluprosessi. Tämän prosessin johtopäätöksen perusteella tein ratkaisevan muutoksen laatutähtiluonnoksen rakenteeseen ja sisältöön.

Analyysissä olin tarkastellut jalkautuvan nuorisotyöhön kiinteästi liittyvää yhteistyötä. Yhteistyö liittyi kolmen yläkategorian muodostamaan kokonaisuuteen. Tämä yläkategoria muodostui viestinnästä, osallisuudesta ja yhteistyöstä. Tähän yhteistyön yläka-

tegoriaan liittyviä sisällöllisiä viittauksia aineistosta löytyi määrällisesti eniten. Yhteistyöhön liittyvien sanoituksia luokitellessa huomasin niiden olevan sidoksissa lähes kaikkiin ylä- ja alakategorioihin. Tämä havainto oli miellyttävä, koska kehitetyssä määritelmässä kerrottiin, että työtä toteutetaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Havainto tuki määritelmän kehittämisessä tekemääni valintaa. Havainto lisäsi aie-massa prosessin vaiheessa tekemäni valinnan luotettavuutta. Luokittelin yhteistyöhön liittyvät sanoitukset aikaisemmin esitellyn analyysilogiikan mukaisesti. Tulos oli se, että yhteistyö esiintyi lähes kaikissa jalkautuvan nuorisotyön osissa ja elementeissä. Tämä ratkaisu ei kuitenkaan korostanut tarpeeksi sitä, että työn perustui yhteistyöhön muiden kanssa. En ollut tyytyväinen ratkaisuuni.

Pohdin kriittisesti kehittämäni jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnoksen kokonaisuutta. Soikkelin (2011) sanat ”ihmisille ei voi kertoa mitä asioista pitää ajatella” kaikuivat korvissani. Nyt laatutähti kertoi mitä asioista piti ajatella. Kehittämäni laatutähti oli ristiriidassa Soikkelin sanojen kanssa. Laatutähtiluonnos sisälsi jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan, mutta siinä ei huomioitu erilaisia paikallisia ja tilannekohtaisia tarpeita. Se ei antanut yhteisöille tilaa ratkaista asioita itsenäisesti. Tanskanen ja Timonen-Kallio (2009, 10) tulkitsevat Satkaa niin, että harvat menetelmät ovat mekaanisesti siirrettävissä kontekstista toiseen. Lisäksi kautta historian nuorisotyötä tekevät organisaatiot ovat saaneet määritellä omat tehtävänsä ja tavoitteensa itse (Nieminen 2014, 22). Tätä oikeutta on vuoden 2016 nuorisolaissa pyritty rajoittamaan. Nuorisolain mukaan järjestöjen valtionapukelpoisuus voidaan peruuttaa, jos se ei täytä säädettyjä valtionavustuksen saamisen edellytyksiä (nuorisolaki 1285/2016). Olin kehittänyt strukturoidun mallin, joka sisälsi jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan. Se oli saavutus, mutta en ollut sen kokonaisuuteen tyytyväinen.

Jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Sen tärkein resurssi on riittävä ja osaava henkilöstö, jota hyödynnetään tehokkaasti (Männikkö 2011, 22). Kaikkien henkilöiden, jotka osallistuvat jalkautuvan nuorisotyön toteuttamiseen, on päästävä vaikuttamaan siihen. Jalkautuva nuorisotyö tulee suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää yhdessä toimijoiden kanssa. Tällöin kaikille osallisille syntyy vahva kuva siitä, mitä ollaan tavoittelemassa ja miksi (Norman, Odell, Tapio & Vuohelainen 2015, 23.)

Henkilöstön tehokkuuden hyödyntämisellä tarkoitan yhteistyöllä yhdessä saavutettuja tuloksia, jotka ovat usein parempia kuin yksin saavutetut tulokset. Kaikkien toimijoiden ei tarvitse tietää kaikkea kaikesta, vaan toimijat täydentävät toistensa tietoja. Toimijoiden yhteinen tieto muodostuu toimijoiden yhdessä jaetusta tiedosta. Yhdessä jaetusta tiedosta avoimen moniäänisen keskustelun avulla on mahdollista rakentaa yhteinen jaettu ymmärrys. Yhteinen jaettu ymmärrys on enemmän kuin toimijoiden yhteenlasketun tiedon summa. Jotta toimijoiden tietoa voidaan hyödyntää tehokkaasti, tulee toimijoilla olla taitoa edistää avointa vuoropuhelua ja toimia yhteistyössä. Toimijoiden on ymmärrettävä, että itselle itsestään selvä tieto voi olla yhteisölle arvokasta uutta tietoa. (Virtainlahti 2009, 129.)

Yhteistä jaettua ymmärrystä voidaan kutsua myös sosiaalisesti jaetuksi kognitioksi. Sosiaalisesti jaettua kognition käsitettä Isoherranen (2005, 23) pitää nykyaikaisen moniammatillisen yhteistyön ydinkäsitteenä. Sosiaalisesti jaetun kognitiossa tavoitteena on yhteisen keskustelun avulla rakentaa yhteinen tavoite yhteisen työn toteuttamiseksi. Yhteisen näkemyksen muodostuminen syntyy yhteisen moniäänisen vuorovaikutuksen tuloksena. Vuorovaikutuksen tuloksena syntyneeseen ratkaisuun sitoutuvat kaikki siihen osallistuneet, sillä he kokevat yhteisvastuuta sen toteuttamisesta. Tärkeä osa päätöksentekoa on yhteinen monesta eri näkökulmasta käyty keskustelu. Tähän keskusteluun toimijat tuovat omat tietonsa, arvonsa ja näkökulmansa. Toimijoiden tavoitteena on rakentaa yhdessä erilaisista näkökulmista yhteinen kokonaisnäkemys ja yhteinen tavoite. (Isoherranen 2005, 23.) Käsite sosiaalisesti jaettu kognitio ei avaudu terminä niin helposti kuin yhteisen jaetun ymmärryksen termi. Tästä syystä käytän työssäni yhteisesti jaetun ymmärryksen termiä.

Yhteisen jaetun ymmärryksen muodostumisen tuloksena syntyy muitakin etuja kuin tehokkuus. Toimijoiden osallistuminen kehittämiseen vaikuttaa suoraan toimintaan sitoutumiseen (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 29). Vaikutusmahdollisuuksia voidaan lisätä avointen keskusteluiden avulla, jolloin kaikki toimijat voivat sitoutua yhteisesti asetettuihin toimintaperiaatteisiin ja suunnitelmiin (Isoherranen 2005, 23). Yhdessä työskentelemällä toimijoiden välinen tasa-arvo vahvistuu ja heidän ammatillinen rohkeutensa lisääntyy. Nämä puolestaan vaikuttavat siihen, kuinka mielekkääksi toimijat kokevat työn. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 24, 29.) Mielekäs työ lisää työmotivaatiota, jolloin siihen ollaan valmiita panostamaan resursseja.

Yhteisöllisessä kehittämisessä on tärkeää oppia kuuntelemaan, kysymään ja kehittämään yhteistä ymmärrystä. Tämä on mahdollista silloin kun asioita tarkastellaan monesta eri näkökulmasta eli moniäänisesti. Vain moniäänisyyden avulla voidaan saavuttaa yhteisesti ymmärretty todellisuus. Ymmärtäminen on eri asia kuin samaa mieltä oleminen. Toisen näkökulman voi ymmärtää ja olla kuitenkin eri mieltä asiasta. Toimijoiden yhteistyön edellytykset ovat olemassa silloin, kun toimijat hyväksyvät eri mieltä olemisen. (Kärkkäinen 2005, 27, 78–79.) Oivalsin, että yhteisen jaetun ymmärryksen avulla olisi mahdollista rakentaa yhteinen kokonaisnäkemys ja tavoitetila jalkautuvasta nuorisotyöstä.

Pohdin, kuinka jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnos voisi ohjata yhteisen jaetun ymmärryksen muodostumiseen. Pohdin, kuinka toimijoiden avointa vuoropuhelua ja yhteistyötaitoja voisi ohjata ja kehittää työvälineen avulla. Havaitsin etsiväni ratkaisua yhteisöllisen kehittämisen toimintaperiaatteista. Yhteisöllinen kehittäminen sijoittuu uuden polven organisaatiokehittämisen koulukuntaan. Työyhteisölähtöisessä kehittämisprosessissa painotetaan yhteisöllisten tavoitteiden asettelua ja tiedon muodostusta. Se perustuu kaikkien yhteisön jäsenten moniääniseen osallisuuteen. Yhteisölähtöisessä kehittämisessä harvoin käytetään ulkopuolisia konsultteja. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 13–17, 24–26, 35.) Yhteisöllinen kehittäminen perustuu usein jaettuun johtajuuteen. Jaetussa johtajuudessa annetaan tilaa erilaisille näkökulmille, tavoitteille ja toiveille. Jaettu johtajuuskin perustuu moniäänisyyteen. Keskeisessä roolissa ovat keskustelutilaisuudet, joissa työhön liittyviä havaintoja ja mielipiteitä voidaan jakaa avoimesti. (Kärkkäinen 2005, 72–74.) Seppänen-Järvelä ja Vataja (2009, 73) tulkitsevat Ropoa ym., että jaetussa johtajuudessa annetaan tilaa erilaisille näkökulmille, tavoitteille ja toiveille. Tästä seuraa se, että jaettu johtajuus ei ole harmoniaa vaan särmää. (Emt., 73.) Jaettua johtajuudessa ja moniäänisyydessä on havaittavissa samankaltaisuutta. Jaettua johtajuutta voidaan kutsua myös moniääniseksi johtajuudeksi. Vain moniäänisyyttä tukemalla avulla voidaan saavuttaa yhteisesti ymmärretty todellisuus (Kärkkäinen 2005, 79).

Ymmärsin, että toimijoille oli luotava rakenteita ja foorumeita, jotka mahdollistaisivat toimijoiden avoimen moniäänisen keskustelun ja reflektoinnin. Oivalsin, että työvälineen avulla oli mahdollista antaa rakenne jalkautuvalle nuorisotyölle niin, että se samalla tukisi moniäänistä keskustelua. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 24, 57). Jot-

ta työvälinettä olisi mahdollista käyttää, vaatisi se toimijoiden yhteisiä tapaamisia. Nämä yhteiset tapaamiset olisivat foorumeita, joissa työvälineen avulla toimijat pääsisivät jakamaan erilaisia näkemyksiä ja tuottamaan yhteistä jaettua ymmärrystä (emt., 56.) Pohdinnoistani seurasi se, että liitin työvälineen rakenteeseen yhteisöllisen kehittämisen näkökulman.

Rakensin työvälineen niin, että siinä vuorottelivat jalkautuvan nuorisotyön tietoperusta ja verkostolle osoitetut konkreettiset kysymykset. Tietoperustaosuudet nostivat esiin jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan eli sen keskeiset osat ja elementit. Konkreettisten kysymysten tavoitteena oli ohjata toimijoita muodostamaan sirpaleisesta yksilöiden tiedosta yhteisöllistä tietoa (emt., 95). Me-muotoon muotoillut kysymykset ohjasivat toimijat ratkaisemaan ja päättämään yhdessä yhteisestä toimintasuunnitelmasta.

Olin tyytyväinen laatutähtiluonnokseen. Kehitetty luonnos ei kertonut, mitä asioista piti ajatella. Se nosti esiin tehokkaasti keskeiset asiat mitä oli ajateltava, jotta jalkautuva nuorisotyö olisi laadukasta. Verkosto kuitenkin itse ratkaisisi, mitä näistä asioista se ajattelisi. Keskiössä oli verkoston yhteinen jaettu ymmärrys, joka tarkoitti sitä, että yhdessä verkoston kanssa rakennettaisiin yhteinen kokonaisnäkemys ja yhteinen tavoitetila jalkautuvasta nuorisotyöstä.

TAVOITTEET

Määritelmässä on sisäänrakennettu jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet, joiden avulla organisaatiot voivat itse määritellä omat konkreettiset tavoitteensa. Jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet ovat 1) nuorten kohtaaminen, 2) ilmiöiden kartoittaminen ja 3) tiedon hyödyntäminen nuorisotyön kehittämisessä. Konkreettiset ja täsmällisesti asetetut tavoitteet auttavat työn mittaamisessa ja tuloksellisuuden osoittamisessa. Tavoitteilla tarkoitetaan konkreettisia muutoksia aiempaan tilanteeseen nähden, jotka saavutetaan jalkautumisen aikana. (Warsell & Soikkeli 2013, 22 - 24.)

Mitkä ovat jalkautuvan nuorisotyön tavoitteemme?

1.
2.
3.
4.

Kuvio 9. Esimerkki jalkautuvan nuorisotyön laatutähti luonnoksesta.

5.2 Arviointi

Kehitetty laatutähtiluonnos perustui kehittämisprosessin aikana tekemiini tulkintoihin ja valintoihin. Tästä syystä oli tärkeää altistaa luonnos ulkoiselle moniääniselle arvioinnille. Ulkoisen arvioinnin avulla saisin tietoa siitä, miten luonnos vastaa muiden näkemyksiä jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tarkoitukseni oli kerätä toimijoilta tietoa luonnoksen käytettävyydestä ja siitä kuvaavatko kehittämistyössäni tehdyt valinnat jalkautuvaa nuorisotyötä (Toikko & Rantanen 2009, 63; Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 131). Toimijoilta kerätyn arvioinnin avulla tavoitteena oli kehittää työvälinettä paremmaksi (Toikko & Rantanen 2009, 96). Luonnoksen käytettävyyden kannalta oli merkityksellistä se, nostaako luonnos jalkautuvan nuorisotyön keskeiset osat ja elementit esiin, jotka ovat ratkaistava jalkautuvassa nuoriso-

työssä. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähden sakaroiden lisäksi yksi luonnoksen osista oli yhteisen jaetun ymmärryksen edistäminen. Arvioinnin tavoitteena oli selvittää tukeeko kehitetty luonnos toimijoiden yhteisöllisen kehittämistä?

Ei olisi ollut realistista suunnata arviointia kaikille valtakunnallisesti tai kaikille Helsingin jalkautuvaa nuorisotyötä toteuttaville toimijoille. Valitsin arviointiin kolme edustuksellista yhteisöä. Kaksi näistä yhteisöistä valmistautui toteuttamaan jalkautuvaa nuorisotyötä. Nämä yhteisöt mahdollistivat sen, että työvälinettä koeteltiin käytännössä luonnollisissa toimintaympäristöissä. Kolmas yhteisö edusti yhteisöä, jolla oli vahva kokemus työmuodosta. Tämän asiantuntijayhteisön tietoperusta mahdollisti työvälineen kriittisen tarkastelun. Asiantuntijayhteisön arviointi tapahtui suunnittelutapaamisen yhteydessä. Tämä tapaaminen jäljitteli todenmukaista tilannetta, jotta arviointi kohdistuisi todellisuutta vastaavaan kokemukseen. Lisäksi luonnoksen arviointiin osallistin Preventiimin–nuorisoalan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskuksen asiantuntijan, joka arvioi luonnosta alkuperäisen laatutähden näkökulmasta.

Luonnolliset toimintaympäristöt muodostuivat alueen jalkautuvaa nuorisotyötä toteuttavien yhteisöjen tilaisuuksista. Näissä tilaisuuksissa toimijat yhdessä suunnittelivat, toteuttivat, arvioivat ja kehittivät konkreettisesti jalkautuvaa nuorisotyötä. Toisen yhteisön tilaisuuksissa olin mukana yhtenä toimijana. Toinen yhteisöistä toteutti tilaisuudet keskenään. Ensimmäisellä kerralla nämä yhteisöt arvioivat työvälinettä, kun he suunnittelivat jalkautuvan nuorisotyön toteutusta. Toisen kerran yhteisöt arvioivat työvälinettä, kun he olivat toteuttaneet suunnitelman pohjalta jalkautuvaa nuorisotyötä kuukauden ajan. Nämä arvoinnit tapahtuivat yhteisöjen arviointi- ja kehittämistapaamisen jälkeen.

Työvälineen arviointikerrat muodostivat yhden kokonaisen syklin eli yhden laatutähden kierroksen. Kokonaisen syklin muodostuminen mahdollisti luonnoksen kokonaisuuden arvioinnin. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähteä oli tarkoitus hyödyntää niin suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa kuin kehittämisessä, tästä syystä tarkastelin arviointiaineistoa kokonaisuutena. Jos työvälinettä olisi tarkoitus hyödyntää vain yhdessä prosessin osassa, olisi perusteltua tarkastella arviointeja vain tietyn prosessin osan näkökulmasta.

Arvioidessaan työvälinettä toimijat toimivat luonnollisissa toimintaympäristössään omalla tavallaan, mutta samalla he testasivat ja arvioivat työvälinettä. Toikko ja Rantasen (2009, 110) mielestä tämän tyyppiseen arvioitiin toimijoiden on helppo osallistua, koska arviointi tapahtuu heitä hyödyntävällä tavalla. Arvioinnissa heidän tuli sanoittaa subjektiiviseen kokemukseen perustuva kokemus ja palaute. Merkittävää arvioinnissa ei ollut se, miten tietty arvioija arvioi luonnosta. Tästä syystä esittämässäni analyysissä lainauksia ei ole profiloitu. Asiantuntijayhteisön arviointitilaisuudessa olin läsnä. Luonnoksen arviointi tapahtui sekä testauksen aikana että tilaisuuden jälkeen suullisesti. Nämä arvoinnit dokumentoin kirjallisesti. Osallistuin osaan näistä tilaisuuksista havainnoitsijana, mutta en osallistunut arviointeihin.

Arviointikysymykset olivat luonnollisissa toimintaympäristössä ja todellisuutta jäljittelevässä tilaisuudessa arvioijille samat. Pyysin arvioijia kertomaan yhdestä kolmeen keskeistä asiaa, joista oli hyötyä jalkautumisen suunnittelussa/toteutuksessa/arvioinnissa/kehittämisessä. Lisäksi pyysin heiltä sanoittamaan, mitkä asiat he kokivat työvälineessä tarpeettomiksi. Olin kiinnostunut myös siitä, mitä heidän mielestään työvälineestä puuttui. Arviointikysymyksissä yhteisöllistä näkökulmaa en kysynyt suoraan. Tämä oli tietoinen riski. Aineistosta ei välttämättä nousisi mitään, mikä auttaisi ymmärtämään, miten arvioijat olivat kokeneet työvälineen ohjaavan yhteisöllistä kehittämistä. Toisaalta, jos arvioitsijat nostaisivat tämän näkökulman itsenäisesti esiin, olisi tämä itsessään tulos. Se kertoisi, että luonnos ohjaisi yhteisöllistä kehittämistä. Lisäksi se tarkoittaisi, että yhteisöllinen kehittäminen olisi koettu merkitykselliseksi.

Yhdistin ensin kaikki arvoinnit kolmeen kategoriaan, jotka olivat koetut hyödyt, tarpeettomat asiat ja työvälineen puutteet. Tämän lisäksi etsin koko aineistosta yhteisölliseen kehittämiseen liittyviä viittauksia. Yleinen havaintoni luokittelun jälkeen oli se, että hyödylliseksi koettuja mainintoja oli määrällisesti eniten. Vähiten arvioitsijat mainitsivat työvälineen puutteita. Määrällisestä näkökulmasta en voinut tehdä tulkintaa siitä nostaako luonnos esiin keskeiset asiat. Aineistoa oli tarkasteltava sisällöllisesti tarkemmin. Lisäksi sisällöllisen tarkastelun avulla, saisin selville miten työvälinettä tulisi parantaa. Tarkastelen seuraavaksi arviointiaineistoja sisällöllisesti kolmen kategorian mukaisesti, jotka ovat keskeiset hyödyt, tarpeettomat asiat ja puutteet.

5.2.1 Keskeiset hyödyt

Ensiksi tarkastelin työvälineen hyödyllisiksi koettuja asioita. Luokittelin koetut hyödyt laatutähden osien ja elementtien mukaan. Hyödyllisiksi koettiin se, että työvälineessä avattiin, mitä laadukkaalla jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan. Tätä hyötyä kuvasi yksi arvioija seuraavasti: ”oli hyvä, että tässä avattiin, mitä on laadukas jalkautuva nuorisotyö”. Lähes kaikki arvioijat olivat nostaneet etiikan käsittelyn keskeisemmäksi asiaksi, josta oli hyötyä. Tätä arvioitiin muun muassa seuraavasti:

”Mielestäni oli tärkeää käydä yhteinen keskustelu osiosta etiikka.”

”Etiikka eli yhteisten toimintamallien miettiminen erittäin hyödyllistä.”

”On hyvä, että etiikka kohta on tuossa oppaassa.”

Myös työn organisointi näkökulman käsittely koettiin tärkeäksi. Tätä eräs arvioija kuvasi seuraavasti: ”On tärkeää, että toiminta on organisoitua, vaikka työtä tehdäänkin yhdessä, jonkun on pidettävä kokonaisuus halussa. Hyvä, että organisointi on nostettu työkirjassa ensimmäiseksi asiaksi”. Kun tarkastelin edellä kuvattuja hyötyjä laatutähden osien mukaisesti, keskeiset hyödyt liittyivät kahteen laatutähden osaan eli sakaraan. Nämä sakarat olivat laadukas jalkautuva nuorisotyö sekä tietoperusta ja etiikka. Lisäksi kokonaisuus, joka koettiin hyödylliseksi, oli jalkautuvan nuorisotyön organisointi.

Seuraavaksi luokittelin arviointiaineiston laatutähden elementtien mukaisesti. Työvälineen koetut hyödyt kohdistuivat seuraaviin luonnoksen elementteihin:

- Jalkautuvan organisoinnista vastaavien henkilöiden nimeäminen
- Arviointikerroista sopiminen
- Lakien ja velvoitteiden käsittely
- Tarpeen pohdinta
- Työntekijöiden tunnistaminen ja parityöskentelyn toteuttamisen pohdinta
- Viestintävälineiden pohdinta ja päättäminen
- Kohdentamisen eri elementtien käsittely
- Toteutuksen eri elementtien käsittely

Näiden elementtien arvioinneista avaan tarkemmin toteutukseen liittyvän moniäänisen arvioinnin. Luonnoksen toteutusosan elementin yksityiskohtaisessa käsittelyssä pohdittiin jalkautumisraporttia, jalkautumisen rakennetta ja nuorten kohtaamista. Näihin osiin liittyviä hyötyä eräs arvioitsija sanoi seuraavasti: ”Toteutus -osion auki kirjoittaminen kohta kohdalta ohjeistaa toimijoita, varsinkin sellaisia toimijoita, joilla ei ole kokemusta jalkautuvasta nuorisotyöstä”. Tulkintani mukaan arvioitsijan mielestä yksityiskohtien käsittelystä seurannut hyöty ilmenee työntekijän varmuutena siitä, miten hänen tulee toimia. Tämän asian hän ilmaisee jatkamalla arviointiaan seuraavasti: ”Kun kohdat on kirjattu mahdollisimman konkreettisesti, se tuo varmuutta ja tukea työhön. Toimija tietää miten toimin”. Toinen arvioija ei nähnyt toiminnan strukturointia pelkästään hyvänä asiana. Hän nosti esiin sen, että ”tiukassa toiminnan strukturoinnissa riskinä on se, ettei tapauskohtaisuudelle jää tilaa toimia (nopea reagointi).” Olen tämän arvioijan kanssa eri mieltä. Mielestäni toiminnan strukturointi mahdollistaa tapauskohtaisen tavoitteellisen reagoinnin. Tällöin nopea reagointi ei perustu epämääräiseen ”mutu-tuntumaan” vaan tietoon, jota voidaan soveltaa tapauskohtaisesti.

Analysoidessani arviointiaineistoa havaitsin, etteivät kaikki arvoinnit liittyneet tiettyihin luonnoksen osiin tai elementteihin. Arvoinnit kohdistuivat myös jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnoksen kokonaisuuteen. Tämän tulkinnan tein seuraavien lainauksien perusteella.

”Jos tarkastellaan jalkautuvaa työtä laatutähden avulla, silloin kaikkia tähden osa-alueita tulee tarkastella yhteisesti”.

”Totesimme, että tämän avulla jalkautumiseen tuli tavoitteellisuutta enemmän mukaan, joten osasimme arvioida myös jalkautumiskertoja syvällisemmin”.

”Tämä avasi monille ajatukset jalkautumisesta aivan toiselle tasolle, että mitä jalkautuminen voi myös olla”.

”Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti on täydennetty ja käyty läpi. Ohjeet on tehty yhdessä ja ne ovat erittäin selkeät. Jokaisella on ollut mahdollisuus vaikuttaa ja sanoa oman mielipiteen”.

5.2.2 Tarpeettomat asiat

Seuraavaksi tarkastelen työvälineessä koettuja tarpeettomia asioita. Tarpeettomaksi koettiin jalkautuvan nuorisotyön tasapainoisen kokonaisuuden käsittely. Tätä arvioija kommentoi seuraavasti: ”Pohdin osiota tasapainoinen kokonaisuus, onko tarve sen olla tässä”. Tästä arvioinnista en pystynyt päättämään mihin tarkalleen tarpeettomuus kohdistui. Se saattoi kohdistua tasapainoisen kokonaisuuden liittämiseen työvälineeseen. Se saattoi kohdistua siihen, että se oli sijoitettu huonoon paikkaan. Tulkitseen, että jokin tasapainoisessa kokonaisuudessa koettiin tarpeettomaksi.

Erään arvioijan mielestä oli ”tarpeetonta miettiä jatkuuko jalkautuva työ parin kuukauden jälkeen. Jotta työ on hedelmällistä ja tavoitteellista ja luottamus uusiin nuoriin syntyy, tulee nähdä niin, että työ jatkuu hamaan tappiin asti”. Toinen arvioija otti tämän saman näkökulman esiin ehdottaen ratkaisua. ”Miksi työvälineessä puhutaan loppuraportista, vaikka samaan aikaan annetaan ymmärtää, että arvioinnin perusteella ratkaistaan, miten työtä jatketaan? Onko tarpeen korostaa ”loppu” sanaa? Voisiko sen muuttaa raportiksi?”

Ilman näiden arvioitsijoiden huomiota, en olisi havainnut tätä tahatonta jopa vahingollista näkökulmaa. Työvälineen ei ollut tarkoitus ohjata toimijoita toteuttamaan jalkautuvaa nuorisotyötä tiukasti määritellyllä tavalla. Tavoitteena oli, että toimijat yhdessä arvioivat muun muassa sen, miten toimintaa kehitetään ja jatketaan. Tällä yhdellä virheellisellä sanalla työväline antoi ymmärtää, että toiminta alkaa ja päättyy, vaikka toimijoiden mielestä työlle olisi tarvetta. Työvälineluonnos sain myös muita sanoittamisen parantamiseen liittyviä kommentteja. Toiset sanoittamisen kommentit liittyivät sisältöihin ja toiset oikeinkirjoittamiseen. Kehittämisen näkökulmasta työvälineen sanoitukset tuli tarkistaa niin sisällöllisesti kuin oikeinkirjoituksen suhteen.

Luonnoksen elementtien sanoitusten tukena oli kuvioita. Kuvioista arvioijat pääsääntöisesti pitivät. Niiden kerrottiin auttavan hahmottamaan asioita helpommin. Erityistä kiitosta sai yksinkertainen kuvio jalkautuvan nuorisotyön toteutustasoista. Toisin, kuin prosessia kuvaava kuvio, joka ei kiitosta saanut. ”Jäin hieman miettimään tässä osiossa ollutta kuviota jalkautuvan nuorisotyön prosessista. Onko tämä kuva hieman ristiriitainen tekstin kanssa, sillä tässä arvioinnille ja kehittämiselle on asetettu selkeä

paikka toteutuksen jälkeen, vaikka molempia tulisi tehdä pitkin matkaa”. Jälleen ker-
 ran arvioija oli tehnyt arvokkaan havainnon. Tutkin kuvaa uudelleen ja todeten -
 arvioija oli täysin oikeassa. Kuva ei ollut hiukan ristiriidassa vaan täysin ristiriidassa
 koko luonnoksen toiminta-ajatuksen kanssa. Kehittämisen näkökulmasta tämä tar-
 koitti kuvan poistamista.

Arvioijat lähestyivät tarpeettomuutta myös nostamalla esiin sen, ettei työvälineessä
 ollut tarpeettomia asioita. Tätä asiaa sanoitettiin hyvin samankaltaisilla arvioinneilla,
 kuten seuraavista lainauksista tämä tulee esiin. ”Tähän mennessä kaikki tieto vaikutti
 keskeisestä”. ”Toistaiseksi en ole löytynyt mitään tarpeetonta kyseisestä työvälinees-
 tä”. ”En pitänyt mitään tarpeettomana”. ”Mielestäni työvälineessä ei ole tarpeettomia
 asioita”. Nämä arvioinnit vahvistavat tekemieni valintojen oikeellisuutta ja sitä, että
 luonnoksessa ei ollut näiden arvioitsijoiden näkökulmasta tarpeettomia asioita. Toi-
 saalta eräs arvioija nosti esiin elementin, jota ei luonnollisen toimintaympäristön käyt-
 tökokeilussa hyödynnetty. ”Yhteistyötahojen roolitus jäi nyt ymmärtääkseni käyttä-
 mättä, ja ehkä vähän se tarpeeton oli – tässä tapauksessa, kun ryhmällä oli selvä
 vetäjä ja muut tekivät sitten aika selkeästi kentällä töitä”. Tämä arviointi kertoi siitä,
 että työvälineessä oli elementtejä, joita ei ollut tarpeen tällä kertaa tässä ympäristös-
 sä ratkaista. Merkittävää oli se, että yhteisö yhdessä pohtisi ja ratkaisi mitkä elementit
 ovat heille merkittäviä.

Yksi arvioitsija koki, että luonnoksessa oli liikaa teoriaa. Toinen arvioitsija oli sitä miel-
 tä, että ”välillä ehkä tuntuu siltä, että teoreettisempaa näkökulmaa voisi olla hieman
 enemmänkin”. Arvioijien mielipiteiden moniäänisyys on luonnollista, koska siihen vai-
 kuttavat toimijan subjektiivinen kokemus, työtehtävään liittyvä näkökulma ja edusta-
 mansa organisaation strategia. Jotta työväline voisi palvella paremmin mahdollisim-
 man montaa erilaista toimijaa, oli ratkaistava riittävän teoreettisen tiedon määrä.

5.2.3 Puutteet

Seuraavaksi tarkastelen arviointeja, jotka liittyvät työvälineen koettuihin puutteisiin.
 Puutteita arvioijat sanoittivat niukasti. Eräs arvioija toivoi, ”että nostetaan esiin myös
 hiljainen tieto/kokemustieto, eli asiat, jotka ovat vaikkapa kohderyhmästä ja toimin-

ta ympäristöstä opittu työtä tekemällä”. Mielestäni olin tätä asiaa nostanut työvälineluonnoksessa esiin. Arvioinnin perusteella näin ei kuitenkaan ollut. Työvälineluonnoksen yksi keskeistä asioista oli kannustaa toimijoita tuomaan esiin hiljaista kokemustietoa. Tämän arvioinnin perusteella oli pohdittava, miten hiljaisen tiedon merkitystä voisi vahvistaa työvälineessä.

Yleinen havaintoni oli, etteivät elementit ja näiden sisällöt sekä elementtien sijoittelu saaneet arvioijilta osakseen vain kehuja. Työvälineen elementtien sijoitteluun eivät kaikki arvioijat ollut tyytyväisiä. Usea arvioija esitti elementtien sijoitteluun ehdotuksia. ”Olisiko parempi, jos N olisi kohdassa U?”. ”Elementti O voisi olla heti alussa”. ”Olisi tärkeää, jos elementti R olisi heti alussa”. ”Toisaalta E:tä ennen olisi hyvä olla T”. Kaikkea ei voi luonnollisestikaan sijoittaa alkuun, mutta elementtien sijoittelua oli tarkasteltava uudelleen kriittisesti. Joitakin elementtejä myös toivottiin lisää, kuten seuraavasta arvioinnissa asia tuodaan julki. ”Viestintään, osallisuuteen ja yhteistyöhön liittyvään kohtaan mietin, että olisiko hyvä pohtia tai auki kirjoittaa vielä enemmän jalkautuvan nuorisotyön suhdetta eri toimijoiden emoviraston strategioihin”. Työvälineeseen toivottiin myös tarkistuslistaa, valmista arviointipohjamallia sekä jalkautumisen raporttipohjaa. Samaan aikaan, kun toiset arvioijat toivoivat lisää elementtejä, toiset arvioijat kokivat, että ”tästä ei kyllä puutu mitään”. Moniäänisyyden koin rikkautena, vaikka se vaatikin kehittäjältä kykyä tehdä valintoja. Valintoja tehdessä oli muistettava, että jo yhden elementin lisääminen tai poistaminen muuttaisi kokonaisuutta.

5.2.4 Yhteisöllinen kehittäminen

Seuraavaksi tarkastelen jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnosta yhteisöllisen kehittämisen välineenä. Poimin aineiston hyödyllisiksi koetuista asioista lainauksia, joissa viitattiin ymmärryksen mukaan yhteisölliseen kehittämiseen. Löysin aineistosta 12 yhteisölliseen kehittämiseen liittyvää viittausta. Tarkastelen näitä lainauksia peilaen aiemmin esittämiini yhteisöllisen kehittämisen periaatteisiin.

”Mielestäni oli tärkeää käydä yhteistä keskustelua”. ”Se että jokaisella osallistujalla on oikeasti tilaa ilmaista oma mielipide jo suunnitteluvaiheessa”. ”Jokaisella on ollut

mahdollisuus vaikuttaa ja sanoa oma mielipide”. Isoherrasen (2005, 23) mukaan yhteisen keskustelun avulla on mahdollista rakentaa yhteinen kokonaisnäkemys ja yhteinen tavoitetilä. Nämä kehittyvät moniäänisen keskustelun avulla. Moniääniseen keskusteluun viitattiin näissä kolmessa lainauksessa, mutta vahviten moniäänisyys näkyy lainauksessa ”oikeasti tilaa ilmaista oma mielipide”. Moniäänisessä keskustelussa kaikki osallistujat tuovat omat, tietonsa, arvonsa ja näkökulmansa esiin (Isoherranen 2005, 23). Lainausten perusteella päätettiin, että luonnos ohjasi toimijoita ilmaisemaan mielipiteitään ja vaikuttamaan asioihin. Nämä liittyivät kiinteästi yhteisöllisessä kehittämisessä vaadittaviin toimijoiden vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoihin. Näitä taitoja tulkintani mukaan voitiin vahvistaa työvälineen avulla. Näiden lainauksen perusteella työvälineluonnos mahdollisti yhteisen keskustelun, jonka avulla oli mahdollista rakentaa yhteinen jaettu ymmärrys.

Seuraavaksi esittämäni lainaukset vahvistavat edellisiä johtopäätöksiäni. ”Mielestäni työkirja on erittäin hyvä, se sanelee suunnittelun niin, että eri toimijat löytävät yhteisen sävelen”. ”Luonnos ohjaa yhteisen linjan muodostumiseen”. Nämä lainaukset liittyvät avoimeen moniääniseen vuorovaikutukseen, joka on tärkeää yhteisöllisessä kehittämisessä. Yhteisöllisessä kehittämisessä opitaan kuuntelemaan, kysymään ja kehittämään yhteistä ymmärrystä. (Kärkkäinen 2005, 27, 79.) Lainauksissa puhuttiin yhteisen sävelen ja yhteisen linjan muodostumisesta, joilla arvioijat viittasivat mielestäni suoraan yhteiseen jaettuun ymmärrykseen. Isoherranen (2005, 23) kutsuu yhteisesti jaettua ymmärrystä sosiaalisesti jaetuksi kognitioksi. Se rakennetaan moniäänisen keskustelun avulla. Tämä uusi muodostunut ymmärrys on enemmän kuin toimijoiden yhteenlasketun tiedon summa. (Virtainlahti 2009, 129.) Yhteisen sävelen löytäminen vaikuttaa suoraan toimintaan sitoutumiseen (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 29). Näiden lainausten perusteella olen vakuuttunut, että luonnos tuki yhteistä keskustelua, jonka avulla toimijat pystyivät rakentamaan yhteisen jaetun ymmärryksen avulla yhteisen tavoitetilan.

Seppänen-Järvelän ja Vatajan (2009; 26, 17) mukaan työyhteisölähtöisessä kehittämisprosessissa painotetaan yhteisöllisten tavoitteiden asettelua ja tiedonmuodostusta. Tähän periaatteeseen liittyviä lainauksia aineistosta löytyi aineistosta seuraavat lainaukset:

”Sopia yhteisistä toimintamalleista.”

”Yhteisten toimintamallien miettiminen on erittäin hyödyllistä.”

”Yhteisistä käytänteistä sopiminen.”

”Yhteisen aikataulun miettiminen myös olennaista.”

Näissä kaikissa lainauksissa viitataan siihen, että toimijat asettavat ja sopivat yhdessä toimintamalleista, käytänteistä sekä aikataulusta. Toimintamalleilla viitataan mielestäni laatutähtiluonnoksen kokonaisuuteen. Nämä lainaukset todistavat sen, että työväline ei antanut suoraa vastausta siihen, millaista jalkautuvan nuorisotyön pitäisi olla. Konkreettisten kysymykset ohjasivat toimijat muodostamaan sirpaleisesta yksilöiden tiedosta yhteisöllistä tietoa (emt., 95). Näiden lainausten perusteella tulkitsem luonnoksen mahdollistaneen verkoston ratkaista ja päättää omista toimintamalleista ja käytänteistä. Tästä teen päätelmän, että työväline tuki työyhteisölähtöistä kehittämistä, jota voidaan kutsua yhteisölliseksi kehittämiseksi. Tarkastelin lainauksia jaetun johtajuuden näkökulmasta Seppäsen ja Vatajan tulkinnan mukaisesti (emt., 73). He tulkitsevat Ropoa niin, että jaetussa johtajuudessa annetaan tilaa erilaisille näkökulmille, tavoitteille ja toiveille. Lainauksissa viitataan näihin samoihin asioihin. Päättelen, että työvälineluonnokseen sisältyi jaetun johtajuuden periaatteita.

Eräs arvioija mainitsi, että ”hyödylliseksi koin me-muotoiset kysymykset”. Me-muotoisiksi muotoiltujen kysymysten merkittävyys nousi esiin, kun havainnoin arviointitilaisuutta, mikä jäljitteli todenmukaista tilannetta. Yksi työvälineluonnoksen kysymys oli muotoiltu ilman me-muotoa. Tämä ohjasi simulaatiotestauksen keskustelun yleiselle tasolle, josta olin yllättynyt. Testaaja esitti kysymyksen, ”miksi on merkittävää tässä keskustella yleisellä tasolla? Olisi tärkeämpää keskustella, miten toimijat tämän näkevät omassa toiminnassa”. Tällöin ymmärsin, että kysymyksestä puuttui ”me”-muoto. Muotoilin kysymyksen uudestaan. Tämän muutoksen ansiosta keskustelu suuntautui yhteisen ymmärryksen muodostamiseen. Tästä teen päätelmän, että luonnoksen me-muotoon muotoillut kysymykset ohjasivat toimijat pohtimaan oman yhteisön yhteistä jaettua ymmärrystä.

Arvioijan sanoitus: ”yhteinen tulkinta mahdollistaa kaiken muun”. Tämän lainauksen liitän aiempaan oivallukseeni siitä, että toimijoille oli luotava rakenteita ja foorumeita. Nämä foorumit mahdollistaisivat toimijoiden avoimen moniäänisen keskustelun ja reflektoinnin. Työvälineluonnoksen avulla olin mahdollistanut rakenteen jalkautuvalle

nuorisotyölle niin, että se samalla tuki moniäänistä keskustelua. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 24, 57). Tämä lainaus osoitti, että nämä yhteiset tapaamiset olivat foorumeita, joissa työvälineen avulla toimijat pääsivät jakamaan erilaisia näkemyksiä ja tuottamaan yhteistä jaettua ymmärrystä (emt., 56). Jotta työvälinettä voisi käyttää, vaati se toimijoiden yhteisiä tapaamisia. Työvälineluonnos ohjasi yhteisön varautumaan aikaa yhteiselle keskustelulle ja tulkinnalle, joka puolestaan mahdollisti yhteisen tulkinnan.

5.3 Kehittämistarpeet

Tarkoitukseni oli kerätä toimijoilta arviointitietoa luonnoksen käytettävyydestä ja siitä kuvaako kehittämistyössäni tehdyt valinnat jalkautuvaa nuorisotyötä (Toikko & Rantanen 2009, 63; Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 131). Luonnoksen käytettävyyden kannalta oli merkityksellistä arvioida, nostaako luonnos jalkautuvan nuorisotyön keskeiset osat ja elementit esiin, jotka on ratkaistava jalkautuvassa nuorisotyössä? Lisäksi arvioinnin tavoitteena oli selvittää tukeeko kehitetty luonnos toimijoiden yhteisöllisen kehittämistä?

Arvioitsijoiden arviointien perusteella kaikista laatutähden luonnoksen sakaroiden käsittelystä oli hyötyä jollekin arvioitsijalle. Yksityiskohtaiset elementit, joiden käsittely koettiin hyödylliseksi, kattoivat kaikki laatutähden kuusi sakaraa eli osaa sekä jalkautuvan nuorisotyön organisointiosuuden. Hyödylliseksi koetut elementit eivät kuitenkaan kattaneet kaikkia elementtejä tai yhteisölle suunnattuja kysymyksiä. Tähän tulokseen vaikuttivat tulkintani mukaan se, että arvioitsijat nimesivät vain keskeisimmät hyödyt. Lisäksi luonnos kokonaisuutena hyödytti työn suunnittelua, toteutusta, arviointia sekä kehittämisessä. Johtopäätökseni oli, että työvälineluonnoksen koetut hyödyt liittyivät laatutähden osiin eli sakaroihin, yksityiskohtaisiin elementteihin sekä luonnoksen kokonaisuuteen. Puutteiden arvioinnin näkökulmasta kehittämisessä oli pohdittava hiljaisen tiedon esiin tuomisen vahvistamista, elementtien sijoittelua, tarkistuslistan, arviointipohjamallin ja raporttipohjan laadintaa. Lisäksi oli pohdittava, kuinka eri organisaatioiden strategioita voisi työvälineessä käsitellä.

Arviointien perusteella mitään kokonaista työvälineen sakaraan ei koettu tarpeettomaksi. Tarpeettomien asioiden analyysin tulosten perusteella jalkautuvan nuorisotyön laatutähden kehittämisessä tuli pohtia uudelleen tasapainoisen kokonaisuuden käsittelyä. Lisäksi oli tarkistettava sanoitukset niin sisällöllisesti kuin oikeinkirjoitussuhteen. Loppuraportti–termin vaihtaminen termiksi raportti tuntui järkevältä ratkaisulta. Arvioinnin yhteydessä olin poistanut virheellisen prosessikuvion. Oli kuitenkin syytä pohtia olisiko mahdollista rakentaa parempi kuvio, joka kuvaisi prosessia. Jotta työväline voisi palvella paremmin mahdollisimman montaa erilaista toimijaa, oli ratkaistava riittävän teoreettisen tiedon määrä.

Johtopäätökseni mukaan elementit, joita tuli kehittää paremmiksi olivat:

- Hiljaisen tiedon merkityksen voimakkaampi esille tuominen
- Sanoitusten kehittäminen
- Riittävän teoreettisen tietomäärän tasapainon saavuttaminen
- Työn jatkuvuuden mahdollistaminen
- Kuvion ja laatutähden toiminta-ajatuksen välisen ristiriitaisuuden poistaminen
- Elementtien sijoittelun parantaminen
- Elementtien riittävyys ja tarkoituksen mukaisuuden parantaminen

Tavoitteenani oli saada selville, miten arvioijat olivat kokeneet työvälineen ohjaavan yhteisöllistä kehittämistä. Tämä näkökulma nousi arvioinneissa esiin, vaikka sitä ei kysytty suoraan. Tämä kertoo siitä, että työvälineluonnos ohjasi yhteisöllistä kehittämistä. Lisäksi se kertoi, että yhteisöllinen kehittäminen oli koettu hyödylliseksi jalkautuvan nuorisotyön suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.

Lainauksen perusteella työvälineluonnos mahdollisti yhteisen keskustelun, jonka avulla oli mahdollista rakentaa yhteinen jaettu ymmärrys. Pystyin vakuuttumaan, että työvälineluonnos tuki yhteistä keskustelua, jonka avulla toimijat pystyivät rakentamaan yhteisen kokonaisnäkemyksen ja yhteisen tavoitetilän. Lisäksi työvälineluonnoksen avulla vaikutettiin toimintaan sitoutumiseen. Tein päätelmän, että työvälineluonnos tuki työyhteisölähtöistä kehittämistä. Rakenne kannusti toimijoita ilmaismaan omia mielipiteitään ja tuomaan omia taitojaan esiin. Luonnoksen me-

muotoon muotoillut kysymykset ohjasivat toimijat pohtimaan yhteistä jaettua ymmärrystä. Työvälineluonnos vaikutti siihen, että yhteisöllä oli mahdollisuus yhteiseen keskusteluun. Se pakotti yhteisön varaamaan aikaa yhteiselle keskustelulle, joka puolestaan mahdollisti yhteisen tulkinnan. Lainausten perusteella tulkitsin, että työvälineluonnoksen yhteisölle suunnatut kysymykset tukivat yhteisöllistä kehittämistä.

Arviointien tulosten ja tulkintojen perusteella osat, joista koettiin olevan hyötyä jalkautuvan nuorisotyön suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja kehittämisessä kattoivat kaikki kuusisakaraa sekä ytimen. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnos nosti esiin keskeiset osat ja elementit, vaikka sitä tuli kehittää paremmaksi. Johtopäätökseni oli, että luonnos edisti yhteisöllistä kehittämistä.

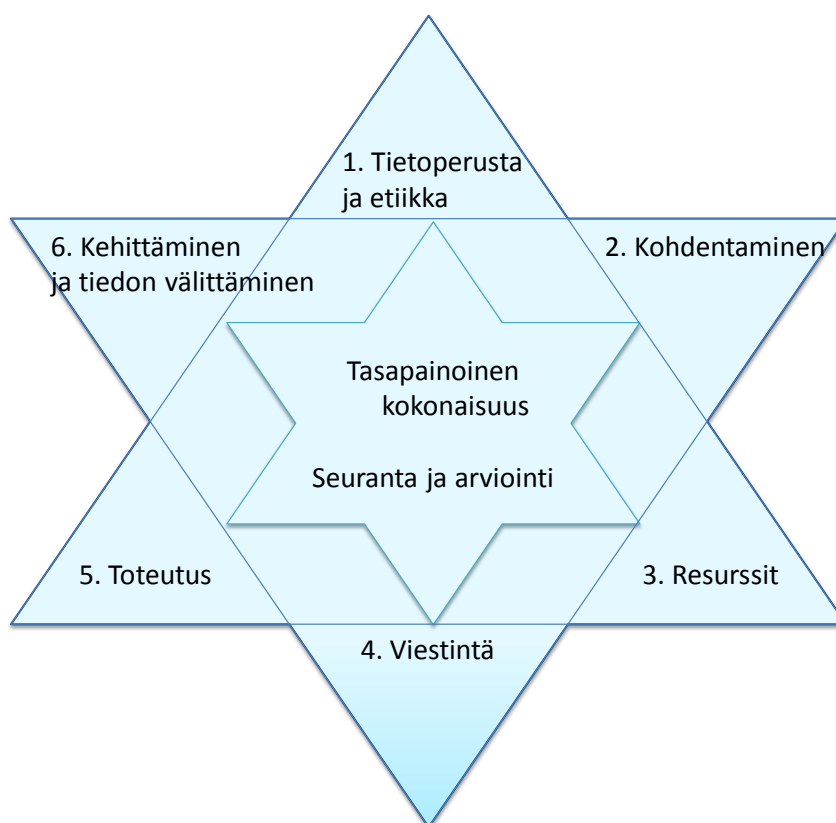
Arvioinnin avulla sain tietoa työvälineeseen kohdistuvista odotuksista, joita hyödyntäisin työvälineen jatkokehittämisessä. Tiedon avulla minun oli mahdollista kehittää työvälinettä paremmaksi ja huomioida toimijoiden moniääniset tarpeet. Kehittämisen prosessin kokonaisuus oli kasvattanut tietoperustaani ja ymmärrystäni jalkautuvasta nuorisotyöstä. Asiantuntijuuteni oli vahvistunut, nyt tiesin, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tekemäni lopulliset valinnat eivät voineet olla ristiriidassa hankkimani tietoperustan kanssa. Vastuu lopullisesta kehittämistuloksesta oli minulla. Tästä syystä kaikki arvionnit eivät johtaneet muutoksiin, jolloin ratkaisuni olivat ristiriidassa yksittäisen arvioijan mielipiteen kanssa. Reflektointini avulla kehitin lopullisen jalkautuvan nuorisotyön laatutähden.

6 JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN LAATUTÄHTI

Tässä opinnäytetyssä kehkeytyvän kehittämisprosessin avulla kehitin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden, mikä on nuoria kohtaavien ammattilaisten työväline. Työvälineen tavoitteena on helpottaa laadukkaan jalkautuvan nuorisotyön suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä.

Työväline perustuu Warsellin ja Soikkelin vuonna 2013 kehittämään ehkäisevän päihdetyön laatutähteen. Preventiimin–nuorisotalon ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskuksen asiantuntijan arvion mukaan jalkautuvan nuorisotyö laatutähti on kehitetty konkreettisempaan ja inhimillisempää suuntaan kuin alkuperäinen laatutähti. Kehitetty laatutähti palvelee hänen mielestään nimenomaan jalkautuvaa nuorisotyötä. Alkuperäistä laatutähteä on kritisoitu sen korkealentoisuudesta ja vaikeasta sisäistämisestä. Tämän tyyppinen konkretisointi auttaa Preventiimin edustajan mukaan alkuperäisen laatutähden käyttöönnottoa ja parantaa sen hyödynnettävyyttä.

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti rakentuu kuudesta sakarasta eli osasta ja ytimeksestä. Ytimessä on sen erityisyys, joka on tasapainoinen kokonaisuus, jota seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Työvälineen sakarot eli osat ja niiden sisäiset elementit perustuvat tutkimuksellisiin kehittämistuloksiini.

Kuvio 10. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti.

Työvälineen tausta-ajattelussa oli yhtymäkohtia yhteisöllisen kehittämisen ja yhteisen jaetun ymmärryksen muodostamisen kanssa. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti nostaa esiin keskeiset osat ja elementit esiin, mitä on ajateltava ja ratkaistava, jotta työ on laadukasta. Se ei anna suoraa vastausta siihen, millaista jalkautuvan nuorisotyön pitäisi olla. Työtä toteuttava verkosto ratkaisee ja päättää mitä asioista ajatellaan. Keskiössä on verkoston yhteinen jaettu ymmärrys, jonka avulla rakennetaan yhteinen kokonaisnäkemys ja tavoitetilä jalkautuvasta nuorisotyöstä.

Työvälineessä vuorottelevat teoria ja verkostolle osoitetut konkreettiset kysymykset, joiden avulla rakennetaan jalkautuvan nuorisotyön toimintasuunnitelma. Dokumentoitu toimintasuunnitelma on

- yhteinen sopimus toteutuksesta ja toimintaperiaatteista
- työväline, jonka avulla arvioidaan tuloksia, kehitetään työtä, laaditaan raportti ja välitetään tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähden avulla työtä voidaan suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähtikokonaisuus löytyy opinnäytetyön liitteestä 1. Kehittämisprosessini päättyi 2.1.2017, jolloin valmistui jalkautuvan nuorisotyön laatutähti.

7 KEHITTÄMISPROSESSIN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen arviointiin liitettävät käsitteet ovat reliaabelius ja validius. Reliaabelius tarkoittaa tulosten toistettavuutta, mikä voidaan osoittaa tutkimuksessa usealla tavalla. Validiuksella tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 231.) Tuomen ja Sarajärven mukaan monissa laadullisissa tutkimuksen oppaissa ehdotetaan validiteetin ja reliabiliteetin hylkäämistä. Vaihtoehdoksi he ehdottavat käsitteiden korvaamista luotettavuuden käsitteellä. Luotettavuustarkastelussa voidaan painottaa esimerkiksi tutkimuksen sisäistä tai ulkoista luotettavuutta. Merkityksellistä ei ole mitä mittauksetapaa käytetään vaan se, että luotettavuutta on arvioitava. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 134, 137 - 140.)

Kehittämisprosessini raportin sisäinen luotettavuus muodostuu kokonaisuudesta. Tämä kokonaisuus muodostuu kahdeksasta osasta, jotka ovat 1) kehittämisen kohde ja tarkoitus, 2) kehittämisprosessin kesto, 3) aineiston keruu, 4) aineiston analyysi, 5) kehittämisprosessiin osallistuneet, 6) kehittäjän ja osallistuneiden suhde, 7) kehittäjän omat sitoumukset ja 8) eettisyys, jotka ovat tasapainossa keskenään sekä johdonmukaisen raportin kanssa. (Emt., 140–141.) Tuomen ja Sarajärven raportin luotettavuus ajatuksessa on yhtymäkohtia Warsellin ja Soikkelin laatutähden toiminta-ajatukseseen (ks. 2.3 laatutähti). Koska luotettavuustarkastelu kohdistuu kehittämisprosessin sisäiseen arviointiin, siitä puuttuu tulosten levittämiseen liittyvä näkökulma. Tarkastelen kehittämisprosessini raportin sisäistä luotettavuutta Tuomen ja Sarajärven ehdottaman listauksen mukaan lisäten siihen tulosten levittämisen näkökulman.

Opinnäytetyön aihe syntyi tarpeestani ymmärtää jalkautuvaa nuorisotyötä. Halusin ymmärtää, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä? Kehittämiskohteeni valintaan vaikutti puhtaasti sattuma (Saarela-Kinnunen & Eskola 2015,183), omassa työssäni kohtaama haaste. Työn tilaaja oli Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, jonka tavoitteena oli lisätä henkilöstön tietoa jalkautuvasta nuorisotyöstä. Päämääränä oli se, että henkilöstöllä olisi mahdollisuus vastata alueilta nouseviin jalkautumisten tarpeisiin herkemmin. Kehittämistyölläni halusin vaikuttaa siihen, että ymmärrys jalkautuvasta nuorisotyöstä kasvaa. Kohdistin kehittämisen jalkautuvan nuorisotyön toimialaan. Päämääränäni oli, että tulevaisuudessa muiden on helpompi ymmärtää ja toteuttaa jalkautuvaa nuorisotyötä. Tavoitteenani oli selvittää mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostuu?

Jalkautuvan nuorisotyön kehittämisprosessi muodostui kolmesta vaiheesta, jotka olivat esiymmärryksen muodostaminen, tietoperustan kehittäminen ja työvälineen kehittäminen. Esiymmärrykseni muodostin nuorisolaista, avoimista Internet-sivuista sekä aikaisemmista tutkimuksista. Tietoperustan kehittämisosassa selvitin mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tähän laajaan kysymykseen hain vastauksia jalkautuvan nuorisotyön esimiesten kokemuksista. Lisäksi tässä osassa kehitin yhdessä jalkautuvaa nuorisotyötä toteuttavien toimijoiden kanssa jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmän. Jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan vajavaisuuden takia jatkoin tietoperustan kehittämistä. Tässä vaiheessa työskentelin itsenäisesti kehittäen johtopäätösten ja kirjallisten teosten avulla jalkautuvan nuorisotyön laatutähti-

noksen. Tämän jälkeen altistin kehitetyn luonnoksen asiantuntijoiden arvioitavaksi. Arvioinnin perusteella kehitin lopullisen jalkautuvan nuorisotyön laatutähden, jossa oli huomioitu asiantuntijoiden moniääniset näkemykset ja tarpeet. Kehitetty jalkautuvan nuorisotyön laatutähti oli vastaukseni siihen, mistä osista ja elementeistä jalkautuva nuorisotyö muodostuu. Kehitetyn työvälineen avulla, tilaajan organisaatiossa yhdessä muiden toimijoiden kanssa, voidaan vastata alueilta nouseviin jalkautumisten tarpeisiin herkemmin.

Opinnäytetyöni oli kehkeytyvä prosessi, joka toteutui 10.11.2015 – 2.1.2017. Kehittämisprosessin johtopäätökset – arvoituksen palaset toimivat uutena ymmärryksenä avaten uusia syventäviä tarkastelukulmia (Kiviniemi 2015, 76, 82). Uuden ymmärryksen avulla tein tarkennuksia läpi prosessin. Opinnäytetyössäni hyödynsin aineisto- ja menetelmä -triangulaatiota, jotta pystyin vastaamaan suunnitelmani mukaisiin ja prosessin kuluessa syntyneisiin kehittämiskysymyksiini. Kehittämisprosessissa käytin sekä laadullisia että tilastollisia aineistoja. Osan näistä aineistoista tuotin itse ja osan näistä hankin opinnäytetyötäni varten. Tilastollinen aineisto työssäni muodostui opinnäytetyöprosessin aikana tuotetusta Webropol-kyselyn määrällisistä osioista, jonka analysoin osin laadullisesti ja osin määrällisesti. Laadullinen aineistoni muodostui sekä hankituista kirjallisista teoksista, avoimista Internet-sivustoista sekä tuottamistani Webropol-kyselyn avovastauksista, työvälineluonnoksen arvioinneista sekä oman ymmärryksen kehittymisestä. Näiden aineistojen analysoinnissa käytin monipuolisesti laadullisia sekä tilastollisia analysointitapoja, pääpaino oli laadullisessa analyysissä. Monipuolisuus työssäni tarkoitti myös uuden arviointimenetelmän kehittämistä. Monimenetelmällisyyttä hyödyntämällä oli mahdollista saavuttaa jalkautuvan nuorisotyön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Yläne & Paavilainen 2011, 104–105.) Kokonaisvaltaisen ymmärryksen tuloksena syntyi konkreettinen työväline jalkautuvan nuorisotyön suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen, joka perustui opinnäytetyöprosessissa tuotettuihin johtopäätöksiin.

Kehittämisosessini eri vaiheisiin osallistuneet tahot:

Aseman lapset ry:n löytävä nuorisotyö ja Walkers-bussi

Helsingin jalkautuvan nuorisotyön esimiehet

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen

Asemanseutu

jalkautuvan nuorisotyön esimiehet

Klaari Helsinki

Koillisluotsi

Malmin nuorisotalo

Safe-Stadihanke

Tapulikaupungin nuorisotalo

Krits ry:n Jengi nuorihanke

Malmin seurakunta

Nuorisotyö raiteilla

Poliisin ennalta estävä toimintalinja

Preventiimi–nuorisoalan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus

Seurakuntayhtymän erityisnuorisotyön keskus Snellu

Jalkautuvan nuorisotyön kehittämisosessin eri vaiheisiin osallistin jalkautuvan nuorisotyön esimiehet, toimijat ja Preventiimin asiantuntijan. Kehittämisosessin alkupuolella toimin hiljaisen tietämyksen sanoittajana. Keräsin tietoa esimiehiltä ja analysoin sen. Jalkautuvan nuorisotyön sisällöllisen tiedon kehittämisosessiin osallistui 21 esimestä. Heidän avullaan selvitin Webropol-kyselyä hyödyntäen jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan. Jalkautuvan nuorisotyön määritelmän kehittämiseen osallistin 20 jalkautuen nuoria kohtaavaa toimijaa. Heidän osallistuminen tapahtui strukturoidun vertaisarvioinnin avulla. Heidän kanssaan kehitin jalkautuvalle nuorisotyölle määritelmän. Kehittämiseen osallistuneille esimiehille ja toimijoille lähetin kiitoskirjeen. Tässä yhteydessä tiedotin kehittämisosessin etenemisestä ja kehitetystä määritelmästä. Määritelmä otettiin vastaa neutraalisti, vastaväitteitä se ei saanut osakseen. Tietoisuutta kehitetystä määritelmästä levitin virallisissa sekä epävirallisissa yhteyksissä. Näissä yhteyksissä määritelmä otettiin myönteisesti vastaa.

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnos perustui kehittämistuloksiini, jonka arviointiin osallistin kolme yhteisöä ja laatutähden asiantuntijan. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähtiluonnoksen arviointiin osallistin kolme edustuksellista yhteisöä. Kaksi näistä yhteisöistä mahdollisti sen, että työvälinettä koeteltiin käytännössä luonnollisissa toimintaympäristöissä. Kolmas yhteisö mahdollisti asiantuntemuksensa avulla luonnoksen kriittisen tarkastelun. Lisäksi Preventiimin asiantuntija arvioi kehitetyn laatutähden suhdetta alkuperäiseen laatutähteen. Näiden arviointien avulla kehitin ja viimeistelin jalkautuvan nuorisotyön laatutähden. Kehittäminen perustui toimijoiden hiljaiseen kokemustietoon, jonka muutin kehittämisessä näkyväksi. Tietämyksen dokumentointi jalkautuvan nuorisotyön laatutähden muotoon mahdollistaa kokemustiedon jakamisen (Virtainlahti 14, 129) koko toimialalle.

Tuotettua tieto voidaan pitää totena, jos se on käyttökelpoista. Kehittämistulosteni käyttökelpoisuus liittyy opinnäytetyön luotattavuuteen ja vakuuttavuuteen. Käyttökelpoisuutta voidaan tarkastella prosessin tai tulosten näkökulmasta (Toikko & Rantanen 2009, 121, 125.) Kehittämisprosessin johtopäätöksiin perustuva työväline koeteltiin kahdessa aidoissa toimintaympäristöissä. Tämä osoitti tuottamani tiedon käyttökelpoisuuden jo kehittämisprosessin aikana.

Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne ja Paavilainen (2011) lainaavat Kakkuri-Knuuttila ja Heinlahtea (2006, 222). Heidän lainauksen perusteella tutkimustiedosta tulee tietoa vasta, kun tiedeyhteisö hyväksyy sen kriittisen keskustelun jälkeen (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom & Paavilainen 2011, 9 – 10). Tarkastelen tätä viittausta kehittämistyöni näkökulmasta. Kehittämisprosessin tutkimustietona voidaan pitää kehitettyä jalkautuvan nuorisotyön laatutähteä. Kehittämisprosessin kehittäjäyhteisö muodostui jalkautuvan nuorisotyön kehittämisprosessiin osallistuneista toimijoista. Kriittinen keskustelu toteutui työvälineluonnoksen arvioinnin yhteydessä, jonka avulla kehitin työvälinettä paremmaksi. Tästä näkökulmasta teen päätelmän, että jalkautuvan nuorisotyön laatutähdestä on tullut hyväksyttävää tietoa ja se on altistettu prosessin aikana kriittiselle keskustelulle.

Samalla kun eri toimijat osallistuivat kehittämiseen he toimivat myös uuden työvälineen tiedon levittäjinä omissa organisaatioissa ja verkostoissa. Tästä näkökulmasta katsottuna arvioitiin osallistuneiden toimijoita kutsun kehitetyn työvälineen levittämis-

verkostoksi. (Toikko & Rantanen 2009, 87.) Heidän välittämä tieto tulee osaltaan vaikuttamaan siihen, millaisen laajemman hyväksynnän työväline saa jalkautuvan nuorisotyön toimintaympäristöissä. Oletukseni on, että työväline saa toimijoiden hyväksynnän. Oletukseni perustuu siihen, että työvälineen kehittämisessä huomioitiin moniääninen toimijoiden kokemustieto (emt., 59). Se, kuinka työväline otetaan käyttöön, vaatii se työntekijöiltä motivaatiota sekä rohkeutta astua ulos mukavuusalueelta (Männikkö 2011, 35). Työvälineen käyttöönoton keskeisin resurssi on aikaresurssi. Vaikka henkilöstöllä olisi kuinka paljon tietoa, asennetta, tiloja ja välineitä. He tarvitsevat aikaa toteuttaakseen jalkautuvaan nuorisotyötä. Työtä, jonka tavoitteena on kohdata nuoria, kartoittaa ilmiöitä ja hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi.

Opinnäytetyön tekemisessä minua ohjasivat tutkimuseettiset periaatteet sekä niihin kiinteästi liittyvät hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen. Noudatin ohjeistuksia, normeja, arvoja ja sääntöjä kuten muutkin tutkijat, vaikka vasta harjoittelin kehittäjä-tutkijana toimimista. Kehittämisprosessin juonellisen kerronnan avulla kuvasin selkeästi, missä vaiheissa toimijat osallistuivat kehittämiseen ja miten osallistuminen tapahtui. (Toikko & Rantanen 2009, 121.) Huolellisen, rehellisen ja tarkan kuvauksen perusteella ei jää epäselväksi se, kuinka päädyin ratkaisuihini.

Rehellisyys opinnäytetyössäni liittyi koko kehittämisprosessiin. Sepitykset, oikaisut ja tekaistut tulokset eivät luonnollisestikaan olleet minulle hyväksyttyjä. Opinnäytetyöni suunnittelin, toteutin ja raportoin yksityiskohtaisesti ja tieteelliselle tiedolle asetutettujen vaatimusten mukaan (Kuula 2006, 35). Kehittämisprosessin suunnitelmaa tarkensin ja tein muutoksia, jotta pystyin vastaamaan suunnitelmani mukaisiin ja prosessin kuluessa syntyneisiin kehittämiskysymyksiini. Tämä osoittaa kykyni työskennellä tavoitteiden mukaisesti tehden itsenäisiä eettisesti kestäviä päätöksiä.

Kehittämisprosessin sisäisen luotettavuuden osoitin opinnäytetyöni avulla. Annoin lukijalle riittävästi tietoa, kuinka toteutin kolmivaiheisen kehittämisprosessin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134). Opinnäytetyöni perustui johdonmukaiseen juonelliseen prosessikerrontaan. Esitin opinnäytetyöni käyttämäni aineiston, prosessin ja argumentoinnin mahdollisimman avoimesti kehittämisprosessin yhteydessä. Opinnäytetyössäni kuvasin tutkimusaineiston monimenetelmällisen hankinnan ja tuottamisen sekä analysoinnin huolellisesti ja läpinäkyvästi. Tämän lisäksi avasin työssäni keskeisimmät

johtopäätökseni sekä niitä heikentävät epävarmuustekijät, jotka lisäsivät entisestään kehittämisprosessini luottavuutta (Toikko & Rantanen 2009, 123–124; Hirsjärvi, Saja-vaara & Remes 2013, 232.)

8 KERROIN MITÄ ASIOITA PITÄÄ AJATELLA

Kehittämisprosessi käynnistyi omasta työkokemuksestani ja organisaationi tarpeesta, mutta kehittäminen laajeni koskemaan koko toimialaa. Prosessin alkupuolella arvioni mukaan olin jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan näkökulmasta noviisi. Minulla ei ollut juurikaan ymmärrystä etsivästä nuorisotyöstä eikä liioin jalkautuvasta nuorisotyöstä. Kehittämisprosessin käynnistäminen perustui rohkeuteeni astua mukavuusalueeni ulkopuolelle. Prosessin alkupuolella koin epävarmuutta muun muassa siitä, hainko ymmärrystä oikeasta tietoperustasta. Kehittämisprosessin olin pilkkonut osiin, joka mahdollisti onnistumisen kokemukset jo prosessin aikana. Tämä kokemukset olivat merkittäviä, jotta pystyin säilyttämään vireyden ja kiinnostukseni prosessin loppuun asti. Prosessin aikana kasvatin ymmärrystäni lukemalla määrättömän määrän kirjallisuutta. Ymmärrykseni syvenemiseen vaikuttivat voimakkaasti aiheesta käyty keskustelut, reflektointini sekä lukuisat itse tuottamani kirjalliset sanoitukset. Tähän opinnäytetyöhön sanoituksistani päättyi vain murto-osa. Kehittämisprosessin kokonaisuus kasvatti tietoperustani ja ymmärrystäni jalkautuvasta nuorisotyöstä, oma asiantuntijuuteni vahvistui.

Ymmärrykseni vahvistumisen myötä varmuuteni kehittäjänä vahvistui. Tämä vahvistuminen näkyi rohkeudessa vastata kehittämisprosessista nousseisiin syventäviin kysymyksiin. Opinnäytetyötekijänä vastasin eettisistä ratkaisuistani, joita tein opinnäytetyöprosessin aikana. Vastuullisuuteni ja velvollisuuteni kasvoivat. Vastuu oli viime kädessä minulla. Näissä valinnoissa noudatin tutkimusetiikkaa, joka koostui yhteisesti sovituista periaatteista ja tavoista. (Kuula 2006, 26.) Kehittämisprosessisani tekemäni valinnat eivät voineet olla ristiriidassa kehittyneen tietoperustan kanssa. Vastuu lopullisesta kehittämistuloksesta oli minulla. Kehittämistyössä tämä tarkoitti myös valintoja, jotka poikkesivat toimijoiden moniäänisistä näkemyksistä. Kehit-

täjänä kannoin vastuun kehittämisprosessista huomioiden siinä uuden tiedon tuotantoon osallistuneiden kokemustiedon. Tässä kehittämisprosessissa tuotin merkittävän tietoperustan jalkautuvalle nuorisotyölle. Selvitin toimijoiden hiljaisen ja tutkimuksellisen tiedon avulla jalkautuvan nuorisotyön tietoperustan. Jalkautuva nuorisotyön on nuorisotyötä, jossa hyödynnetään etsivän nuorisotyön toimintaperiaatteita. Tuottamani tietoperusta vähentää jalkautuvan nuorisotyön monimerkityksellisyyttä ja osaltaan selkeyttää etsivää katutyötä.

”Kaikki loputon kauneus, kaikki järjettömyys. Kaikki ruoskivat toiveet, kaikki päättämättömyys. Ovat lopulta tarkoituksen palasia, osa arvoitusta ja osa totuutta”. (Wirtanen C&P Apulanta Oy, 2015.) Tämä kehkeytyvä kehittämisprosessi tuntui matkan varrella paikoin järjettömältä, joka ei lopu koskaan. Tekisinkö nyt asiat toisin? En, sillä kaikilla osilla on osansa siitä, mitä tiedän nyt. Nyt tiedän osatotuuden siitä, mistä puhutaan kun puhutaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tietoni esitän avoimen tiedon muodossa – jalkautuvan nuorisotyön laatutähtenä, jotta se on hyödynnettävissä koko toimialalla. Asiantuntijuuttani kuvaan lauseella: Olen jalkautuvan nuorisotyön jalkautuva tietopankki, jonka ovet ovat yhä avoinna tiedolle.

Kehitetyn jalkautuvan nuorisotyön laatutähden lanseeraaminen käynnistyi prosessin aikana. Lanseerauksen näkökulmasta merkittävimmät henkilöt ovat kehittämisprosessiin osallistuneet henkilöt. He toimivat työvälineen levittämisverkostona. Se miten kehitetyssä työvälineessä on huomioitu moniääniset tarpeet ja näkökulmat, vaikuttavat levittämisverkoston tapaan viestiä jalkautuvasta laatutähdestä. Tämän levittämisverkoston viestintä vaikuttaa siihen, miten myönteisesti tai kielteisesti työväline otetaan vastaan.

Esitellessäni opinnäytetyönsuunnitelmaa organisaatiossani syksyllä 2015, minulle esitettiin kysymys: ”Mistä luulet, että jalkautuvaan nuorisotyöhön riittää meillä resursseja?” Nykyisin sekä tulevaisuudessa tulee alueiden resursseja tarkastella kokonaisuutena eikä vain yhden organisaation näkökulmasta. Organisaatiokohtaisia rajallisia resursseja pystytään kasvattamaan yhteistyötä tekemällä (Männikkö 2010, 66). Näin on mahdollista säästää kaikkien resursseja ja silti suunnata merkittävä yhteenlaskettu panos jalkautuvaan nuorisotyöhön. Jalkautuvaan nuorisotyöhön tarvittavat resurs-

sit ovat jo olemassa alueilla. On käynnistettävä yhteinen keskustelu yhteisen jaetun ymmärryksen muodostamiseksi, jonka avulla rakennetaan yhteinen tavoitetilä.

Kehittämisprosessin aikana olen keskusteluissa aktiivisesti nostanut esille jalkautuvan nuorisotyön sekä työvälineen kehittämisen. Kehittämisprosessin aikana organisaatiossani käynnistyi runsas keskustelu jalkautuvasta nuorisotyöstä. Jalkautuva nuorisotyö on nostettu yhdeksi kohdennetun nuorisotyön kärkihankkeeksi. Kehittämisprosessin aikana on käynnistynyt kolmessa organisaationi nuorisotyöyksikössä jalkautuva nuorisotyö. Kehittämäni työvälineen lanseeraamiseksi on pidetty organisaatiossani koulutustilaisuus. Kuulopuheen perusteella jalkautuvaa nuorisotyötä aiotaan käynnistää myös muissa nuorisotyöyksiköissä. Tämä kertoo siitä, että työlle ja työvälineelle on tarvetta. Kiistatta en voi väittää, että tämä kehittämissuunta olisi syntynyt prosessini tuloksena. Kiistatonta on se, että kehittämisprosessillani, keskusteluiden ja jalkautuvan nuorisotyön toteuttamisien käynnistämisillä on ajallisesti selkeä yhtymäkohta. Uskon Soikkelin (2011) sanoihin: ”ihmisille ei voi kertoa, mitä asioista pitää ajatella, mutta hyvin tehokkaasti voidaan kertoa, mitä asioita pitää ajatella.”

LÄHTEET

- Alanen, Olli & Kotkavuori, Aapo 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin diakonissalaitos.
- Anttila, Pirkko 2006. Tutkiva toiminta ja Ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.
- Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: Akatiimi Oy.
- Etsivätyö Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa – käsikirja, 2007. A-klinikkasäätiön raporttisarja nro 58.
- Grönroos, Christian 2006. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. Helsinki: WSOY.
- Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita. 1. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Laatunen, Saima-Liisa. Alkuperäisjulkaisu 1988. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.
- Huhtajärvi, Piia 2014. Ammatillinen etsivä työ. Teoksesta Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2014. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 452–457.
- Isoherranen, Katriina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.
- Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä. Teoksessa Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät: puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) 2009. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 155–180.
- Kiviniemi, Kari 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksesta Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 74 – 87.
- Komonen, Katja, Suurpää, Leena & Söderlund, Markus 2012. Johdanto kehittämisen arvo ja itseisarvo. Teoksessa Kehittyvä nuorisotyö. Komonen, Katja, Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) 2012. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 7 – 20.
- Karlöf, Bengt & Helin Lövingsson, Fredrik 2004. Johtamisen näkökulmat: peruskäsitteitä ja -malleja. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Kärkkäinen Merja 2005. Yhteisöllinen johtaminen esimiehen työvälineenä. Helsinki: Edita Publishing Oy.

- Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.
- Männikkö, Jaana 2010. Etsivää työtettä etsimässä. Kehittämistoimintaa palveluverkostossa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Männikkö, Jaana 2011. Etsivän nuorisotyön ja työtteen pika-analyysi. Kaupunki-innovaatiot – hanke.
- Nieminen, Juha 2014. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristö ja eetos. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2014. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 21 – 43.
- Normann, Maria & Odell, Heidi & Tapio & Mari ja Vuohelainen, Elsi 2015. Nuorisolan ehkäisevä päihdetyö – hyppää kyytiin! Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Nuorisoasiainkeskus 2010. Strategiakartta 2010. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.
- Nuorisoasiainkeskus 2015. Toimintaperiaatteet ja strategia. Toiminta-ajatus. Viitattu 30.10.2015.
- Papunen, Tiina 2017. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti. Työväline jalkautuvan nuorisotyön suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen. Helsinki: nuorisoasiankeskus.
- Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Ronkainen, Suvi, Pehkonen, Leila, Lindblom-Ylänne, Sari & Paavilainen, Eija 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2015. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. (4.painos) Jyväskylä: PS-kustannus, 180 – 190.
- Seppänen-Järvelä, Riitta & Vataja, Katri 2009. Työyhteisö uusille urille. Kehittäminen osaksi arjen työtä. Jyväskylä: PS-kustannus
- Sydänmaanlakka, Pentti 2012. Älykäs organisaatio. Helsinki: Talentum.
- Tanskanen, Ilona & Timonen-Kallio (toim.) Lastensuojelun hyvät käytännöt. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaali 44. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Tiilikainen, Teija 2016. Integraation aatehistorialliset lähtökohdat ja vaikutus Euroopan nykytilanteeseen. Luento. Suomen ulkopoliittinen Instituutti 8.2.2016.

- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Yliopistopaino Oy
- Toni Wirtanen C&P Apulanta Oy, 2013. Valot Pimeyksien Reunoilla.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Valli, Raine 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. (4.painos). Jyväskylä: PS-kustannus, 84 – 108.
- Warsell, Leena & Soikkeli, Markku (toim.) 2013. Teoksesta Laatutähteä kiertämässä. Ehkäisevän päihdetyön laatukäsikirja. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Vehviläinen, Jukka 2002. Moniammatillinen nuorisotyö. Yksinäisten sankareiden ajasta tiimityöhön. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Venkula, Jaana 2005. Epävarmuudesta ja varmuudesta. Johdantoa epävarmuuden kohtaamiseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Viitanen, Reijo 2014. Nuorisojärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2014. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 263 – 283.
- Virtainlahti, Sanna 2009. Hiljaisen tietämyksen johtaminen. Helsinki: Talentum Media.

ELEKRONISET LÄHTEET

- Aalto-yliopisto, kauppakorkeakoulu. Käsitteiden määrittely ja käyttö. Viitattu 29.3.2016. <http://viestinnantietoaines.aalto.fi/Tieteellinen/kasitteet.htm>.
- AMET 2016. viitattu 30.12.2016. <http://www.ametry.fi/amet-ry/>.
- Aseman lapset ry 2015. Toimintamuotomme. Viitattu 30.10.2015. <http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme>.
- Helsingin kaupunki 2016. Viitattu 30.12.2016. <http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/paivahoito-ja-koulutus/ammattillinen-koulutus/etsiva>.
- Helsingin kaupunki nuorisoasiainkeskus 2015. Munstadi. Asemanseutu. Viitattu 30.10.2015. <http://asemanseutu.munstadi.fi/tietoa-meista/>.

- Helsingin seurakunnat 2015. Palveluoperaatio Saapas. Viitattu 30.10.2015. <https://www.helsinginseurakunnat.fi/yhteinentoiminta/apuajatuske/snellu/palveluoperaatiosaapas.html#>.
- Krits kriminaalihuollon tukisäätiö 2015. Jenginuorihanke. Viitattu 30.10.2015. http://www.krits.fi/fin/hankkeet/jenginuorihanke/hanke_ja_sen_tavoitteet/.
- Nieminen, Juha 2015. Nuorisotyön tehtävät, nuorisokasvatus ja nuorisotyön moninaisuus. <http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/nuorisotyön-tehtävät-juhanieminen.pdf>.
- Nuorisolaki 693/2010 7 b § 2. Viitattu 5.10.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.
- Nuorisolaki 1285/2016. Viitattu 12.3.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Avustukset etsivään nuorisotyöhön. Viitattu 5.1.2017.
- Vantaan kaupunki 2016. Viitattu 30.10.2015. http://www.vantaa.fi/vapaa-aika/nuoret/tukea_neuvoa_ja_apua/nuorisotyö_raiteilla.
- Vilkka, Hanna 2016. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 10.1.2016. <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>.

LIITE 1

JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN LAATUTÄHTI

Työväline jalkautuvan nuorisotyön suunnitteluun,
toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen

Edessä loistava tähti, Papunen 2016

Tiina Papunen

JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN LAATUTÄHTI

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti on nuoria kohtaavien ammattilaisten työväline, joka helpottaa laadukkaan jalkautuvan nuorisotyön suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä.

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristöissä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä ja
- hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi.

Työväline perustuu Soikkelin ja Warsellin vuonna 2013 kehittämään ehkäisevän päihdetyön laatutähteen. Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti rakentuu kuudesta sakarasta eli osasta ja ytimeistä. Ytimessä on sen erityisyys, joka on tasapainoinen kokonaisuus, jota seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Työvälineen sakarat eli osat ja niiden sisäiset elementit perustuvat Tiina Papusen YAMK:n opinnäytetyön tutkimuksellisiin kehittämistuloksiin.

Lisätietoja

Tiina Papunen
Helsingin kaupunki
Nuorisosiainkeskus
Malmin nuorisotyöyksikkö
tiina.papunen@hel.fi
040 631 2026

Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti nostaa keskeiset osat ja elementit esiin, mitä on ajateltava ja ratkaistava, jotta työ on laadukasta. Se ei anna suoraa vastausta siihen, millaista jalkautuvan nuorisotyön pitää olla Tepsassa tai Helsingissä. Työtä toteuttava verkosto ratkaisee ja päättää mitä asioista ajatellaan. Keskiössä on verkoston yhteinen jaettu ymmärrys, jonka avulla rakennetaan yhteinen kokonaisnäkemys ja tavoitetila jalkautuvasta nuorisotyöstä.

Työvälineessä vuorottelevat teoria ja verkostolle osoitetut konkreettiset kysymykset, joiden avulla rakennetaan jalkautuvan nuorisotyön toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelma dokumentoidaan tähän työvälineeseen. Dokumentoitu toimintasuunnitelma on

- yhteinen sopimus toteutuksesta ja toimintaperiaatteista
- työväline, jonka avulla arvioidaan tuloksia, kehitetään työtä, laaditaan raportti ja välitetään tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

SISÄLTÖ

1 JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN ORGANISOINTI	4
2 LAADUKAS JALKAUTUVA NUORISOTYÖ	4
2.1 Tasapainoinen kokonaisuus	5
2.2 Seuranta ja arviointi	5
3 TIETOPERUSTA JA ETIIKKA	6
3.1 Tietoperusta	6
3.2 Etiikka	7
4 KOHDENTAMINEN	8
4.1 Tarve	9
4.2 Tavoitteet	9
4.3 Mittaaminen	9
4.4 Kohderyhmä	10
4.5 Toimintaympäristö	10
4.6 Menetelmät	10
5 RESURSSIT	10
5.1 Osaaminen	10
5.2 Työturvallisuus	11
5.3 Toteutusajankohta	12
6 VIESTINTÄ	13
6.1 Sisäinen viestinnän välineet	13
6.2 Ulkoinen viestintä	14
7 TOTEUTUS	14
7.1 Jalkautumisraportti	14
7.2 Jalkautumisen rakenne	17
7.3 Nuoren kohtaaminen	17
8 KEHITTÄMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN	17
8.1. Kehittäminen	17
8.2 Tiedon välittäminen	18

1

JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN ORGANISOINTI

Yhteistyöllä saavutetaan usein parempia tuloksia kuin yksin, toisten kanssa kilpailemalla tai toisistaan tietämättä. Jalkautuvan nuorisotyön kokonaisuus **suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään** yhdessä keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Tällöin kaikille osallisille syntyy vahva kuva siitä, mitä ollaan tavoittelemassa ja miksi. Yhteistyötahojen yhteinen työskentely tarvitsee kuitenkin toteutuakseen organisoimista, josta voi vastata nimetty henkilö yksinään tai työryhmä yhdessä.

1. Kuka tai ketkä ovat vastaavat organisoinnistamme? Mitä tehtäviä kuuluu organisoijalle/organisoijille?

Jalkautumista varten on hyvä rakentaa paikallinen verkosto. Verkostoon voivat kuulua organisaation muut toimijat, kunnan hallintokunnat, seurakunnat, kansalaisjärjestöt, säätiöt tai paikallisyhteisöt. Esimerkiksi Helsingissä Asemanseutu, Aseman Lapset ry, Nuorisotyö raiteilla, Snellu, R3-yhdistys sekä Kontulan somalialaiset ry toimivat myös jalkautuen. Muita tahoja voivat olla esimerkiksi järjestyksenvalvojat, poliisi, paikallisliikenteen toimijat ja paikalliset yrittäjät, jotka kohtaavat työssään paljon nuoria. On muistettava, että toimintaa toteutettaessa eri organisaatioiden kanssa, on näkökulmia ja toiminnasta vastaavia hallinnollisia esimiehiä useita. Suositeltavaa on, että esimiehet osallistuvat ainakin toiminnan suunnittelu- ja arviointitilaisuuksiin.

2. Mitä yhteistyötahoja pyrimme saamaan mukaan jalkautuvan nuorisotyön paikalliseen verkostoon?

3. Ajankohta, jolloin jalkautuvan nuorisotyön kokonaisuus suunnitellaan keskeisten yhteistyötahojen kanssa?

2

LAADUKAS JALKAUTUVA NUORISOTYÖ

Soikkelin & Warsellin (2013, 10) mukaan laadukas työ koostuu kahdeksasta osasta, jotka ovat keskenään tasapainossa. Näiden osien keskinäistä riippuvuussuhdetta, he kuvaavat visuaalisesti ytimellä varustetulla kuusisakaraisella laatutähdellä. Laadukas työ muodostuu osien keskinäisestä tasapainoisesta kokonaisuudesta sekä refleksiivisestä seurannasta ja arvioinnista.

Jalkautuvan nuorisotyön osat ovat 1) tietoperusta ja etiikka, 2) kohdentaminen, 3) resurssit, 4) viestintä, 5) toteutus ja 6) kehittäminen ja tiedon välittäminen sekä tasapainoinen kokonaisuus että seuranta ja arviointi.

2.1 Tasapainoinen kokonaisuus

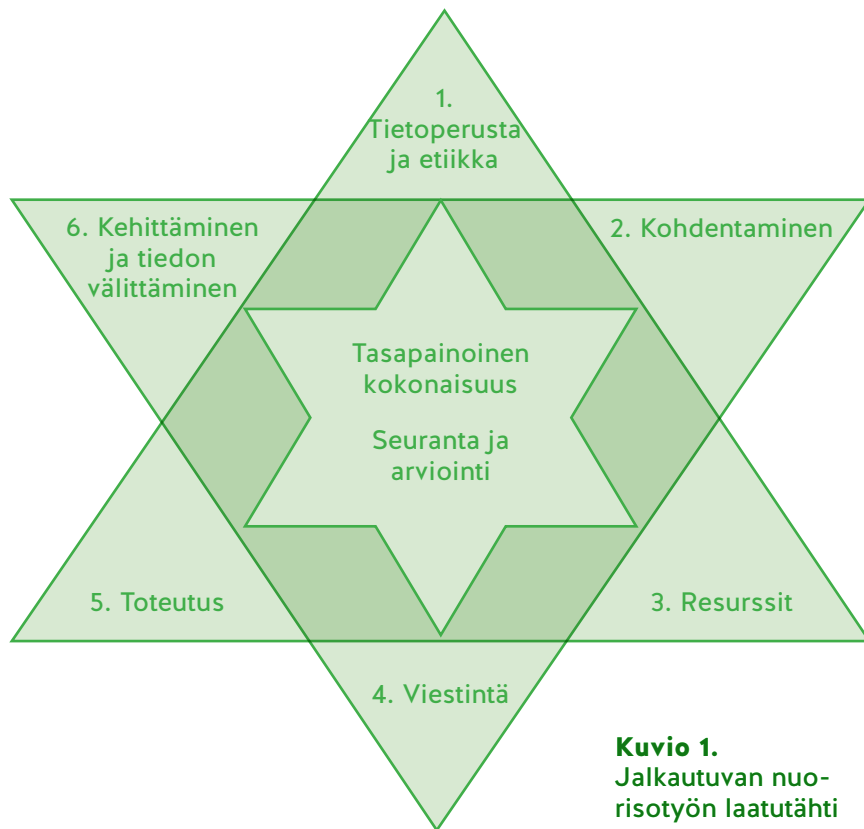
Kun jalkautuvaa nuorisotyötä alkaa suunnitella, mielessä riistelee miljoona kysymystä, joihin kaikkiin halutaan samaan aikaan vastaus. Se ei ole mahdollista. Prosessin alussa kokonaisuuden saati tasapainoisen kokonaisuuden hallinta on mahdotonta. Tämä voi tuntua ahdistavalta, mutta prosessin edetessä asiat ja mieli selkeytyvät. Onnistumisen kokemus on mahdollista saavuttaa, kun haasteet ovat ratkaistu.

Toni Wirtanen sanoitti asian vuonna 2013 seuraavasti: ”Kaikki loputon kauneus, kaikki järjettömyys. Kaikki ruoskivat toiveet, kaikki päättämättömyys. Ovat lopulta tarkoituksen palasia, osa arvoitusta”

(Toni Wirtanen C&P Apulanta Oy, 2015.)

Aluksi muodostetaan esiymmärrys jalkautuvan nuorisotyön laatutähden sakaroista ja ytimeistä. Varsinaisen työskentelyn voi aloittaa mistä sakarasta tahansa, vaikkapa siitä mihin saa helpoiten joitakin vastauksia. Toisaalta sakaroiden työstä-

Kuvio 1.
Jalkautuvan nuorisotyön laatutähti
Soikkelia & Warselia
2013 mukaillen.

minen myötöpäivään voi tuoda suunnitteluun johdonmukaisuutta. Työvälinettä työstämällä pala kerrallaan, ahdistus vähenee ja ymmärrys kokonaisuudesta muuttuu ja selkeytyy. Tulokseksi saadaan tasapainoinen jalkautuvan nuorisotyön kokonaisuus.

4. Miten saavutamme jalkautuvan nuorisotyömme tasapainoisen kokonaisuuden?

2.2 Seuranta ja arviointi

Arviointi kulkee jalkautuvassa nuorisotyössä mukana, aina suunnitteluvaiheesta loppuun asti. Suunnitteluvaiheessa seurataan ja arvioidaan osien ja elementtien tasapainoa. Näiden täsmentyessä niitä tarkastellaan uudestaan suhteessa muihin ratkaistuihin tehtäviin. Jos näissä on ristiriitoja, teh-

dään arvioinnin perusteella tarvittavat muutokset suunnitelmaan. Kaikkia tilanteita ei pystytä ennakoimaan, vaikka työ suunnitellaankin huolella. Toteutuksen aikana syntyy yleensä yllättäviä haasteista, jotka ratkaistaan nopeasti arvioinnin perusteella.

Systemaattisempi väli- ja loppuarviointi on myös huomiotava jo suunnitteluvaiheessa, koska se perustuu työn dokumentoituun aineistoon. On siis tiedettävä mitä tietoa työn suunnittelusta, toteutuksesta, tuloksista ja tuotoksista kerätään. Helpoin tapa varmistaa riittävä aineisto on dokumentoida huolella jalkautuvan nuorisotyön laatutähden avulla laadittu toimintasuunnitelma sekä sisällyttää jalkautumisraportteihin tarvittava muu arviointitieto.

Väli- ja loppuarvioinnissa voidaan arvioida

- onko työ toteutunut suunnitelmamme mukaisesti?
Käytännössä tämä tapahtuu arvioimalla kohta kohdalta jalkautuvan nuorisotyön dokumentoitu laatutähti. Jokaista kohtaa arvioidaan toteutumisen näkökulmasta: Onko tämä toteutunut, toteutunut osittain vai ei ole lainkaan toteutunut?
- missä määrin työn keskeiset tavoitteet ovat toteutuneet?
Käytännössä tämä tapahtuu arvioimalla työn tuloksia jalkautumisraporteista tehdyn koosteen avulla.

Kuvio 2. Arviointiaineisto muodostuu suunnitelmasta ja raporttien koosteesta.

5. Miten arvioimme jalkautuvaa nuorisotyötä? Ajankohta jolloin arviointi tehdään?

Arvioinnin tehtävä on tuottaa tietoa, jotta työ voisi vastata paremmin nuorten tarpeeseen.

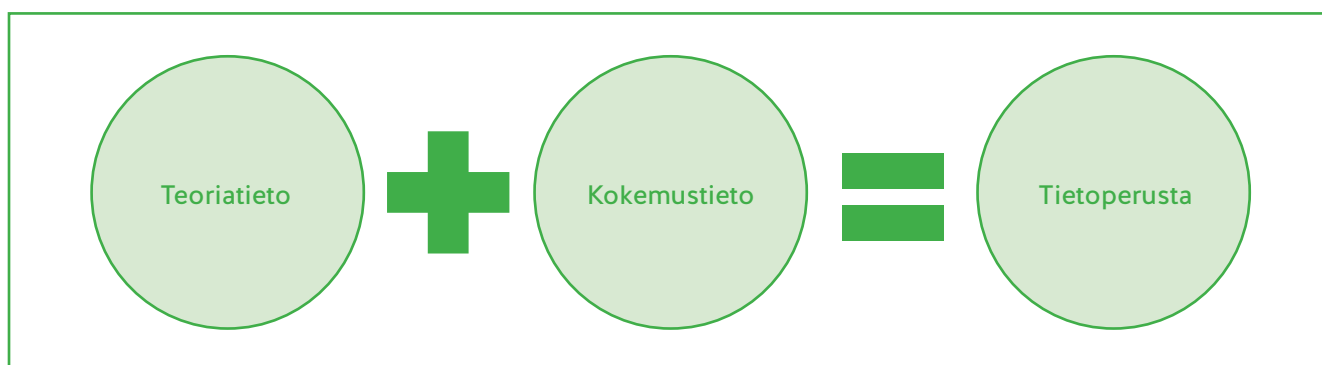
Työskentelyn aikana on hyvä pysähtyä aika-ajoin yhdessä arvioimaan työtä. Jotta pysähtyminen mahdollistuu, on suunnitteluvaiheessa hyvä sopia riittävästi yhteisiä tapaamisia. Arviointiaineiston perusteella voidaan työtä kehittää laadukkaammaksi, jotta se vastaa paremmin nuorten tarpeita. Tästä syystä on käytännöllistä yhdistää arviointitapaamisiin työn kehittämisenäkökulma, vaikka itse kehittämistä käsitelläänkin sakarassa kehittäminen.

6. Ketkä osallistuvat arviointi- ja kehittämistapaamiseemme? Milloin tapaamiset ovat?

3 TIETOPERUSTA JA ETIIKKA

3.1 Tietoperusta

Tietoperusta on kaiken asiantuntijatyön lähtökohta. Ratkaisut ja valinnat on perusteltava tiedon kautta, jotta toiminta on laadukasta. Perusteltavuus on se tekijä, mikä erottaa arkitiedon ammattitiedosta. Tietoperustalla viitataan kaikkeen siihen tietoon, jonka perustella ratkaisut tehdään. Tietoperusta muodostuu teorian tiedosta ja kokemustiedosta. Kokemustieto kehittyy ammattilaiselle käytännön työn kautta ja teoreettinen tieto laajentaa työn näkökulmaa. Jalkautuvan nuorisotyön tietoperusta muodostuu toimijoiden yhteisestä teoria- ja kokemustietosta.

Kuvio 3. Tietoperusta muodostuu teorian tiedosta ja kokemustiedosta.

Jalkautuvalla työntekijällä on hyvä olla oman ammatillisen osaamisen lisäksi tietoa

- oman organisaation toimintaperiaatteista ja strategiasta
- nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
- nuorten kulttuurin ja elinolojen tuntemuksesta
- nuorten oikeuksista ja lainsäädännöstä
- yleisistä jalkautuvan nuorisotyön päätehtävistä
- oman tiedon rajallisuuden täydentämistä tutkimustiedolla

Jalkautuvaan nuorisotyöhön kytköksissä olevia lakeja ja velvoitteita ovat muun muassa

- Järjestyslaki 612/2003
- Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13.8.1976/693
- Huumausainelaki 17.12.1993/1289
- Alkoholilaki 8.12.1994/1143
- Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738
- Nuorisolaki 27.1.2006/72
- Lastensuojelulaki 417/13.4.2007
- Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

Ajantasaiset kansalliset lakitekstit lisäasetuksineen ovat löydettävistä verkko-osoitteesta www.finlex.fi.

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristössä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä
- hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi

Kuvio 4. Jalkautuvan nuorisotyön määritelmä Papunen 2016.

1. Etsiä nuoria tai nuorten ryhmiä, jotka tarvitsevat tukea tai apua
2. Kontaktin solmiminen nuoreen
3. Nuorten motivointi vaihtoehtoiseen toimintaan ja palveluihin
4. Välittää ja tukea nuorta löytämään palvelut
5. Opettaa nuoria hyödyntämään palveluita
6. Vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity
7. Koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista

Kuvio 5. Jalkautuvan nuorisotyön päätehtävät Hjortia (1995, 17 – 18, 53) ja Männikköä (2010, 65 ja 2011, 11) mukaillen.

Jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa, jolloin yhteistyötaidot ja tiedot nousevat työsä keskiöön. Työntekijöiden kokemustieto kuten alueellinen tieto ympäristöstä, nuorista ja heihin liittyvistä ilmiöistä ja tarpeista perustuvat ammatillisiin näkökulmiin. On tiedostettava, että näkökulmat vaikuttavat siihen, että toimijoiden kokemustiedot poikkeavat toisistaan. Kun verkoston jäsenen kokemustiedosta keskustellaan avoimesti, voidaan tietoa tulkita yhdessä ja muodostaa yhteinen jaettu ymmärrys nykytilanteesta.

7. Mikä on yhteinen jaettu ymmärryksemme nykytilanteesta?

3.2 Etiikka

Lait asettavat raamit toiminnalle. Ne kertovat mikä on oikein ja mikä väärin, mutta eivät ole aukottomia. Ne eivät kerro, mikä on eettisesti oikein ja väärin. Etiikka on läsnä silloin, kun ei ole olemassa yksiselitteistä vastausta, miten pitää toimia, miten ei ja miksi. Työtä tehdään nuorten vapaa-ajan ympäristössä, nuorten reviirillä. Nuoren reviirillä työskentelevän jalkautujan on tietoisesti pyrittävä yhdenver-

taiseen kohtaamiseen. Työssä tasapainoillaan nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen ja aikuisten kontrollin välillä. Työssä ei voi välttää vallan käyttöä, mutta toiminnan läpinäkyvyyttä ja yhteistyötä voidaan lisätä.

Jalkautuvalla henkilöllä tulee olla

- kykyä pohtia eettisiä haasteita ja toimia eettisesti sekä
- ymmärrystä, että työtä tehdään nuorten reviirillä perustuen nuoren vapaaehtoisuudelle
- taitoa puuttua nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaan toimintaan
- yhdenvertainen asenne ihmisiä ja työskentely-ympäristöä kohtaan

8. Mikä toiminta vaarantaa mielestämme nuorten kasvua, kehitystä tai terveyttä?

9. Kuinka yhdenvertainen asenne kuuluu puheessamme?

Jalkautuvan nuorisotyön eettisistä haasteista puhuttaessa, puhutaan usein ilmoitusvelvollisuudesta ja erilaisista puuttumishaasteista. Yhdessä on hyvä sopia milloin nuorten toimintaan puututaan ja miten toimitaan. Ennen jalkautumista on hyvä olla yhteydessä johtavaan lastensuojelutyöntekijään ja sopia kuinka mahdollisten konsultaatiopyyntöjen ja lakisääteisten ilmoitusten kanssa jalkautuessa toimitaan.

10. Johtavan lastensuojelun terveiset

11. Miten reagoimme ja toimimme

- kun havainnoimme nuoren toiminnassa jotakin myönteistä (esim. käytös tai muiden huomioiminen)?
- jos kohtaamme liian nuoren liian myöhään liikkeellä tai nuoren humalassa?
- jos havainnoimme jotakin muuta vaarantavaa toimintaa (esim. nuoret selkeästi vanhempien ihmisten seurassa)?
- jos havaitsemme vihapuhetta?

4 KOHDENTAMINEN

Toiminnan kohdentamisen tavoitteena on suunnitella työ sellaiseksi, että se kaikilta muodoiltaan tilanteeseen sopivaa. Erityisen tärkeää on tämän sakaran työstämisessä se, että sakaran sisäiset elementit ovat tasapainossa keskenään. Tasapaino vahvistaa jalkautujien työhyvinvointia ja takaa laadukkaan työn. Tässä sakarassa pohditaan jalkautuvan nuorisotyön **toteutustasoja, tarvetta, tavoitteita, mittaimia, kohderyhmää, toimintaympäristöä ja menetelmiä.**

Jalkautuvaa nuorisotyö voidaan kohdistaa eri menetelmillä ja toiminnoilla neljälle eri toteutustasolle. Nämä toteutustasot ovat yksilö, lähisuhde, paikallisyhteisö ja yhteiskunta. Yksilöllä tarkoitetaan yksittäistä nuorta. Lähisuhteisiin kuuluvat pari- ja perhesuhteet ja läheiset ystävät. Jos jalkautuvaan nuorisotyöhön kohdistettu työpanos hyödynnetään vain yksikkö ja lähiyhteisötasolla, hukataan iso osa työn vaikuttamismahdollisuuksia. Paikallisyhteisötasoon kuuluvat esimerkiksi asuinalue- ja työyhteisöt. Työn yhteiskunnallisen tehtävänä on nuoria koskevan tiedon välittäminen yhteistahoille, eri organisaatioille ja päättäjille. Yhteiskuntataso sisältää päätöksenteon, joukkoviestinnän, yhteiskunnallisen keskustelun, ja yleisen mielipiteen. Käytännössä toteutustasot eivät toimi erillisiä. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset kuten lakimuutokset, vaikuttavat toki suoraan yksittäisten ihmisten elämään.

Kuvio 6. Jalkautuvan nuorisotyön toteutustasot

12. Mihin toteutustasoon tai tasoihin haluamme kohdistaa jalkautuvan nuorisotyömme?

4.1 Tarve

Usein tarve alueelle jalkautumiseen syntyy äkillisesti. Tarve saattaa syntyä viranomaisten, asukkaiden tai viestintävälineiden ilmaisemasta huolesta. Huoli koskee yleensä nuorten näkyvää ongelma- ja häiriökäyttäytymistä. Huoleen liittyy oletus, että nuoria ei pystytä normaalin toiminnan ja työaikojen puitteissa tavoittamaan ja auttamaan. Tarve jalkautumiseen voi syntyä työntekijöiden omasta halusta kohdata myös muita kuin jo toiminnoissa mukana olevia nuoria. Tarve voi liittyä myös toimintaympäristön kartoittamiseen tai haluun kerätä nuorilta tietoa, jotta nuorten hyvinvointia voidaan parantaa. Organisaatiotasolta voidaan ohjeistaa, että työtä on tehtävä alueella. On myös tilanteita, jolloin nuoret itse ilmaisevat tarpeen jalkautuvalle nuorisotyölle.

13. Mihin tarpeeseen vastaamme jalkautuvalla nuorisotyöllä?

4.2 Tavoitteet

Jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet ovat 1) nuorten kohtaaminen, 2) ilmiöiden kartoittaminen ja 3) tiedon hyödyntäminen nuorisotyön kehittämisessä. Konkreettiset ja täsmällisesti asetetut tavoitteet auttavat työn mittaamisessa ja tuloksellisuuden osoittamisessa. Tavoitteilla tarkoitetaan konkreettisia muutoksia aiempaan tilanteeseen nähden, jotka saavutetaan jalkautumisen aikana.

14. Mitkä ovat jalkautuvan nuorisotyön tavoitteemme?

1.

2.

3.

4.

4.3 Mittaaminen

Tulosten mittaamisessa olennaista on se, että mitataan sitä mitä tavoitellaan. Työ perustuu nuoren vapaaseen tahoon, joten vuorovaikutus nuoren kanssa on tavoite ja saavutus jo itsessään. Jos tavoitteena on nuorten kohtaaminen, niin silloin mitataan nuorten kohtaamista. Kohtaamisesta voidaan mitata määrällisesti (lukuina) tai laadullisesti (sanoittamalla). Määrällisesti voidaan mitata kohdattujen nuorten lukumääriä (esim. tytöt, pojat, muut, uudet kohdatut nuoret). Laadullisesti voidaan mitata kohtaamisten sisältöjä kuten sitä mistä nuorten kanssa on keskusteltu (esim. kaverisuhteet, kotiintuloajat, koulutus, harrastukset, vapaa-aika, perhe, hengailu, päihteet). Mittaaminen voi liittyä myös ilmiöiden kartoittamiseen. Useilla organisaatioilla on omia mittaamenetelmiä ja tunnuslukuja, joita kerätään. Esim. nuorisoasiainkeskuksella kerätään nuorisotalon ulkopuolella kohdattujen nuorten määrää. Tavoitteiden ja mittausten pohjalta rakennetaan jalkautumisraporttipohja.

15. Kuinka mittaamme asetettuja tavoitteitamme?

1.

2.

3.

4.

4.4 Kohderyhmä

Jalkautuva nuorisotyölle tulee määritellä kohderyhmä. Kohderyhmä voi olla tietyn ikäiset, yksin liikkuvat tai vaikkapa oleilevat nuoret. Kohderyhmää ei voi määritellä vain termillä nuoret, sillä nuorisolain nuori voi olla lastensuojelun lapsi. On tärkeää, että osallistujilla on yhteinen ymmärrys siitä, mitä kohderyhmällä todella tarkoitetaan. Yhteiskuntatasolla kohderyhmänä voivat olla organisaatioiden johto, alueen muut toimijat tai alueen asukkaat (mielipiteisiin ja asenteisiin vaikuttaminen).

16. Mikä tai mitkä ovat kohderyhmämme?

4.5 Toimintaympäristö

Toimintaympäristöllä tarkoitetaan sosiaalista ja fyysistä ympäristöä. Jalkautuvan nuorisotyön sosiaalinen ympäristö on nuorten vapaa-ajanympäristö. Fyysinen toimintaympäristö on rajattu alue kuten kauppakeskus, puisto tai aukio. Työtä tehdään siellä missä nuoret ovat.

17. Missä toimintaympäristössä toteutamme jalkautuvaa nuorisotyötä?

4.6 Menetelmät

Jalkautuvassa nuorisotyössä voi käyttää eri menetelmiä. Sopivia menetelmiä ovat

- kohtaaminen
- havainnointi
- haastattelut

Kasvokkain tapahtuva kohtaaminen niin nuorten kuin alueen yrittäjien, työntekijöiden ja asukkaiden kanssa lienee käytetyin menetelmä. Havainnointia voi käyttää osana jalkautumista. Havainnointi voidaan kohdistaa esim. nuorten liikkumiseen, nuorten ja nuorten ja aikuisten välisiin suhteisiin tai ilmiöiden kartoittamiseen. Yksilö- tai ryhmähaastatteluja voi tehdä strukturoidusti tai teemoitellusti. Nuorten tosiasiallisten mahdollisuuksien kartoittamisessa voi hyödyntää helsinkiläisten nuorten kokemustiedon ohjaajan työkirjaa. Kyselyt toimivat parhaiten, jos jalkautuja toimii kirjaajana. Valokuvaus nuorten käyttämänä voi toimia myös.

18. Mitä menetelmiä käytämme?

5 RESURSSIT

Laatutähden kolmannessa sakarassa keskitytään resursseihin. Tässä sakarassa pohditaan **osaamista, työturvallisuutta, toteutusajankohtaa ja aikataulusuunnitelmaa**.

5.1 Osaaminen

Jalkautuva nuorisotyö perustuu yhteiseen jaettuun ymmärrykseen, jonka avulla rakennetaan yhteistyötahojen yhteinen kokonaisnäkemys ja tavoitetila. Tästä syystä jalkautuvan nuorisotyön tärkein resurssi on riittävä ja osaava henkilöstö, jota hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Jotta yhteinen ymmärrys saavutetaan, vaatii se osaamisenäkökulmasta hyviä verkostovalmiuksia. Jalkautuvalla tulee olla taitoa edistää eri toimijoiden välistä vuoropuhelua ja toimia yhteistyössä.

19. Mitä yhteistyötaitoja meillä tulee olla, jotta voimme saavuttaa yhteisen kokonaisnäkemys ja tavoitetilan?

Kaikkien ei tarvitse osata, tietää ja tehdä kaikkea. Verkoston osaaminen muodostuu yksittäisten toimijoiden tiedoista, jotka kyetään yhdistämään yhteiseksi osaamiseksi. Osavalla henkilöstöllä on taitoa sekä halua jakaa omaa tietoaan verkostolle. Sillä toimijan kokemustieto voi olla muille verkoston toimijoille arvokasta uutta tietoa. Toisaalta tiedon vastaanottajilta se vaatii osaamista soveltaa saatua tietoa yhteisen tavoitteen mukaisesti. Verkoston osaaminen ei ole toimijoiden osaamisen summa vaan enemmän.

20. Kuinka varmistamme, että hyödynemme verkoston osaamista?

Jalkautuvan nuorisotyön organisoinnin yhteydessä kartoitetaan alustavasti mahdollisia yhteistyökumppaneita. On hyvä muistaa, että kullakin yhteistyötaholla on omia hyödynnettäviä verkostoja. Jo yhden tahon mukaan saaminen tuo jalkautuvaan nuorisotyöhön merkittävästi lisää resursseja ja näkyvyyttä. Työn edetessä on syytä tarkistaa, että mukana ovat kaikki keskeiset tahot.

21. Ovatko kaikki keskeiset yhteistyötahot mukana?

5.2 Työturvallisuus

Jalkautuvaa nuorisotyötä ohjaavat samat lait, asetukset, ohjeet kuin muutakin jalkautujien emo-organisaatioiden toimintaa. Työturvallisuuslaki on yksi jalkautuvassa nuorisotyössä noudatettavista laista. Jalkautuvan nuorisotyön työturvallisuus perustuu suunnitelmallisuuteen ja ennakointiin, joihin toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa. Jalkautumisiin voi kuitenkin osallistua myös henkiöitä, jotka eivät ole olleet rakentamassa sopimusta toteutuksesta ja toimintaperiaatteista. Uusien toimijoiden on tutustuttava ennen jalkautumista yhdessä laadittuun jalkautuvan nuorisotyön laatutähteen.

22. Miten huolehdimme, että uudet toimijat saavat riittävän perehdytyksen työhön?

Työskennellessä ollaan gandhimaisia, ramboilua ei voi perustella. Uhkaavista tilanteista vetäydytään, puretaan tilanne työparin kanssa ja toimitaan organisaation ohjeiden mukaan. Mikäli tilanne uhkaa terveyttä tai henkeä, ilmoitetaan siitä välittömästi hätänumeroon 112. Tämän jälkeen toimitaan organisaation toimintaohjeiden mukaisesti. Ennakointi mahdollistaa turvallisen jalkautumisen. Ennen jalkautumista on hyvä pohtia mahdollisia odottamattomia (parhaimpia

ja pahimpia) tilanteita ja laatia yhdessä niille toimintaohjeet. Ennakkoon on selvitettävä mistä löytyy tieto, miten toimitaan kriisitilanteessa.

23. Mitkä ovat mahdolliset odottamattomat (parhaimpia ja pahimpia) tilanteemme ja kuinka niissä toimimme?

Työntekijöiden turvallisuuden kannalta on tärkeää, että työntekijät tunnistetaan selkeästi muista aikuisista. Jalkautuessa käytetään liiviä tai muuta selkeää tunnistetta. Henkilöstökortin tukee tunnistamista. Henkilöstökortin voi kuitenkin pitää niin, ettei siitä välittömästi näe työntekijän koko nimeä. Tunnistettavuus ja henkilöstökortin esillä pitäminen vahvistaa niin nuorten kuin muidenkin ihmisten ymmärrystä, että aikuinen on työroolissa.

24. Miten jalkautujamme tunnistetaan? Kuka hankkii tunnisteet?

Jalkautuva nuorisotyö on nuorisotyötä, joka on usein osa suurempaa nuorisotyön kokonaisuutta. Näin ollen emo-organisaatiot harvoin järjestävät jalkautuvaa nuorisotyötä tekeville erillistä työnohjausta. Työssä kohdattavista tilanteista ja tunteista, on kuitenkin syytä keskustella yhdessä. Toimijat voivat mahdollisuuksien mukaan rakentaa epämuodollisen vertaistyonohjauksellisen ryhmän, jossa säännöllisesti keskustellaan työhön liittyvistä asioista.

25. Onko meillä tarvetta järjestää erillisiä tapaamisia, joissa voimme jakaa työssä kohdattuja tilanteita ja tunteita?

Työskentely tapahtuu aina pareittain. Työpari voi muodostua eri toimijoista, monialaisista ja/tai moniammatillisista jalkautujista. Voi olla perusteltua työskennellä nais- tai

miespareittain. Toisinaan taas molemmista sukupuolista muodostunut pari voi toimia paremmin. Työparityöskentely mahdollistaa myös noviisi-asiantuntijatyöskentelyn, jolloin työssä oppiminen mahdollistuu. Harjoittelijat voivat osallistua jalkautumisiin toimiessaan työparien tuella.

veluiden esitteet tai yhteystiedot ja kaupungin keskitettyjen palvelujen yhteystiedot. Jalkautumiseen voi rakentaa yhden jalkautumispaketin, jota kaikki jalkautajat käyttävät. Jos yhteiseen jalkautumispakettiin päädytään, pitää sopia yhdessä, kenen vastuulla on paketin rakentaminen ja sen ylläpito.

26. Miten toteutamme työparityöskentelyä?

28. Mitä välineitä tarvitsemme jalkautuessa?

Parityöskentelyn TOP 7

- Luota pariisi ja ole luotettava.
- Pidä kiinni sovituista asioista.
- Älä jätä pariiasi yksin.
- Yhteinen työ – yhteinen suunnitelma.
- Muista työsi kohde.
- Keskinäisten erimielisyyksien syntyessä, vetäytykää tilanteesta ja purkaka tilanne.
- Päätäkää jalkautuminen aina yhteiseen reflektointiin.

5.3 Toteutusajankohta

Jalkautuva nuorisotyö voidaan toteuttaa lyhytkestoisesti, vastaamaan jotakin tiettyä rajattua tarvetta. Toisaalta usein työn vaikuttavuus saavutetaan vasta pitkäkestoisella työllä. Naamaa kuluttamalla kohtaamiset syventyvät. Nuoren kohtaamista voi kuvata portaittain eteneväksi luottamukseksi, joka syventyy porras kerrallaan. Jalkautuva nuorisotyö voi koostua useammasta erillisestä lyhyestä jaksosta ja näin ne muodostavat yhdessä pitemmän jakson.

27. Parityöskentelyssä meille on lisäksi tärkeää?

29. Millä ajanjaksolla toteutamme jalkautuvaa nuorisotyötä?

Jalkautumisessa tarvittaviin välineisiin vaikuttavat mm. tavoitteet ja valitut menetelmät. Usein jalkautuessa on hyvä olla ainakin mukana puhelin, ensiapulaukku, pari energia-patukkaa, muistiinpanovälineet, alueen toimijoiden ja pal-

Toteutusta varten on hyvä laatia erillinen suunnitelma, josta selviää jalkautumisten tarkat ajankohdat ja työparit. Aikataulusuunnitelma kannattaa tehdä niin, että sitä voivat kaikki täydentää jalkautumisen edetessä. Esim. Doodle, OneD-

	2.3.2017			3.3.2017		
Jalkautuja/ organisaatio	klo 14-17	klo 17-20	klo 20-23	klo 14-17	klo 17-20	klo 20-23
Kaisa Kaisanen/ Malmi	X	X			X	X
Kalle Kallenen/ NTR	X	X			X	X

Aikataulusuunnitelma esimerkki.

rive tai sähköpostilla kulkeva dokumentti voi soveltua tähän tarkoitukseen. Suunnitelman päivitystavoista on myös hyvä sopia esim. milloin jalkautujan tai esimiehen on tiedettävä toteutuuko jalkautumiskerta.

30. Ketkä osallistuvat toteutuksemme?
Mitä välinettä aikataulusuunnitelmassa käytämme? Kuka laatii?

31. Ketkä henkilöt tai ryhmät kuuluvat seuraaviin ryhmiimme?

Sisäinen viestintäryhmä	Ulkoinen viestintäryhmä

6 VIESTINTÄ

Neljännessä laatutähden sakarassa pohditaan **viestintää**. Jalkautuvan nuorisotyön viestintä jaetaan karkeasti sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Viestinnän kohteina voivat olla nuoret, alueen asukkaat, jalkautajat, alueen muut yhteistyötahot, verkostot, poliisi, media, esimiehet, linjajohto, rahoittajat, turvallisuusalan yritykset sekä muut alueen elinkeinon harjoittajat ja heidän henkilökuntansa. Näillä kohteilla voi olla erilaisia rooleja ja tehtäviä jalkautuvassa nuorisotyössä, jotka vaikuttavat siihen kuuluvatko ne sisäiseen vai ulkoiseen viestintäryhmään. Esimerkiksi järjestyksen valvojen tiimivastaava voi osallistua yhteisiin tapaamisiin, mutta ei ole käytettävissä itse toteutuksessa. Yhteistyön toimivuuden kannalta on tärkeää tietää, minkä tyyppisestä yhteistyöstä on kyse.

Toimija/ Yhteistyötaho	Yhteistyön muoto				
	S	T	A	K	M
esim. aluetyöntekijä/NK					
esim. Poliisi/ Lähipoliisi					

(S= suunnittelu, T=toteutus, A=arviointi, K=kehittäminen ja M =muu, josta sanallinen kuvaus)

6.1 Sisäinen viestinnän välineet

Jalkautuvan nuorisotyön ytimessä on yhteistyö toimijoiden kanssa. Tämä vaatii viestinnältä suunnitelmallista ja säännöllistä tiedonkulkua. Mitä paremmin viestinnässä onnistutaan, sitä paremmin toimijat pysyvät edistämään yhteisiä tavoitteita. Hyvällä viestillä vaikutetaan toimijoiden sitoutumiseen, motivaatioon, jaksamiseen ja jalkautuvan nuorisotyön toteuttamiseen.

On ratkaistava, mitä viestintävälineitä käyttäen toimijat pääsevät tiedonkulun kannalta parhaimpaan tulokseen. Yhteiset tapaamiset ja työparityöskentelyt mahdollistavat kasvokkain tapahtuvan viestinnän. Tapaamisten muistiot ja raportit mahdollistavan tiedonkulun myös henkilöille, jotka eivät ole paikalla. Jalkautumisraportti, joka syötetään Webropoliin ja lähetetään halukkaille, mahdollistaa jalkautujille toimintaympäristön ajankohtaisen tiedonkulun. WhatsAppin viestit tuovat puolestaan ketterästi ja nopeasti toimijoille lisää tietoa ja havaintoja ympäristön tilanteesta. Muita toimivia viestinnän välineitä ovat avoimet internet-sivut, sähköposti ja muut sosiaalisen median välineet.

32. Mitä välineitä käytämme?

Sisäisen viestintäryhmän välineet

6.2 Ulkoinen viestintä

Soikkelia (2011) lainaten: ”Ihmislle ei voi kertoa mitä asioista pitää ajatella, mutta hyvin tehokkaasti voi kertoa, mitä asioita pitää ajatella”. Työn yhteiskunnallisena tehtävänä on nuoria koskevan tiedon välittäminen yhteistyötahoille, eri organisaatioille ja päättäjille. On suunniteltava, miten hankittua tietoa jaetaan vastuullisesti ja rakentavalla tavalla, jotta nuorisotyötä voidaan kehittää ja nuorten hyvinvoinnin edellytyksiä parantaa.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on pidettävä yllä nuoriläh- töistä keskustelua. Tätä keskustelua voivat jalkautajat pitää yllä kohdatessaan virallisissa ja epämuodollisissa tilanteissa ulkoiseen viestintäryhmään kuuluvia henkilöitä. On hyvä keskustella niin nuorten kuin aikuistenkin kanssa nuorten elämästä, oikeuksista ja velvollisuuksista. Jalkautujilla on mahdollisuus vaikuttaa sovittelevalla työotteella mahdolli- sesti asenteellisesti syrjiviin näkökulmiin. Jalkautajat voivat toimia silarakentajina tai jopa vapaustaistelijoina nuorten ja aikuisten välillä.

Yhteiskunnalliseen päätöstentekoon vaikuttaminen on pit- käjänteistä ja kärsivällisyyttä vaativa prosessi. Työn tulokset eivät näy useinkaan välittömästi. Paikallisessa päätöksente- ossa jalkautuvan nuorisotyön tiedon hyödyntämisen tulok- set voivat kuitenkin näkyä nopealla aikavälillä. Viestittäessä asioita esimiehille, linjajohdolle ja rahoittajille toimivimmat välineet ovat muistiot, sähköpostiviestit ja raportit. Doku- mentoidun tiedon avulla jalkautuva nuorisotyö voidaan kohdistaa paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasoon.

33. Mitä välineitä käytämme ulkoisessa viestinnässä?

Ulkoisen viestintäryhmän välineet

7

TOTEUTUS

Laatutähden viides sakara käsittelee toteutusta. Toteutuksen aikana tasapainoillaan kahden vaatimuksen välillä. Toisaal- ta toteutetaan suunnitelmaa, mutta toisaalta seurataan työn etenemistä ja tehdään tarvittavia muutoksia sekä korjausliik- keitä.

7.1 Jalkautumisraportti

Jalkautumisen dokumentointi tehdään jalkautumisraporttei- hin, joilla on neljä tehtävää.

- Työn alkaessa ne auttavat orientautumaan työtehtävää varten ja tutustumaan toimintaympäristöön.
- Jalkautumiskerran päättyessä ne auttavat kertaamaan tapahtumia sekä tiedostamaan mitä on tapahtunut ja mitkä asiat vaativat jatkotoimenpiteitä.
- Välittää muille jalkautujille tietoa.
- Arviointi- ja kehittämistapaamisissa jalkautumisrapor- tit ovat merkittävä osa arviointiaineistoa.

Jalkautumisraportin pitää olla tasapainossa työn keskeisten tavoitteiden ja mittareiden kanssa. Raportti kannattaa ra- kentaa niin, että siihen sisällytetään jalkautumisraporteis- sa tarvittava muu arviointitieto. Raportissa voi hyödyntää Webropol-kyselyä. Kyselyn asetukset mahdollistavat sen, että raportit lähetetään automaattisesti henkilöille joiden osoitteet on syötetty kyselyyn. Webropol-raporteista saa teh- tyä vaivatta koosteet, jolloin koosteiden käsittely arviointita- paamisissa on helpompaa kuin erillisten lappujen käsittely. Liitteesä 1 on esimerkki jalkautumisraportista.

34. Mitkä asiat kirjaamme jalkautumisraporttiin?

7.2 Jalkautumisen rakenne

Jalkautumiskerta kannattaa aloittaa tutustumalla edellisen kerran jalkautumisraporttiin. Jos jalkautumisen aikana on kerätty nuorilta tai aikuisilta tietoa, on hyvä ainakin silmäillä aineisto lävitse.

Esimerkki jalkautumisen rakenteesta

- Työpari tapaa ennakolta sovitussa paikassa.
- Tutustuminen edelliseen jalkautumisraporttiin ja yhteinen keskustelu
- Yhteisestä suunnitelmasta sopiminen (sisältää mm. kuinka dokumentointi tehdään, mille alueelle suunnataan, kohdennetaanko työtä)
- Jalkautuminen
- Jalkautumisraportin laadinta, jalkautumisen reflektointi sekä tiedon välitys sovitulla tavalla.

35. Mistä paikasta jalkautuminen alkaa ja päättyy? Millainen on jalkautumisen rakenteemme?

7.3 Nuoren kohtaaminen

1. Kerro kuka olet, mitä edustat ja mitä olet tekemässä ja miksi. (Liittyy turvallisuuteen ja avoimuuteen).
2. Kysy nuorelta: ”Mitä sulle kuuluu?”
3. Ole läsnä ja kohtaa nuori aidosti.

Ymmärrämme sanan kohtaaminen, monin tavoin. Toisille se saattaa kertoa toisen ihmisen näkemisestä. Toiselle se voi kertoa vuorovaikutuksen syvyydestä. Toivottavasti se ei ole kenellekään luku. Nuoren kohtaaminen on sanallista ja sanatonta vuorovaikutusta. Nuoren aito kohtaaminen on arvostamista, kannustamista, kuuntelemista, tukemista, ohjaamista ja ymmärtämistä. Kohtaaminen ei ole kaveruutta vaan rajoja asettavaa kasvatusta. Kohtaaminen on tiukkaa, mutta lempeää yhdenvertaista välittämistä. Kohtaaminen on nuoren auttamista saavuttamaan oman näköisensä riittävä hyvinvointi ja onnellisuus. Se on kannustamista ja huolenpitoa nuoren hyvinvoinnista. Kasvatuksen ammattilaisesta tekee hyvän kasvattajan kolme sanaa, jotka ovat: nuoren aito kohtaaminen.

36. Mitä meille tarkoittaa nuoren aito kohtaaminen?

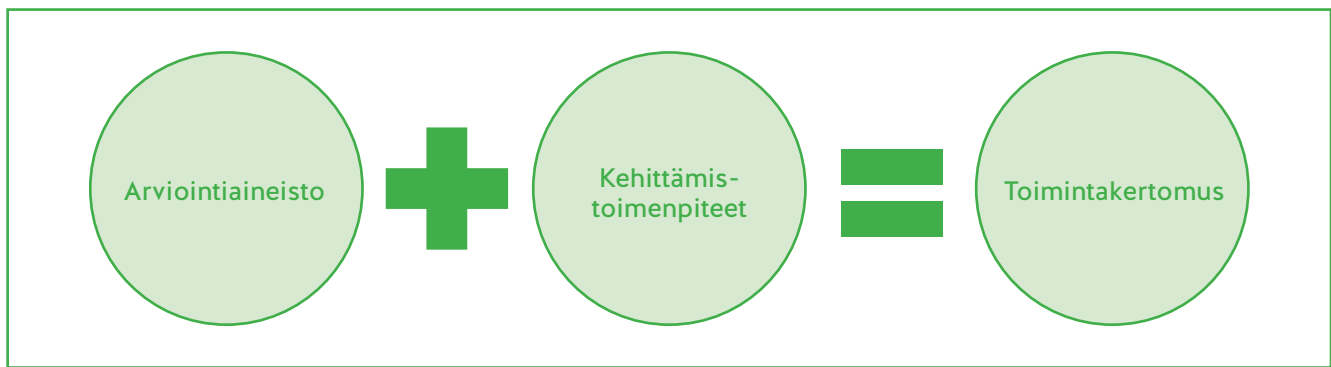
8

KEHITTÄMINEN JA TIEDON VÄLITTÄMINEN

Kuudennessa laatutähden sakarassa käsitellään **kehittämistä** ja **tiedon välittämistä**. Jalkautuva nuorisotyö koostuu usein useasta laatutähden kierroksesta, joiden aikana työn kokonaisuutta kehitetään paremmaksi, jotta tulokseksi saadaan laadukkaampaa toimintaa. Viimeistään tässä vaiheessa on ratkaistava, kuinka päätehtävät ”vaikuttaa ympäristöön, jotta ongelmat eivät kehity” sekä ”koota ja välittää tietoa nuorten elinoloista” mahdollisesti huomioidaan jalkautuvassa nuorisotyössä.

8.1. Kehittäminen

Jalkautuvan nuorisotyön kehittäminen perustuu arviointiaineistoon, sillä se kartuttaa yhteistä ymmärrystä ja eriteltyä kokemusta työn kehittämiseksi. Arviointiaineiston pohjalta valitaan kehittämiskohteet ja päätetään kehittämistoimenpiteistä. Kehittämiskohteiden valinnan voi tehdä ongelmalähtöisesti, kuten pohtimalla toteutetun jalkautuvan nuorisotyön heikkouksia. Tällöin kehittämistoimenpiteillä vastataan siihen, kuinka voimme vähentää heikkouksia tai jopa poistaa ne? Valinnan voi tehdä myös vahvuuksien näkökulmasta. Jolloin kehittämistoimenpiteet vastaavat siihen, kuinka jatkossa varmistamme vahvuuksien hyödyntämisen? Kehittämiskohteiden valinta voi perustua myös edellisten yhdistelmään. Jalkautuvan nuorisotyön toimintakertomus rakentuu arviointiaineistosta, jota täydennetään kehittämistoimenpiteillä. Tulokseksi saadaan toimintakertomus, joka sisältää työstä hankitun kokemuksen, arvioinnin ja kehittämisen.

Kuvio 7. Arviointiaineisto ja kehittämistoimenpiteet muodostavat toimintakertomuksen.

37. Kuinka valitsemme kehittämiskohteet ja mitkä ovat kehittämistoimenpiteemme?

39. Keihin tai mihin pyrimme vaikuttamaan? Mitä tietoa välitämme tietoa paikallisyhteisötasolle?

Kun jalkautuvaa nuorisoyötä päätetään jatkaa, siirrytään laatu-
tähden ensimmäiseen sakaraan. Toimintakertomus toimii
seuraavan työskentelykierroksen lähtökohtana, jonka poh-
jalta työtä kehitetään yhä laadukkaammaksi. Vaikka jalkau-
tuvan nuorisotyön toteuttaminen päätettäisiin lopettaa, on
järkevää varmistaa, että yhteistyö toimijoiden kanssa jatkuu
jossakin muodossa. Vanhan toimivan yhteistyön uudelleen
käynnistäminen on helpompaa, kuin uuden verkoston luo-
minen. Usein kuten tiedämme - tarve alueelle jalkautumi-
seen syntyy äkillisesti.

40. Keihin tai mihin pyrimme vaikuttamaan? Mitä tietoa välitämme tietoa yhteiskuntatasolle?

38. Miten jatkamme yhteistyötä?

8.2 Tiedon välittäminen

Jos jalkautuva nuorisotyön prosessi päättyy vain toiminta-
kertomuksen laadintaa, jää iso osa työn potentiaalista käyt-
tämättä. Toimintakertomus on yksi viestinnän väline, jonka
avulla tietämystä voidaan siirtää eri tasoille. Toimintakerto-
muksen avulla todistetaan työn tuloksellisuus ja osoitetaan
kehittämistoimenpiteet vastaisen varalle. Parhaimmillaan
toimintakertomuksen avulla vaikutetaan resurssien suun-
taamiseen. On ratkaistava, kuinka hankittua tietoa välitetään
paikallisyhteisö- ja yhteiskuntatasolle.

LÄHTEET

- Alanen, Olli & Kotkavuori, Aapo 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin diakonissalaitos.
- Etsivätyö Euroopan syrjäytyneiden väestönsien parissa – käsikirja, 2007. A-klinikkasäätiön raport-tisarja nro 58. Viitattu 23.11.2016. http://www.aftereight.fi/hello/doc/Etsivatyo_Eurooppa.pdf
- Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Laatunen, Saima-Liisa. Al-kuperäisjulkaisu 1988. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.
- Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä työssä. Teoksessa Raita-kari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimus-seura, julkaisuja 96.
- Juvonen, Tarja 2010. Etsivä työ nuoren tukimuotona. Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna Päivi & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.). Syrjäytymistä vastaan. Helsinki: Tammi. 67–84.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Lämsä, Anna-Liisa 2009. Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvoin-tiin. Jyväskylä: PK-kustannus.
- Männikkö, Jaana 2010. Etsivää työtettä etsimässä. Kehittämistoimintaa palve-luverkostossa. So-siaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Männikkö, Jaana 2011. Etsivän nuorisotyön ja työotteen pika-analyysi. Kaupunki- innovaatiot – hanke.
- Normann, Maria & Odell, Heidi & Tapio & Mari ja Vuohelainen, Elsi 2015. Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö – hyppää kyytiin! Humanistinen ammattikorkeakoulu
- Rauas, Minna 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.11.2016. http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/10/julkaisu_humak_pienia_tekoja_suuria_asioita_web_1m.pdf
- Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttä-mässä. Väitöskirja. Psychology and social research. Jyväskylän yliopisto.
- Soikkeli, Markku & Warsell, Leena (toim.) 2013. Teoksesta Laatutähteä kiertämässä. Ehkäisevän päihdetyön laatukäsikirja. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Soikkeli, Markku 2011. Oppilashuollon kansalliset kehittämispäivät XI 1.12.2011: Helsinki. http://www.oph.fi/download/137585_C2_Soikkeli_Markku_Se_toimii_sittenki.pdf. Viitattu 26.8.2016.
- Sydänmaanlakka, Pentti 2012. Älykäs organisaatio. Helsinki: Talentum.
- Toni Wirtanen C&P Apulanta Oy, 2015. Valot Pimeyksien Reunoilla.
- Venkula, Jaana 2005. Epävarmuudesta ja varmuudesta. Johdantoa epävarmuuden kohtaamiseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Virtainlahti, Sanna 2009. Hiljaisen tietämyksen johtaminen. Helsinki: Talentum Media.
- Yli-Kokko, Päivi 2005. Teoksesta Asiantuntija viestii. Karhu, Matti & Salo-Lee, Liisa & Sipilä, Jorma & Selänne, Mervi & Söderlund, Liisa & Uimonen, Taina & Yli-Kokko, Päivi. Asiantuntija viestii. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy. 62 – 91.

Liite 1

JALKAUTUVA NUORISOTYÖ

Jokaisen jalkautumisen jälkeen täytetään oheinen jalkautumisraportti huolellisesti, kiitos.

1. Työvuorossa olivat:

---

2. Päivämäärä

---

3. Jalkautumisaika

(Sisältää aloituksen, jalkautumisen, reflektoinnin ja raportoinnin)

---

4. Missä jalkautujat kävivät

(Kuvaus paikoista esim. Ylä-Malmin tori, Ylä-Malmin kauppakeskus, putki, Nova)

KOHDATUT NUORET

5. Kohdattujen nuorten lukumäärä

Alle 13-vuotiaat _____ 13–17-vuotiaat _____ 18-v tai yli _____

6. Mistäpäin tulleita nuoria kohdattu

(Esim. Ruoholahti, Kerava, Sepänmäki)

---

7. Keskusteluaiheet

(Kirjataan lukumäärä ja mahd. lyhyt kuvaus)

_____	Elämä ja terveys	_____
_____	Vapaa-aika	_____
_____	Tulevaisuus	_____
_____	Turvallisuus	_____
_____	Ihmissuhteet	_____
_____	Osallistuminen ja vaikuttaminen	_____
_____	Yhdenvertaisuus	_____
_____	Luonto ja kestävä kehitys	_____

8. Ohjatut / tuetut nuoret, lukumäärä

Toimintoihin ohjatut nuoret _____

Yksilöllisesti kohdatut nuoret _____

9. Kohdatut yhteistyötahot ja mistä keskusteltu

(Esim. vartiointi/järjestyksenvalvonta: tiivistetty sanallinen kuvaus)

_____
_____
_____
_____
_____

10. Havainnointi ja jatkotoimenpiteet

Mm. minkälaisissa ryhmissä nuoret liikkuvat; tytöt pojat, saman ikäisiä, ovatko ryhmät isoja/pieniä, miten nuoret suhtautuvat muihin; väistetäänkö, kiinnitetäänkö huomiota, mitä nuoret tekevät, miten nuoret käyttävät tilaa. Havaitut ilmiöt ja toimenpiteet esim. jokin tieto on välitetty suoraan jollekin tasolle (esim. poliisille, lastensuojeluun tms.).

_____
_____
_____
_____
_____

11. Yleinen filis jalkautumisesta

_____
